

JON

Jisas Kراسي lo Peri Heneruwe, Jon leseteye ape ne

Jon Peri Tutawe

Meni ape, one towe eite leseye ape, iyape lo Jon. Le Sebidi lo meni eime. Wiyawi ape, le tu ta'aneteye ape, le hare aniteye. Nowe mi tase, le airu lo mase hare honaiye iwisiye su, Jisas lowesi ma'e siyeye. Serai le lowesi le ma'e mo'o umasiyei ne ei aniye. Le Jisas lo meni disaipel pefine a'i henerai. Le Jisas mase uweinamiteye. Le etiri werese, Jisas iroteye ape, siyeye. Sosu le peri werese lo wanuteye. Le one towe eite lu taune werese ma'e au leseye. Le apou te'eye, Jisas ne le Owane Sitewi lo meni eime pefine a'i ne. Nomo le ne tote tawesi umasiyei su, Owane Sitewi Tai Pefine a'i lo, le Tai Pefine a'i nomo lo aiwawe a'i heneraiyei ne. Le nomo ma'e apou te'eteye. Nomo Owane Sitewi Tai Pefine a'i ma'e iyei ne totesiya su, nomo Jisas ne fa wanu tote tawesi umasiyei.

Peri Pefine a'i take pa'are henerai.

¹ Tu naifa weriyei weriyei peri pefine a'i ironamiteye. Etiri werese henerai ta'ama. Peri pefine a'i ape Owane Sitewi wiyeme a'i mase ironamiteye. Peri pefine a'i ape Owane Sitewi wiyeme tene! [Jo 17:5; 1 Jo 1:1-2; KTH 19:13]

² Tu naifa weriyei weriyei peri pefine a'i ape Owane Sitewi mase ironamiteye.

³ Owane Sitewi awei etiri werese au ta'aneyei ne toteye su, le meni eime lo ma'e apou eiye, “Meni eime ano, ne etiri werese au ta'anere.” Serai le etiri werese au ta'aneye. Etiri werese ta'aneye ape, peri pefine lai au

ta'ane. Owane Sitewi tere'e lai etiri werese au ta'ane ta'ame. [1 Ko 8:6; Kl 1:16-17; Hi 1:2] ⁴ Le papu marepi hepene sato ironamisiya. Sosu marepi hepene ape lu taune ma'e mi erasi Jisas wou a'i tewi mitaiye fiyarisinya. [Jo 5:26] ⁵ Mi erasi ape pasi a'i ma'e tewi mitaiye fiyariye. Ahowa, pasi a'i mi erasi hi ani fu ararorowata. [Jo 3:19]

⁶ Sosu a'i pe mi erasi ape ne, Owane Sitewi lai meni ta'i au te'e fiyariyei ne eimawesai. Owane Sitewi Pefine a'i meni ta eimawesai, iyape Jon. [Mt 3:1; Lu 1:13-17,76] ⁷ Le mi erasi ape au te'e areiyeyei ne fai. Le mi erasi ape au te'e areiyeyei su, lu taune tamo mi erasi ape ne wanu tote tawesiyei. ⁸ Meni ape lai mi erasi ta'ame ne. Ahowa, le mi erasi siyeyei su, sosu le lu taune ma'e au te'e fiyariyei.

⁹ Sosu a'i pe mi erasi pefine a'i, lu taune werese ma'e au tewi mitaiye fiyarisinya ape, hi awei ma'e itorai. Lu taune ape mo, mi erasi pefine a'i ape aniyei su, lowe Owane Sitewi lo marepi pefine a'i siye so'oruwerowa. [Jo 8:12] ¹⁰ Mi erasi pefine a'i ape, le hi awei sato iroteye. Le a'i lai etiri werese lu taune aiwawe a'i, awei sahe irosiya ape, ta'ane. Ahowa, lu taune werese lai, awei sahe iroteye ape, lowe le ne siye so'oru ta'ama. ¹¹ Le Juda lo lu tewi topo lo ape ma'e itorai, sosu lu tewi lo ape le ne wanu tote tawesi ta'ame. ¹² Ahowa, lu taune werese, peri lo wanu toteyei ape, sosu iyape lo ne tote tawesi umasiyei su, le lowe werese ma'e kairefiyeyei lo auwe. Serai lowe Owane Sitewi lo eimane heneraiyei. ¹³ Lu taune Owane Sitewi lo eimane heneraiyei su, Owane Sitewi lai lowe eimane lo au iro heneraiyei ne. Mai eimane auteiyei su, lowe Owane Sitewi lo eimane henerai ta'ame. Mai tai auteiyei ne toteyei su, eimane lowesi lo Owane Sitewi lo eimane henerai ta'ame. Sosu lu lo marepi eimane ne toteyei su, lowe Owane Sitewi lo eimane henerai ta'ama. Ahowa,

Owane Sitewi lo eimane werese marepi lo se heneraiyei. [Jo 3:3-6; Fl 2:7; Jo 2:11; 1 Pi 1:23]

¹⁴ Peri wiyeme a'i ape lai tahe pa'are henerai. Sosu le nomo aiwawe ironamiteye. Nomo mi erasi lo siyeye. Mi erasi ape eime ta'i a'i lo ne. Le a'i lai Owane Sitewi Tai Pefine a'i ma'e fai. Le a'i lai Owane Sitewi lo feraferiyei, sosu peri pefine a'i marepi hepene lo teme'erienamiye.

¹⁵ Meni ape Jon, le ne au te'e fiyariye. Le peri erasi apou hare uteye, “Meni ape ne ane lai, le ne tu au te'eye ape, apou eiye, ‘Meni ape ane mo'o aiyerowa. Wiyawi ano ani tepa'asiyei su, le wiyawi lo heneraiyei. Le a'i lai ane hi ani ararosiya. Piyene awere? Le tu mi mi pasi pasi weriyei ironamiteye.’” ¹⁶ Le marepi wisereye teme'eriyesiya. Serai le a'i lai nomo ma'e feraferiyei ta'i ta'i a'i aunamisiya. ¹⁷ Sosu Moses lai, ereti topo lo se, Owane Sitewi lo yo peri leseye, nomo ma'e auwe. Sosu a'i pe Owane Sitewi lo feraferiyei ape, peri pefine lo etiri ape mo Jisas Krai sahe henerai. [Kis 34:28; Ro 6:14] ¹⁸ Lu taune werese werese a'i Owane Sitewi ma'e siye ta'ame. Ahowa, Owane Sitewi lo meni eime ta'i a'i, le a'i lai Owane Sitewi Tai Pefine a'i nomo ma'e au atuatuwe. Le Tai Pefine a'i wiyeme eyate feni ma'e onunamisiya. [Kis 33:20; Jo 6:46; 1 Ti 6:16]

Jon lu taune ma'e Owane Sitewi lo peri au te'eteye.

(Matyu 3:1-12; Mak 1:7-8; Luk 3:15-17)

¹⁹ Sosu a'i pe Juda lo lu owane tamo, lowe au heseyei lu owane tamo, sosu Livai lo lu tewi tamo Jon ma'e eimawesawi. Lowe le ma'e apou ei toweriyei ne fi, “Ne eiwerai awere?” ²⁰ Sosu lowe le ma'e apou ei toweriye su, le mi mi werese itiya'u au te'eteye, “Ane lai Krai ta'ama.”

²¹ Serai lowe le ma'e ei toweriye, “Ne a'i lai eiwerai awere? Ne meni Elaija, tu naifa weriyei temeniyeye ape, ne meni ape awere?” Sosu le itiya'u eiye, “Ahowa, ane

Elaija ta'ama.” Lowe si tame ei toweriye, “Sosu ne Owane Sitewi lo peri au te'e siye meni tutawe nomo ninawesiya ape, ne meni ape awere?” Sosu le itiya'u eiye, “Ahowa.” [Lo 18:15,18; Mt 11:14] ²² Sosu lowe si tame ei toweriye, “Ne eiwerai awere? Ne peri ta nomo ma'e itiya'u au te'ere. Serai nomo peri no lu owane nomo lo ma'e si tame au te'eyei. Ne ta'u piye peri au te'eyei awere?”

²³ Sosu Jon lowe ma'e Owane Sitewi lo au te'e siye meni Aisaia lo peri itiya'u eiye,

“Ane peri no'u pani ariye a'i sahe hare utesiya, apou eisiya,
 ‘Meni owane wiyeme nomo lo ataheyerai siya. Yo
 mai lo ape au fareraiye irore.’” *Ais 40:3*

²⁴ Sosu lu Farisi ape mo lu tamo Jon ma'e eimawesai. Sosu le ma'e apou ei toweriye, ²⁵ Lowe le ma'e te'e toweriye, “Ne Krais ta'ama su, sosu ne Elaija ta'ama su, sosu ne Owane Sitewi lo peri au te'e siye meni tutawe ta'ama su, serai ne piyene lu taune ma'e sa'i se au husiya awere?”

²⁶ Sosu Jon itiya'u eiye, “Ane lu taune ma'e sa'i au husiya. Ahowa, meni ta'i fene mase teisiya ape, fene meni ape so'oru ta'ama. ²⁷ Le a'i lai ane mo'o fai. Ahowa, ane meni yahowa'i a'i ne. Ane lowe tahe wafei lo ani eraurowata.” [Jo 1:15] ²⁸ Etiri ape mo omo Betani sahe henerai. Omo Betani Sa'i Jordan feni eire ma'e iroteye. Saro ahe Jon lai lu taune ma'e sa'i au huteye.

Jisas, Owane Sitewi lo fe sipsip yene.

²⁹ Nowe mo'o su, Jon Jisas siye aniye. Sosu le lu taune ma'e apou eiye, “Siyere! Owane Sitewi lo fe sipsip yene aiwa. Le lu taune werese lo yo seni luwaru a'i au sasariyei. [Ais 53:6-7; 1 Pi 1:18-19] ³⁰ Meni ape ne, ane le ne totesiya. Ane fene werese tu apou te'eye su, ‘Meni ta'i ane mo'o fai. Ahowa, ane meni yahowa'i a'i ne. Serai ane lowe tahe lo wafei ani eraurowata.’ Ane peri eite au te'eye su, ane le

ne toteye. [Jo 1:15] ³¹ Ane ta'u meni ape siye so'oru ta'ama. Ahowa, serai ane lu taune ma'e sa'i se au huwei ne fai. Piyene awere? Sosu Israel lo lu taune meni ape, Owane Sitewi lai ariariyeye ape, siye so'oruweroa."

³² Sosu a'i pe Jon peri ape apou au te'eye, "Ane Owane Sitewi lo Hepene Wara'i a'i ni'arawe ma'e itorai siyeye. Irowe sapuwe wou a'i itorai. Sosu iyo'o lo hire ma'e onurari. [Mt 3:16] ³³ Meni ape ne Owane Sitewi lai ariariyeye. Ane etiri ape so'oru ta'ama. Ahowa, Owane Sitewi lai ane sa'i se au huwei ne eimaweye ape, le ane ma'e apou eiye, 'Meni eite, ne Owane Sitewi lo Hepene Wara'i a'i le ma'e siye itonamirai. Meni eite lai lu taune ma'e Owane Sitewi lo Hepene Wara'i se au huwei.' ³⁴ Serai ane Owane Sitewi lo Hepene Wara'i a'i itorai siye tepa'asiye. Sosu le meni ape lo iyo'o hire sahe onuteye. Sosu ane lu taune werese ma'e le ne au te'e areiyesiya. 'Le a'i lai Owane Sitewi lo meni eime ta'i pefine a'i ne. Sosu le lowe ma'e mi mi pasi pasi ironamirowa.'" [Mt 3:17]

Jisas lu tamo le ma'e mo'o umasiyei ne ei aniye.

³⁵ Nowe mo'o su, Jon lu feni hesi lo aiwawe saro ahe teiteye. ³⁶ Sosu le Jisas siye aniye su, le apou eiye, "Siyere! Owane Sitewi lo fe sipsip yene aiwa." [Jo 1:29] ³⁷ Sosu a'i pe Jon lo lu feni hesi peri ape wanuwe su, lowesi Jon arunatiyewe, Jisas mo'o umasiye. ³⁸ Sosu Jisas lowesi ma'e atati siye ei toweriye, "Fenesi piye aniyei ne totesiya awere?" Sosu lowesi itiya'u eiye, "Rabai! Ne eiwerou ma'e howeisiya awere?" Rabai lo peri eti apou a'i, te'e atuatu siye meni. ³⁹ Sosu Jisas itiya'u eiye, "Fenesi siyera." Sosu lowesi le ma'e mo'o fiyewe, wesi sahe le howeisiya ape, siyeye. Saro ahe lowesi le mase poweiye ape ironamiye. Nowe poweiye neriwei iroteye. ⁴⁰ Sosu a'i pe lu hesi Jon lo peri wanuwe ape, meni ta'i iyape Andru, Saimon Pita lo pa'ise, le Jisas mo'o umasiye. [Mt 4:18-20] ⁴¹ Sosu le Jisas

arunati su, le airu lo Saimon nehiyei ne fi. Le Saimon siyeye su, le Jisas ne au te'eye, “Nomo meni ape Owane Sitewi lai wiyeme a'i ariariyeye ape siyeye.” Peri eti apou a'i Krai. ⁴² Sosu a'i pe le Saimon Jisas ma'e henetai. Jisas meni Saimon siyeyewe, apou eiyeye, “Ne iyape no Saimon, Jon lo meni eime poto. Pereye ane lai ne iyape he'i a'i au eiyeye, apou a'i Sifas.” Iyape lo eti apou a'i Pita. Peri nomo lo lo eti, tapiye. [Mt 16:18]

Jisas Filip, sosu Nataniel ei aniye.

⁴³ Nowe mo'o su, Jisas omo pani Galili ma'e iyei ne toteye. Le fi su, le meni Filip siyeye. Sosu le ma'e eiyeye, “Ne ane mo'o umasire.” ⁴⁴ Meni ape Filip, Andru, Pita lo omo sitewi Betsaida aiwawe ma'e fai. ⁴⁵ Sosu Filip meni Nataniel nehiyei ne fiyewe, le ma'e eiyeye, “Nomo meni ape, Moses tu naifa weryeye Owane Sitewi lo yo peri one towe sahe leseteye ape, siyeye. Sosu aiwawe Owane Sitewi lo peri au te'e siye lu le ne apou a'i leseteye. Meni ape Jisas, Josep lo meni eime omo Nasaret ma'e fai.” [Lo 18:18; Ais 7:14; 9:6; Jer 23:5; Ese 34:23]

⁴⁶ Nataniel itiya'u ei toweriye, “Omo Nasaret ma'e fai awere? Etiri wisere a'i omo Nasaret ma'e heneraisiya awere? Piyete!” Sosu Filip itiya'u eiyeye, “Weiya! Ne siyenara!”

⁴⁷ Sosu a'i pe Jisas meni Nataniel siye aniye su, Jisas le ne eiyeye, “Siyere! Israel lo meni wiyeme aiyesiya. Meni ape peri wawero marepi lo se ariye.” ⁴⁸ Sosu Nataniel Jisas ma'e ei toweriye, “Ne ane ne so'oruwe awere?” Sosu Jisas itiya'u eiyeye, “Ane tu ne me owarape unahi sahe siye onuwe. Mo'o, Filip lai ne ei aniye.” ⁴⁹ Sosu Nataniel le ma'e eiyeye, “Atuatu siye meni, ne Owane Sitewi lo meni eime tene! Ne Israel lo meni owane tutawe tene!” [Mt 14:33; 16:16; Mk 3:11]

⁵⁰ Sosu Jisas itiya'u apou eiye, “Ne peri ano wanu tote anite tawesiye. Piyene awere? Ane ne me owarape, unahi sahe onuteye ape, siye so'oruweye. Wiyawi ape erasi pefine a'i ne. Nowe mo'o su, ne etiri pefine a'i tomu ne'ese siyerowa.” ⁵¹ Sosu le tame te'eye, “Ane ne ma'e peri wiyeme a'i au te'esiya. Ne ni'arawe werese tou erauwiyeyi siyerowa. Serai ne Owane Sitewi lo ipari wisere a'i tamo meni hire ma'e itorai ape, ma'e hire wirowa, sosu hi itorairowa. Ane lai meni hire ma'e itorai ne.” [Stt 28:12]

2

Jisas sa'i wara'i se wain sa'i atati ta'aneye.

¹ Nowe hesi i tepa'asiye su, meni ta menitani, naituwe ape, omo Kana pani Galili sahe henerai. Jisas lo mai sato iroteye. ² Jisas lu disaipel lo aiwawe a'i menitani naituwei ma'e einarai. ³ Sosu a'i pe wain sa'i ariye su, Jisas lo mai le ma'e eiye, “Wain sa'i werese ariye.”

⁴ Sosu Jisas itiya'u eiye, “Ne wiyawi eite ane irowei ne owe ape ei towerire. Nowe ano henerai ta'ama. Nowe ape se ane wiyawi ano irorowata.” [Jo 7:30; 8:20]

⁵ Sosu Jisas lo mai wiyawi yahowa'i ta'ane siye lu ma'e eiye, “Etiri werese, Jisas fene ma'e te'eyeyi ape, fa irore.”

⁶ Sosu a'i pe tapiye pa'are ereti feni werese feni ta'i (6) sato iroteye. Juda lo lu lowe ta'u tapiye pa'are sa'i se ereti lowe au huteye. Tapiye pa'are ta'i (100 lita) sa'i se iroteye.

⁷ Sosu Jisas wiyawi yahowa'i ani ta'ane siye lu ma'e au te'eye, “Fene sa'i wara'i tapiye pa'are sahe teroso asi aiwawe ere.” Sosu lowe sa'i wara'i teroso asi aiwawe teme'eriye fuwe. Ahi ta'o teme'eriye.

⁸ Sosu le lowe ma'e eiye, “Fene sa'i tewi a'i sa'i pa'are sahe anire. Ayei meni owane ma'e aiti.” Sosu lowe sa'i tewi a'i sa'i pa'are sahe aro aniye, ayei meni owane ma'e aiti. ⁹ Sosu ayei meni owane a tepa'asiye su, sa'i

wara'i wain sa'i wisere a'i henerai. Le wain sa'i ape so'oru ta'ama. Ahowa, wiyawi yahowa'i ta'ane siye lu, sa'i aniye ape, wain sa'i henerai so'oruweye tene! Sosu ayei meni owane meni naituwei feni yaro ei aniye. Sosu eiye, ¹⁰ “Wain sa'i eite wisere a'i tene! Lu taune werese lowe ma'e wain sa'i wisere a'i tu au none isafiyeye. Sosu lowe wain sa'i anamiteye su, lowe meremereye a'i henerai. Sosu lu taune meremereye a'i ironamiye su, ayei meni owane werese wain sa'i luwaru a'i au none isafiyeye. Ahowa, ne lai wain sa'i wisere a'i mo'o au nonetiye.”

¹¹ Sosu a'i pe wiyawi erasi pefine a'i ape Jisas lai tutawe ta'aneteye. Wiyawi erasi pefine a'i tere'e ape Jisas lai wiyawi lo se Owane Sitewi lo kairefi a'i se au atuatuteye. Le yaru ape omo Kana, pani Galili sahe ta'aneteye. Serai le ta'aneye su, le mi erasi lo au atuatuteye. Sosu lu disaipel lo le ne tote tawesiteye.

Jisas lu tamo nowe ma'e au sasarisawi.

(Matyu 21:12-13; Mak 11:15-17; Luk 19:45-46)

¹² Sosu nowe mo'o Jisas, mai lo, pa'ise tamo, lu disaipel lo aiwawe omo Kana arunatiyewe, omo Kaperneam oweirai. Omo ape sahe lowe nowe oso a'i tamo howeiteye. [Mt 4:13]

¹³ Sosu a'i pe nowe Juda lo ta'uwe hereiyei tutawe atahe a'i heneraiyei, iyape Pasova. Sosu Jisas omo Jeusalem ma'e yaneye. [Kis 12:1-27] ¹⁴ Lowe Owane Sitewi lo wesi awei wonopu wiye su, le lu tamo, etiri tomu ne'ese ani hese eteteye ape, siyeye. Lu tamo fe bulmakau, fe sipsip, irowe sapuwe au hese eteye. Lu tere'e tamo metei sahe onuwewe, ma'aru erei aniteye. ¹⁵ Serai le wafei wisu ta'aneye su, le lu werese fe sipsip, fe bulmakau aiwawe na'ari fiyari heneye. Le ma'aru werese lo ani teroso fiyarisawi. Sosu metei werese lo ani awetosawi. ¹⁶ Sosu le lu, irowe sapuwe au hese eteye ape, ma'e eiye, “Fene

irowe werese hene na'ari fiyarire! Fene Owane Sitewi Tai Pefine a'i ano lo wesi owe ape au hese eterowata.”

¹⁷ Jisas lo lu disaipel yo seni lo ape siyeye su, lowe Owane Sitewi lo one towe peri marepi tote tawesiye, apou leseye, “Ane Owane Sitewi lo wesi marepi erasi a'i totenamisiya.

Serai ane Owane Sitewi lo wesi asevaro wara'i a'i au irowei.” *Sng 69:9*

¹⁸ Sosu a'i pe lu Juda le ma'e apou te'e toweriye, “Piye wiyawi ta ne nomo ma'e au atuatuwei awere? Eiwerai ne ma'e kairefiyeyei ape auwe awere? Serai ne etiri werese au sasarisawi.”

¹⁹ Sosu Jisas itiya'u eiye, “Fene Owane Sitewi lo wesi eite tapeti towesiyei su, ane poweiye hesi heta si tame sine ta'aneyei.” [*Mt 26:61; 27:40*]

²⁰ Sosu Juda lo lu itiya'u apou ei toweriye, “Sawi amou! Owane Sitewi lo wesi eite nowe iyu menei lu hesi werese ereti feni werese feni ta'i a'i (46 iyu menei aiwawe a'i) ta'ananamiteye. Sosu ne wesi eite poweiye hesi heta sine ta'aneye awere? Ahowa.” ²¹ Ahowa, Jisas lo marepi apou a'i toteye, “Wesi eite apou wou a'i tahe pa'are lo si tame sinerowa.” [*1 Ko 6:19*] ²² Jisas mo'o temeniyeyei su, lu disaipel lo etiri werese ape mo, Jisas te'eye ape, tote tawesirowa. Sosu lowe, Owane Sitewi lo peri leseye ape, sosu Jisas lo peri wanu tote anite tawesiteye. [*Lu 24:6-8; Jo 12:16*]

Jisas yo seni werese nomo lo siye so'oruwesiya.

²³ Sosu a'i pe Jisas omo Jerusalem sahe Juda lo ta'uwerai hereiyei tutawe onuwe su, lu taune tomu ne'ese etiri wisere a'i tere'e wiyawi siyeye. Serai lowe iyape lo se tote tawesinamiye. [*Jo 7:31*] ²⁴ Ahowa, Jisas lu taune werese lo marepi so'oruweye tene! Serai le marepi lowe lo ma'e anite tawesirowata. ²⁵ Jisas lu taune lo marepi siye

so'oruweye. Serai lu taune ta lu lo yo seni au te'e areiye su, le peri lowe lo wanuwata.

3

Nikodemus pasi a'i Jisas ma'e ei toweriyei ne fai.

¹ Sosu a'i pe meni ta'i, Farisi lo meni owane, iyape Nikodemus. Le Juda lo meni owane ne. [Jo 7:50; 19:39]

² Pasi a'i su, le Jisas ma'e sewiyeyei ne fai. Le Jisas ma'e apou eiye, “Atuatu siye meni, Nomo ne ne te'e atuatu siye meni, Owane Sitewi ma'e fai ape, so'oruweye. Wiyeme a'! Owane Sitewi lai lu mase iro ta'ame su, lowe wiyawi erasi pefine a'i eite mo irorowata.”

³ Sosu Jisas itiya'u apou eiye, “Ane peri wiyeme a'i ne ma'e au te'esiya. Lu taune tamo eimane he'i tame wou henerai ta'ama su, lowe Owane Sitewi lo omo hire ma'e siyerowata.” [Mt 18:3; 1 Pi 1:23]

⁴ Sosu Nikodemus itiya'u eiye, “Ahowa, lu tamo ya'ariyei irosiya su, lowe eimane he'i henerairowata. Wiyeme a'! Le mai lo lire papu si tame wirowata. Serai mai lai meni ya'ariyei tame auteirowata.”

⁵ Jisas itiya'u eiye, “Ane peri wiyeme a'i ne ma'e au te'esiya. Mai tamo lai eimane autei ta'ame su, sosu aiwawe, Owane Sitewi lai le ma'e marepi hepene he'i au ta'ame su, le Owane Sitewi lo omo hire ma'e wirowata. [Esr 36:25-27] ⁶ Menitani ta eimane lo auteiyei su, eimane ape tahe pa'are heneraiyei. Owane Sitewi lo Hepene Wara'i meni ta papu wiraiyei su, meni ape marepi hepene he'i a'i aniyei. Le Owane Sitewi lo Hepene Wara'i a'i ma'e auteiyei. [Jo 1:13] ⁷ Ne peri ano wanuwe su, ne eimane he'i tame heneraiyei. Ne hepene se owe ape su'ari hemirehemiye. ⁸ Lu tamo Owane Sitewi lo Hepene Wara'i a'i ne totesiya. Le eiwerou ma'e fai awere? Owane Sitewi lo Hepene Wara'i a'i, fiyaru aiwawe a'i ne. Fiyaru

lai marepi topo lo isiya aiyesiya. Sosu ne fiyaru no'u wanusiya. Sosu fiyaru eiwerou ma'e fi awere? Eiwerou ma'e fai awere? Serai lu taune apou a'i Owane Sitewi lo Hepene Wara'i a'i auteisiya. Lu lai lowe ne apou totesiya, Eiwerou ma'e fai awere?"

⁹ Sosu Nikodemus itiya'u ei toweriye, "Etiri ape mo eiwerou piye heneraiyei awere?"

¹⁰ Jisas itiya'u eiye, "Ne Juda lo atuatu siye meni tene! Serai ne etiri ape mo wanu so'oruwe ta'ama awere? ¹¹ Ane ne ma'e peri wiyeme a'i au te'esiya. Nomo peri ta au te'e fiyarisinya su, etiri werese, nomo au te'eyei ape, nomo ani so'oruwesiya tene! Sosu etiri ta nomo siyeye ape, nomo au te'eyei. Ahowa, fene werese peri nomo lo wanu tote tawesi umasiyei wou ta'ama. ¹² Ane ne ma'e etiri werese, awei sahe irosiya ape, au te'esiya su, ne peri ano ape wanu anite tawesi wou ta'ama. Serai etiri tamo, hire ma'e irosiya ape, ane ne ma'e au te'esiya su, ne eiwerou tote eti aniyei awere? Ahowa. ¹³ Lu taune werese Owane Sitewi lo omo ma'e wi ta'ame. Ahowa, meni ta'i Owane Sitewi mase ironamiteye. Meni ape omo hire ma'e itorai. ¹⁴ Tu naifa weriyei Moses lai haru aimesi lo nihari se metei sahe ape leseye. Le haru ape ipo yahowa'i a'i ma'e ani sineye. Apou aiwawe a'i meni omo hire ma'e itorai ape, lu tamo le me tape'i sahe fa ani sineyei. [Nam 21:9; Jo 8:28; 12:32] ¹⁵ Serai lu taune werese meni ape ne tote wanu tawesinya su, Owane Sitewi lai lowe ma'e marepi hepene he'i aurowa. Serai lowe mi mi pasi pasi weriyei ironamirowa. [Jo 20:31]

¹⁶ Sosu a'i pe Owane Sitewi lai lu taune werese, awei irosiya ape, marepi erasi a'i tote wawesiyenamisiya. Serai le meni eime ta'i topo lo a'i hi awei ma'e nomo ne au temeniyeyei ne eimawesai. Lu taune tamo le ne tote tawesi umasiyei su, Owane Sitewi lai lowe ma'e mi mi pasi pasi weriyei marepi hepene he'i aurowa. Sosu lowe

temeniyenamirowata. [Jo 3:36; 10:28; Ro 5:8; 8:32; 1 Jo 4:9-10] ¹⁷ Owane Sitewi lai meni eime topo lo a'i hi awei ma'e eimawesai su, eime lo lu taune werese omo yehe ma'e eimawesawiyei ne aiye ta'ame. Ahowa, le meni eime topo lo lu taune werese ma'e marepi hepene he'i ne auwei ne eimawesai. [Lu 19:10] ¹⁸ Lu taune werese le ne tote tawesi umasiyei su, le yo seni luwaru a'i lowe lo au heserowata. Lu taune werese le ne tote tawesi ta'ame su, lowe a'i lai marepi towafi lowe lo umasiyei. Serai lowe omo yehe ma'e irowa. [Jo 5:24] ¹⁹ Lu taune tomu ne'ese yehe ma'e irowa. Marepi sitewi apou a'i te'esiya, 'Ane a'i lai mi erasi a'i ne.' Ane hi awei ma'e itorai su, lu taune tomu ne'ese lowe ane me'iyeni ma'e atati tei awetowe. Serai lowe yo seni luwaru a'i mi mi werese ironamiteye! Lowe werese pasi a'i uweitereme. [Jo 1:5,9; 8:12] ²⁰ Lu taune werese yo seni luwaru a'i irowei ape, lowe mi erasi ai marepi ironamiyei. Lowe ane ma'e, mi erasi ape, aiye ta'ame. Lowe mi erasi aiyeyei su, lowe apou toteyei, 'Mi erasi ape yo seni luwaru werese nomo lo amerame a'i au atuatuwei.' ²¹ Sosu lu taune tamo peri wiyeme a'i umasinamiyei su, lowe ane, mi erasi ape ma'e aiyerowa. Lowe ane ma'e aiyeyei su, Owane Sitewi lai yo seni wara'i werese a'i lowe lo lu taune ma'e au atuatu fiyariyei. Lu taune yo seni wara'i a'i lowe lo siyeyei su, lowe apou au te'eyei, 'Lu taune ape mo lowe Owane Sitewi ma'e fai.' ”

Jon sa'i au hu siye meni Jisas ne au te'e areiyeye.

²² Sosu a'i pe etiri ape mo te'e tepa'asiye su, Jisas lu feni aiwawe a'i, lowe omo pani Judia ma'e si tame fai. Lowe henerai su, Jisas lu feni mase iroteye. Le lu taune tamo sa'i se au huteye. [Jo 4:1-2] ²³ Sosu Jon sa'i au hu siye meni, le lu taune tamo sa'i au huteye. Le sa'i Ainon omo Salim atahe a'i ne, sa'i au huteye. Omo ape sahe sa'i tomu ne'ese iroteye. Lu taune tomu ne'ese Jon ma'e sa'i au ani huwei

ne fai. ²⁴ Nowe ape se meni owane Herot lai Jon kalabus wesi ma'e heneti ta'ame.

²⁵ Sosu a'i pe Juda lo meni ta Jon lo lu feni ma'e ai peri te'e tiyatiyei ne fai. Lowe apou ai peri te'e tiyatiye, "Meni sa'i au ani huteyei su, le marepi amerame a'i heneraiyei awere? Piyete awere?" ²⁶ Sosu lowe Jon ma'e ei toweriyei ne fai. Lowe apou ei toweriye, "Atuatu siye meni, meni ape ne mase, Sa'i Mai Jordan yaro ma'e iroteye ape, ne le ne au te'e fiyariye. Siyere! Lu taune tomu ne'ese le ma'e aiyesiya. Sosu le lowe sa'i au husiya." ²⁷ Sosu Jon lowe ma'e itiya'u eiye, "Owane Sitewi lai meni ta ma'e wiyawi ta hire ma'e fai ape, auwei ta'ama su, le wiyawi lo aniwata. ²⁸ Fene peri ano wanu tepa'asiye. Ane peri ape apou au te'e fiyariye, 'Ane a'i lai Kraisi se ta'ame ne. Ahowa, Owane Sitewi lai ane tu le ne au te'e fiyariyei ne eimawesai.' [Jo 1:20; Mt 11:10] ²⁹ Peri anowe ano wanure. Meni ta lai menitani lo naituwei su, meni ape menitani lo hene aniyei. Yereme lo meni ape lo peri no'u wanuwe su, le lowesi ne marepi wisere a'i au toteyei. Ane aiwawe a'i ne. Ane Jisas lo peri wanuwe su, ane le ne marepi wisere a'i au toteye. Marepi wisere a'i ano erasi pefine a'i ne. ³⁰ Meni ape iyape erasi a'i fa heneraiyei. Ane a'i lai iyape ano hi ani ararore."

³¹ Jon Jisas ne apou te'eteye, "Meni ape, hire ma'e itorai ape, le lu taune werese hi ani ararowe. Ane, awe ma'e fai ape, ane awe sato ironamiye. Sosu ane awe lo peri ne au te'enamaye. Meni ape, hire ma'e itorai ape, le lu taune werese hi ani araronamiye. [Jo 8:23] ³² Etiri werese meni ape lai siyeye, sosu wanuwe. Etiri ape mo le lu taune werese ma'e au te'e fiyariye. Sosu lu taune werese peri lo wanuwe su, lowe peri eti lo so'oru ta'ama. [Jo 3:11] ³³ Lu taune werese peri lo wanu tote tawesi umasiye su, lu taune tere'e yo seni lowe lo siyeyei. Yo seni lowe

lo siyeyei su, lowe apou au te'e fiyariyei, 'Owane Sitewi a'i lai wiyeme a'i tene.' ³⁴ Serai Owane Sitewi lai meni ape hi ma'e eimawe arosai. Le a'i lai Owane Sitewi lo peri werese au te'e fiyarisija. Meni ape hi ma'e itorai su, Owane Sitewi lai le ma'e Hepene Wara'i a'i lo auwe. Sосу Owane Sitewi lo Hepene Wara'i meni ape lo marepi teme'eriye ironamiyei. ³⁵ Owane Sitewi Tai Pefine a'i meni eime lo marepi erasi a'i au totenamisiya. Le a'i lai etiri werese meni eime lo ma'e auwe. Serai meni eime lo etiri werese ape mo au noweinoweinamiyei. [Mt 11:27; Jo 5:20] ³⁶ Lu taune tamo meni eime lo peri wanu tote tawesi umasiyei su, le lowe ma'e marepi hepene he'i a'i auwei. Sосу lowe mi mi pasi pasi weriyei ironamitorowa. Sосу lu taune tamo Owane Sitewi lo meni eime lo peri wanu umasi ta'ame su, lowe marepi hepene he'i a'i anirowata. Ahowa, Owane Sitewi lo ai marepi lowe ma'e ironamirowa." [Jo 3:16-18; 1 Jo 5:12]

4

Samaria lo menitani ta Jisas ma'e te'e tiyatiteye.

¹⁻² Nowe ta se a'i pe meni ta iyape Jon, lu taune tamo sa'i au huteye. Sосу Jisas lu taune tomu ne'ese sa'i au huteye Ahowa, Jisas lai lu taune ma'e sa'i au hu ta'ame. Ahowa, lu disaipel lo lowe ma'e sa'i au huteye. Sосу, lu tewi iyape Farisi lowe apou wanuwe, "Jisas lai lu taune tomu ne'ese sa'i au huwewe, Jon lu taune Jisas lo sa'i ani hu tepa'asiye ape, lowe Jisas lo lu disaipel henerai. Sосу Jon lu taune oso a'i sa'i au huwe. Jisas lai Jon ma'e hi ani ararowe." [Jo 3:22] ³ Lu Farisi peri ape au te'eye. Sосу Jisas peri lo ape wanuwe su, le marepi lowe lo apou toteye, "Nomo omo pani Judia pei arunatiyei." Sосу lowe pani Judia arunati fi. Lowe omo pani Galili ma'e heneri. ⁴ Sосу omo pani Galili henerai su, lowe omo pani Samaria fa awera'iyenati.

⁵ Serai le lu feni aiwawe a'i, pani Samaria sahe iteye. Sosu lowe omo iyape Saika ma'e heneri. Saro ahe atahe a'i tu naifa meni Jekop awei pani tewi a'i meni eime lo Josep ma'e auwe. [Stt 33:19; Jos 24:32] ⁶ Awei pani ape sahe, Jekop pitomuwe ta'i horuseye. Sosu Jisas lu disaipel lo aiwawe a'i eyeri erasi ma'e iteye. Sosu lowe pitomuwe ape heneri su, le tahe onota'ano a'i iroteye. Le lu disaipel lo omo Saika ma'e eimawesawi. Lowe ayei eteyei ne fi. Sosu Jisas pitomuwe lo tapiye sahe onuteye. Poweiye ponei a'i iroteye. ⁷⁻⁸ Jisas saru woto a'i onuteye. Lu disaipel lo omo Saika ma'e ene ayei eteyei ne fi. Sosu Jisas sato onuteye su, Samaria lo menitani ta sa'i pitomuwe ma'e heneraiyewe, sa'i pitomuwe ma'e sa'i aniyei ne fai. Jisas menitani ape siyeye su, le menitani ape ma'e eiye, "Sa'i ane ausa. Ane sa'i wawe mase ne."

⁹ Samaria lo menitani Jisas lo peri wanuwe su, serai le Jisas ma'e apou ei toweriye, "Ne Juda lo meni tene! Ane Samaria lo menitani. Ne piyene sa'i ausaiyei ne ei toweriye awere?" Menitani peri ape apou te'eye. Piyene awere? Juda lo lu taune Samaria werese ma'e ai marepi totenamiteye. [Esr 4:1-5] ¹⁰ Sosu Jisas menitani ma'e itiya'u apou eiye, "Ne sa'i tere'e Owane Sitewi ne ma'e auwei ape so'oru ta'ama. Aiwawe a'i, ne meni eite, sa'i ausaiyei ne ei toweriyei ape so'oru ta'ama. Ne peri ape wanu so'oruweyei su, ne meni eite apou ei toweriyei, 'Owane Sitewi lo sa'i ausa.' Serai ane Owane Sitewi lo sa'i ne ma'e aurowa. Serai ne mi mi pasi pasi weriyei ironamitorowa." [Jo 7:37-38; KTH 21:6] ¹¹ Sosu menitani ape apou eiye, "Meni Owane, wahu no ariye. Pitomuwe hi yaro a'i tene! Ne sa'i tamo sa'i pitomuwe sahe anirowata. Ne piye ma'e Owane Sitewi lo sa'i aniyei awere? Serai ane ayei su, ane mi mi pasi pasi ironamitorowa. ¹² Tu naifa weriyei Jekop ya'ariyei nomo lo sa'i pitomuwe eite horuseye. Le meni

eime lo aiwawe a'i sa'i pitomuwe aro aniye, sosu sa'i aye. Le fe bulmakau, fe sipsip werese lo sa'i pitomuwe ma'e fai ape au aye. Nomo pereye sa'i hi aro ani anamisiya. Jekop meni owane erasi a'i ne. Serai ne meni owane wiyeme a'i henerai awere? Ne a'i lai Jekop hi ani ararowe awere? Wawero tene!” [Jo 8:53] ¹³ Sosu Jisas itiya'u apou eiye, “Jekop lo sa'i ne, lu taune werese lai sa'i eite ayei su, lowe sa'i si tame anamirairowa. ¹⁴ Ahowa, lu taune tamo Owane Sitewi lo sa'i, ane lowe ma'e auwei ape, lowe ayei su, lowe si tame arowata. Ahowa, lowe mi mi pasi pasi weriyei arowata. Ahowa, Owane Sitewi lo sa'i, ane auwei ape, peri apou wou a'i sa'i pitomuwe lowe papu sa'i teisainamisiya. Sosu marepi hepene wisere a'i mi mi pasi pasi weriyei ironamitorowa.” [Jo 6:35]

¹⁵ Sosu menitani le ma'e eiye, “Owane, ne ane ma'e sa'i eite ausa. Serai ane sa'i wawe tame teriterowata. Aiwawe a'i, ane sa'i pitomuwe ma'e sa'i hi aro anirowata.” Menitani peri apou a'i te'eye, serai le Jisas lo marepi so'oru ta'ama. ¹⁶ Jisas le ma'e apou eiye, “Menitani ire! Ne meni no ei hene aiserirowawe si tame aiye.” ¹⁷ Sosu menitani ape le ma'e itiya'u eiye. “Ane meni se ta'ama.” Sosu Jisas le ma'e eiye. “Peri no wiyeme a'i ne. ‘Ane meni se ta'ama!’ ¹⁸ Wiyeme a'i ne. Lu ereti feni werese ne naituwe. Sosu meni ape, ne mase irosiya ape, le meni no ta'ama. Peri no wiyeme a'i tene!” ¹⁹ Sosu menitani le ma'e itiya'u eiye, “Owane Sitewi, marepi ano apou a'i totesiya, Ne a'i lai Owane Sitewi lo peri au te'e siye meni. ²⁰ Ya'ariyei nomo lo omo eire sahe Owane Sitewi ma'e au te'e nine'i wisereyenamisiya. Ahowa, fene Juda lo lu werese apou te'esiya, ‘Lu taune werese omo Jerusalem a'i sahe Owane Sitewi ma'e fa au te'e wisereyere.’” [Lo 12:5-14; Sng 122:1-5] ²¹ Sosu Jisas itiya'u eiye, “Menitani, peri ano wanu tote tawesire! Nowe ta aiyeyei su, lu taune werese

omo eire ma'e, sosu omo Jerusalem sahe Owane Sitewi Tai Pefine a'i ma'e au te'e wisereyerowata. ²² Fene omo Samaria lo lu taune etiri ape ma'e au te'e wisereyesiya ape, fene le so'oru ta'ama. Nomo Owane Sitewi wiyeme a'i so'oruwesiya. Serai nomo le ma'e au te'e wisereyesiya. Serai Owane Sitewi lai marepi hepene he'i a'i le lu taune werese ma'e aurowa. Marepi hepene he'i a'i lai Juda lo lu tewi ma'e fai. [2 Kin 17:29-41; Ais 2:3; Ro 9:4-5] ²³ Wiyeme a'i ne. Nowe ta aiyeyei. Ahowa, nowe eite henerai tepa'asiye. Lu taune werese Owane Sitewi Tai Pefine a'i ma'e wiyeme a'i au te'e wisereyesiya ape, lowe peri wiyeme a'i au te'e wisereyesiya. Sosu marepi lo se Owane Sitewi ma'e au te'e wisereyesiya. Lu taune Owane Sitewi ma'e apou au te'e wisereye irosiya su, Owane Sitewi Tai Pefine a'i lai lowe ne marepi wisere a'i totenamisiya. ²⁴ Owane Sitewi a'i lai hepene ne. Lu taune werese le ma'e umasisiya ape, lowe le ne hepene se lowe lo pei au ei ani arowere. Sosu peri wiyeme a'i se au te'e wisereyesiya." [2 Ko 3:17; Ro 12:1; Fl 3:3]

²⁵ Sosu a'i pe menitani eite le ma'e eiye, "Meni ape, Owane Sitewi lai ariariye ape, aiyerowa! Ane peri wiyeme a'i eite so'oruwesiya tene! Meni ape aiyeyei su, le etiri werese nomo ma'e au te'e areiyeyei." Meni ape lo iyape Krai. ²⁶ Sosu Jisas le ma'e itiya'u eiye, "Ane meni ape, ne ma'e au te'esiya ape, ane meni ape tene!" [Mk 14:61-62] ²⁷ Sosu a'i pe Jisas peri tepa'asiye su, lu disaipel lo henerai. Sosu lowe hepene se su'ariye. Piyene awere? Jisas Samaria menitani te'e tiyatiteye. Ahowa, lu disaipel lo peri se ta'ama. Marepi lowe lo apou toteye, "Ne piye nehisiya awere? Ne piyene menitani ape ma'e au te'e tiyatisiya awere?" ²⁸ Sosu menitani sa'i pa'are arunatiyewe, omo topo lo ma'e fi. Sosu le lu tamo ma'e Jisas ne au te'eye.

²⁹ Sosu a'i pe Samaria lo menitani omo lo ma'e heneri. Sosu le lu tamo ma'e apou eiye, "Peri ano wanure. Fene ane mase aiya. Meni ta yo seni werese ano ane ma'e au te'eye. Meni ape Krai awere? Piyete awere?" ³⁰ Sosu lowe menitani lo peri wanuwe su, lowe omo lo arunatiyewe, Jisas ma'e heneri. ³¹ Menitani omo ma'e arunati su, Jisas lo lu disaipel le ma'e apou ei toweriye, "Atuatu siye meni, Ne etiri ta are." ³² Ahowa, Jisas itiya'u apou eiye, "Ane ayei tere'e irosiya, fene ayei ape so'oru ta'ama." ³³ Serai lu disaipel lo lowe ta'u aiwawe te'e tiyati toweriye, "Meni ta ayei le ma'e au ene aye awere?" ³⁴ Sosu Jisas lowe ma'e eiye, "Ayei ano apou wou a'i. Ane Owane Sitewi lo marepi fa umasi irowei. Le a'i lai ane hi awei ma'e eimawe arosai. Serai ane wiyawi lo pei ani tepa'asiyei. [Jo 6:38] ³⁵ Jisas lu taune werese ne, peri lo wanu tote tawesi umasiyei ne toteye ape, toteye. Fene marepi fene lo apou totesiya, 'Nowe yame hesiyo hesiyo i tepa'asiyei su, serai nomo kewi so foro'o a'i tou ani towesiyei.' Fene siyere! Ane fene ma'e apou eisiya, nihe fene lo ei ani arowere! Kewi so werese foro'o tepa'asiye." [Lu 10:2] ³⁶ Sosu Jisas lowe ma'e tame eiye, "Meni ta peri ano au te'e fiyariyei su, le apou aiwawe a'i te'esiya. Le kewi so yehe sameyei ne fi. Meni ta peri au te'e fiyariyei su, lu taune tamo peri lo wanu tote tawesiyei, sosu yo ano umasiyei. Serai lowe marepi hepene he'i a'i teinamirowa. Meni ta Owane Sitewi lo peri lowe ma'e au te'esiya. Sosu meni tere'e ta lowe Jisas lo ereti ani fusiya su, lowesi Owane Sitewi ma'e au te'e wisereyesiya. Apou aiwawe a'i, awei lo wiyawi siye lu kewi so tou ani towesiyei su, lowesi marepi wisere a'i totesiya. Nowe ye'ewi se tepa'asiyei su, Owane Sitewi lowesi ma'e etiri wisere a'i aurowa. ³⁷ Peri eite wiyeme a'i tene! Meni ta kewi so yehe sameyei. Sosu meni tere'e kewi so foro'o a'i tou ani towesiyei, wesi ma'e ani fuwei.

³⁸ Lu taune tere'e wiyawi erasi a'i se lu taune ma'e peri ano au te'e fiyariye. Sosu ane fene lowe ane ma'e henetaiyei ne eimawesawi. Lowe ane ma'e aiyeteye su, ane lowe ma'e marepi hepene he'i a'i auwe. Serai wiyawi lowe lo ape ne, fene wiyawi lowe lo tewi a'i henerai.”

Krais peri lo Samaria lo lu ma'e au te'e fiyariye.

³⁹ Serai omo Saika lo lu tomu ne'ese Jisas lo peri wanuwe. Menitani ape lowe ma'e peri apou te'eye su, “Fene aiya! Meni ta yo seni ano ane ma'e au te'eye ape siyerai.” Lu tomu ne'ese menitani lo peri wanu tote tawesiye. Serai lu taune tomu ne'ese Jisas lo yo umasiye.

⁴⁰ Sosu a'i pe Samaria lu tamo le ma'e henerai. Sosu lowe werese le ma'e apou te'e toweriye, “Ne lu disaipel no aiwawe fara'u nomo mase irote.” Serai lowe Samaria lo lu taune mase poweiye hesi a'i iroteye. ⁴¹ Jisas lu taune mase iroteye su, le lu taune tomu ne'ese Jisas lo peri wanu tote tawesi umasiye. ⁴² Sosu lu ape mo menitani ma'e eiye, “Ne peri no au te'eye su, nomo meni ape ma'e siyeyei ne fai. Wiyeme a'i ne! Pereye a'i nomo lai peri ape lo wanuwe su, nomo peri lo wanu tote tawesiye. Etiri ape nomo so'oruwesiya tene!” Meni ape lai lu taune werese ma'e marepi hepene he'i aurowa. Serai lowe marepi hepene wara'i a'i mi mi pasi pasi ironamirowa. [1 Jo 4:14]

Jisas meni eime ta au ta'ane fara'uweye.

⁴³ Nowe hesi a'i i tepa'asiye su, Jisas lu disaipel lo aiwawe omo Saika arunati, sosu omo pani Galili ma'e heneri. ⁴⁴ Tu naifa Jisas apou au te'eye, “Owane Sitewi lo peri au te'e siye lu werese omo pani towafi lowe lo sahe lu taune lowe ma'e te'e naruwe.” [Mt 13:57] ⁴⁵ Tu naifa Jisas lu disaipel lo aiwawe Jerusalem sahe iroteye su, lowe Juda lo ta'uwe hereiyei onu ene aye. Jisas sato iroteye su, le wiyawi wisere a'i au ani ironamiye. Lu taune, omo pani

Galili ma'e fai ape, ta'uwe hereiyei sahe iroteye. Lowe Jisas lo wiyawi erasi pefine a'i siyeye. Serai Jisas omo pani Galili ma'e henerai su, lu taune werese le ma'e marepi wisere a'i eriteye. [Jo 2:23]

⁴⁶ Sosu a'i pe Jisas omo Kana, pani Galili sahe, ma'e heneri. Tu naifa Jisas lai sa'i wara'i atati ani awetowe. Serai wain sa'i henerai. Sosu omo tere'e iyape omo Kaperneam pani Galili sahe, meni owane erasi a'i ta iroteye. Meni eime lo u tahe erasi a'i ya'orenamateye. Temeniyeyei ne ataheyete. [Jo 2:1-11] ⁴⁷ Sosu meni owane ape Jisas pani Judia arunatiyewe, omo pani Galili ma'e henerai ape wanuwe su, le Jisas ma'e siyerai. Sosu le apou eiye, "Meni Owane, meni eime ano temeniyeyei ne ataheyesiya. Ne wesi ano ma'e aiya. Sosu meni eime ano u tahe au fara'uwere." [Mt 8:5-6] ⁴⁸ Serai Jisas itiya'u le ma'e eiye, "Atu, fene werese wiyawi erasi siyeyei su, fene peri ano fara'u wanu tote tawesiyei. Fene wiyawi erasi siye ta'ame su, fene peri ano awera'iyenatiyeyei." Jisas peri apou a'i te'eye. Serai le meni lo marepi ani siye so'oruweye. [Jo 2:18; 1 Ko 1:22] ⁴⁹ Meni owane erasi ape le ma'e eiye, "Owane wiyeme, wesi ano itora. Meni eime ano temeniyeyei ne ataheyesiya." ⁵⁰ Sosu Jisas meni owane ma'e eiye, "Wesi no ire! Meni eime no u tahe tepa'asiye." Jisas peri tepa'asiye su, meni ape Jisas lo peri wanu tote tawesiyeyei. Serai le wesi topo lo ma'e fi. [Mt 8:13] ⁵¹ Meni owane ape yo sahe iteye su, wiyawi yahowa'i siye lu tamo lo meni ape henerai. Lowe apou eiye, "Owane, meni eime no hepene se. U tahe lo tepa'asiye." ⁵² Sosu meni owane lowe ma'e apou ei toweriye, "Nowe eiwerou su u tahe tepa'asiye aware?" Sosu lowe itiya'u eiye, "Liyewe neriwei, nowe poweiye po a'i (1 klok) meni eime no u tahe tepa'asiye." ⁵³ Meni eime lo tai wanuwe su, le nowe ape ani so'oruwe tepa'asiye. Nowe ape aiwawe a'i Jisas apou

eiyē, “Meni eime no u tepa'asiye.” Serai meni owane eite Jisas lo yo umasiye. Sosu noweripi awaripi lo aiwawe a'i Jisas lo marepi umasiye. ⁵⁴ Jisas omo pani Judia arunati, pani Galili ma'e henerai. Le wiyawi erasi to'uresi au aniye. Tu le sa'i wara'i wain sa'i ma'e ani awetowe. Nowe ta se i tepa'asiye su, le meni owane erasi lo meni eime u tahe au fara'uweye. [Jo 2:11]

5

Jisas meni lowe afofo a'i au fara'uweye.

¹ Sosu a'i pe nowe mo'o su Juda lo ta'uwe hereiyē erasi iyape Pasova, henerai. Serai Jisas lu disaipel lo aiwawe a'i omo Jerusalem ma'e yaneye. ² Sosu omo Jerusalem sahe sa'i fisiye erasi saro iroteye. Sa'i fisiye ape fe sipsip lo umaruwe yo atahe iroteye. Umaruwe yo ape fe sipsip si witiye, sosu si tame nowe ma'e henerai. Sa'i fisiye erasi ape Juda lo peri iyape eiyē, Betesda. Sa'i fisiye ahi pa'o ereti feni werese iroteye. ³ Ahi pa'o ape sahe lu taune tomu ne'ese u tahe ya'orei onuteye. Lu tamo nihe pokowe tawesiye. Lu taune tamo lowe luwaru a'i ne. {Lu tamo pa'are lowe lo foro'owe ye tahe lowe lo haroharowe ye. ⁴ Nowe tase Owane Sitewi lai ipari wisere a'i lo hi sato eimawe arosai. Le sa'i ani auseriye irowe. Sa'i auseriyeyē su, lu taune werese apou toteye, “Meni, menitani ta'i a'i tu sa'i papu wiyē su, u tahe lo fara'uweyei.”} * ⁵ Meni ta ahi pa'o saro howeinamiteye. Le iyu mēni tomu ne'ese (38) u tahe lo ya'oreinamiteye. ⁶ Sosu a'i pe Jisas sa'i fisiye ape ma'e henerai. Le meni eite, howeiyē ape, siyeyē su, le meni ape ne u tahe lo se iyu mēni tomu ne'ese

---

* 5:4: 3-4 Peri eite yaru “{”, sosu “}” hesi ponei sahe irosiya ape, peri eite piye meni lai leseye aware? Lu so'oru se tamo lowe so'oru ta'ama. Ya'ariyē one towe tomu tamo sahe peri eite iro te ta'ame. One towe tere'e tamo sahe peri eite iroteye.

so'oruweye. Serai le meni ape ma'e apou ei toweriye, “Ne u tahe no henerai tepa'asireme awere?” ⁷ Sosu meni u tahe se itiya'u eiye, “Meni Owane, sa'i auseriyevei su, ane piye meni ta lai sa'i papu henetirowata. Sa'i auseriyevei su, meni tere'e tu sa'i papu wiyei. Ane sa'i papu wirowata.” ⁸ Sosu Jisas le ma'e eiye, “Sinere! Mesiye no aniwawe ire!” [Mt 9:6] ⁹ Sosu Jisas peri tepa'asiye su, meni ape lo u tahe po'uteye. Sosu le mesiye lo, noweriye ape, aniyewe fi. Jisas meni u tahe se au fara'uweye su, nowe amou (Sabat) iroteye. ¹⁰ Serai Juda lo lu owane meni u tahe se ape siyeye su, lowe le ma'e ei toweriye, “Ne mesiye no suteyei amou ne. Nowe amou (Sabat) nomo lo ne.” [Neh 13:19; Jer 17:21] ¹¹ Ahowa, le itiya'u eiye, “Meni ape, u tahe ano au ta'ane fara'uweye ape, le apou eiye, ‘Mesiye no aniwawe suteti.’” ¹² Sosu lowe le ma'e te'e toweriye, “Meni ape eiwerai ne ma'e apou eiye awere? ‘Ne mesiye no suterowawe ire.’ Meni iyape eiwerai awere?” ¹³ Ahowa, le meni ape so'oru ta'ama. Jisas u tahe au ta'ane fara'uweye su, le eresene a'i lu taune ponei uweitiye. Lu taune tomu ne'ese saro tei iroteye.

¹⁴ Sosu mo'o su, Jisas meni u tahe se Owane Sitewi lo wesi sahe siyeye. Le meni ape se apou eiye, “Siyere! U tahe no po'uteye. Ne seni luwaru a'i owe ape irote! Yo seni luwaru a'i owe ape umasite. Ne etiri luwaru a'i owe ape irote. Yo seni luwaru a'i umasiyei su, etiri luwaru erasi a'i ne ma'e ya'orenamirowa.” ¹⁵ Sosu meni ape fi. Le Juda lo lu owane siyeye su, le lowe ma'e eiye, “Jisas lai u tahe ano ane au ta'ane fara'uweye.” ¹⁶ Jisas nowe amou (Sabat) se meni au ta'ane fara'uweye su, Juda lo marepi apou a'i toteye, “Jisas lai nowe amou (Sabat) towesiye.” Serai Juda lo lu owane Jisas ma'e ai marepi toteye, sosu le ma'e au luwaruwevei ne toteye. ¹⁷ Ahowa, Jisas itiya'u eiye, “Wanure! Owane Sitewi Tai Pefine

a'i ano wiyawi lo ta'ananamisiya. Sosu le ane wiyawi lo ta'aneysi ne eimawesai. Serai ane lai wiyawi lo ani ta'ananamisiya.” ¹⁸ Jisas peri ape apou eiye su, “Owane Sitewi Tai Pefine a'i ano ne,” Juda lo lu owane le ma'e ai marepi erasi totenamiteye. Lowe Jisas aine tera'eyei ne toteteye. Lowe marepi apou a'i toteye. “Jisas nowe amou (Sabat) towesiye. Etiri ape luwaru a'i ne. Amou a'i ne.” Sosu Jisas apou eiye su, “Owane Sitewi Tai Pefine a'i ano ne. Owane Sitewi Pefine a'i sosu Jisas lowesi aiwawe a'i ne.” Serai lowe ai marepi luwaruwayewe, lowe le ma'e aine tera'eyei ne toteteye. [Mt 26:4; Jo 7:1; 10:30]

Owane Sitewi Jisas lo Tai Pefine a'i ne.

¹⁹ Sosu a'i pe Jisas lowe ma'e itiya'u apou eiye, “Wiyeme a'i! Ane fene ma'e eisiya. Kairefiyeyei ano se ane etiri ta irorowata. Ane Owane Sitewi Tai Pefine a'i ano lo wiyawi siyeyei su, ane lai meni eime lo wiyawi ape ane lai fara'u ani ta'aneysi. Tai Pefine a'i ano etiri ta wiyawi ta'anesiya su, ane le ma'e umasirowawe, sosu wiyawi lo aiwawe pati ta'aneysi. [Jo 5:30] ²⁰ Peri eite wiyeme a'i. Owane Sitewi Tai Pefine a'i lai meni eime lo ne marepi erasi a'i tote wawesiyenamisiya. Etiri werese, Owane Sitewi Tai Pefine a'i ironamisiya ape, le ane ma'e au atuatu areiyesiya. Le wiyawi erasi a'i ta'anerowa, sosu le ane ma'e au atuaturowa. Fene wiyawi erasi a'i lo eite, ane ta'aneysi ape, siyeyei su, fene marepi hepene se su'ariyei. ²¹ Serai Owane Sitewi Tai Pefine a'i ano lu tamo, temeniyeyei ape, si tame ta'ane norohuwe hene aniyei. Sosu lowe ma'e hepene aurowa. Sosu aiwawe ane meni eime lo lu taune tamo ma'e marepi hepene he'i aurowa. Marepi ano a'i ne. ²² Peri eite wiyeme a'i. Owane Sitewi Tai Pefine a'i ano lu taune werese au hese etiyei ta'ama. Ahowa, le meni eime lo ma'e yo seni werese, au heseyei ape, ane ma'e auwe. [Jo 5:27; Ap 10:42]

²³ Owane Sitewi Tai Pefine a'i wiyawi eite meni eime lo ma'e auwe. Serai lu taune werese meni meni eime lo iyape ei ani arowesiya. Pereye a'i lu taune werese lowesi lo iyape ei ani arowesiya. Lu taune tamo meni eime lo au te'e wisereye ta'ame su, lowe Owane Sitewi Tai Pefine a'i eime lo, hi awei ma'e eimawesai ape, lowe Tai Pefine a'i aiwawe a'i au te'e wisereye ta'ame. [Fl 2:10-11; 1 Jo 2:23]

²⁴ Wiyeme a'i ane fene ma'e eisiya. Peri ano wiyeme a'i ne. Lu taune tamo peri ano wanuwey su, sosu le ma'e ane hi awei ma'e eimawe sai ape, lowe peri lo wanu tote tawesiyeyi su, Owane Sitewi lai lowe ma'e marepi hepene he'i a'i aurowa. Lowe Owane Sitewi lo marepi umasiyeyi su, Owane Sitewi lai yo seni lowe lo au hese ereiyeyi ta'ama. Lu taune ape mo temeniye awera'iyenatiyeyi, sosu mi mi pasi pasi weriyeyi ironamitorowa. [Jo 3:15-18] ²⁵ Wiyeme a'i ne! Ane fene ma'e eiwa. Peri ano wiyeme a'i ne. Nowe ta ataheye heneraiwa. Ahowa, nowe eite henerai tepa'asiye. Lu taune werese yo seni luwaru a'i ironamisiya. Lowe Owane Sitewi lo meni eime lo peri no'u a'i wanuwey. Lu taune tamo peri no'u lo wanuwey su, lowe mi mi pasi pasi weriyeyi marepi hepene he'i anirowa. ²⁶ Peri eite wiyeme a'i ne. Owane Sitewi Tai Pefine a'i lai hepene se ironamisiya. Serai aiwawe a'i le meni eime lo ma'e hepene se auwe. Serai meni eime lo lu taune werese ma'e hepene he'i a'i aurowa. ²⁷ Sosu aiwawe a'i le a'i lai meni eime lo ma'e kairefi lo se auwe. Serai meni eime lo yo seni werese a'i au hese erei ironamisiya. Ane a'i lai meni ape, hire ma'e itorai ape ne. ²⁸⁻²⁹ Fene marepi tomu ne'ese owe ape totere. Nowe ta ataheyerauwa. Lu taune werese, fisiye yo sahe irosiya ape, Owane Sitewi lo meni eime lo peri ahi wanuwey su, lowe werese marepi hepene aniyeyi, sosu fisiye nowe ma'e heneraiyeyi. Lu taune werese yo seni wisere a'i iroteye ape, Owane Sitewi lai

lowe ma'e si tame norohuwe hene aniyei. Sosu mi mi pasi pasi weriyei tei ironamirowa. Sosu aiwawe lu taune werese, yo seni luwaru a'i iroteye ape, Owane Sitewi lai lowe ma'e si tame hene aniyei. Sosu yo seni werese lowe lo au hese ereirowa. Serai lowe werese mi mi pasi pasi weriyei temeniye ironamitorowa. [Dan 12:2; Mt 16:27; Ap 24:15]

Lu tere'e tamo, Jisas ne au te'e areiyeteye.

³⁰ Sosu a'i pe Jisas Juda lo lu owane ma'e au te'eye. Wiyawi ape, ane aniyeye ape, ane marepi ano umasi tote ta'ame. Ahowa, Ane lu taune lo yo seni au hese ereiyei su, ane Owane Sitewi Tai Pefine a'i ano lo peri wanuwei. Serai yo seni lowe lo werese, ane wisere a'i au hese ereiyei. Ane marepi ano umasi ta'ame. Ahowa, Owane Sitewi ane hi ma'e eimawe arosai ape, ane marepi lo umasinamirowa. [Jo 5:19; 6:38] ³¹ Ane ta'i a'i yo seni werese ano ne au te'e fiyariyei su, fene marepi ano wawero a'i totयेyi. Serai fene ane umasirowata. ³² Ahowa, meni ta'i tere'e yo seni ano ne au te'e fiyariye. Sosu peri ape, le au te'e fiyariye ape, wiyeme a'i tene. Ane lai so'oruwesiya tene! Serai fene peri lo fa wanure. ³³ Tu naifa fene lu tamo Jon sa'i au hu siye meni ma'e eimawesawi. Lowe Jon ma'e henerai su, le yo seni ano wiyeme a'i au te'e fiyariye. ³⁴ Ahowa, marepi ano apou a'i tote ta'ame, 'Lu tamo yo seni ano au te'e fiyariyei.' Ahowa, ane fene ma'e peri eite mo au te'esiya, serai fene wanu tote tawesiyei su, ane fene ma'e marepi hepene he'i aurowa. ³⁵ Meni ape Jon yehe erei wou a'i ne. Pasi a'i su, yehe erei fu etineyei su, etiri oso oso yehe erei ta'uwerai. Jon apou wou a'i ne. Jon peri au te'e fiyariye su, lu taune tomu ne'ese ta'uwerai, peri lo wanuwe. Nowe oso a'i su, fene Jon lo peri marepi wisere a'i totयेye. Pereye fene Jon arunatiyewe, ane mo'o umasisiya. ³⁶ Wiyawi ano ne, Owane Sitewi Tai Pefine

a'i ano ane hi awei ma'e wiyawi lo ta'aneyei ne eimawe arosai. Le wiyawi lo ane ma'e auwe. Wiyawi ape mo, ane ani ta'aneye ape, wiyawi ape yo seni ano ne au te'e fiyariteye. Fene wiyawi ano siyesiya su, sosu peri ano wanusiya su, fene etiri ape so'oruwesiya tene! Apou a'i Owane Sitewi lai ane hi awei ma'e eimawe arosai. Wiyawi ape lai ane ne au te'e fiyariye ape, Jon lo peri ma'e hi ani fu arowe. [Jo 3:2; 14:11]³⁷ Sosu Owane Sitewi Tai Pefine a'i ano, ane hi ma'e eimawe arosai ape, le ane ne peri au te'eye. Mi mi werese werese fene peri no'u lo wanu ta'ame. Sosu aiwawe fene nihari tahe pa'are lo siye ta'ame. [Mt 3:17; Jo 5:32; 8:18]³⁸ Sosu aiwawe peri lo ape lai marepi fene lo papu iro ta'ame. Piyene awere? Fene meni ape, le eimawe arosai ape, wanu tote tawesi ta'ame. Sosu fene meni eime lo umasi ta'ame. ³⁹ Fene Owane Sitewi lo peri, one towe sahe leseye ape, siyeye ne nehinamisiya su, marepi fene lo apou a'i toteye, 'Ane Owane Sitewi lo peri siye etinamisiya su, serai ane mi mi pasi pasi weriyei tei ironamisiya.' Wiyeme a'i Owane Sitewi lo peri, leseye ape, peri ape ane ne au te'e areiyesiya. Fene marepi hepene he'i a'i anireme su, fene ane ne fa tote tawesiyei. [Lu 24:27]⁴⁰ Sosu fene ane ma'e aiyeyei su, ane fene ma'e marepi hepene he'i a'i aurowa. Ahowa, fene ane ma'e aiyeyei wou ta'ama. ⁴¹ Marepi ano apou a'i totesiya, 'Lu taune werese iyape ano te'e ani aroweyei wou ta'ama.' ⁴² Ahowa, ane marepi fene lo so'oruwesiya. Fene marepi hepene papu Owane Sitewi ma'e marepi erasi a'i tote ta'ame. ⁴³ Ane lai Owane Sitewi Tai Pefine a'i ano lo iyape se fai. Ane fai su, fene ane ma'e wisere a'i erite ta'ame. Ahowa, meni ta iyape yahowa'i se irowei ape, le iyape topo lo se aiyeyei su, fene meni ape wisere a'i eriteyei. ⁴⁴ Fene ta'u ta'i ta'i a'i iyape fene lo ei ani aroweye. Fene iyape erasi a'i siye nehi ta'ame. Iyape erasi a'i ape Owane Sitewi woto a'i ma'e fai. Serai

fene peri ano wanu tote tawesiyei ta'ama. ⁴⁵ Fene marepi apou owe ape totere, 'Ane fene lo yo seni Owane Sitewi Tai Pefine a'i ano ma'e fu te'erowa awere?' Ahowa, ane fene fu te'erowata. Meni ta'i ta yo seni fene lo Tai Pefine a'i ano ma'e fu te'erowa ape, meni ape iyape Moses. Fene Moses lo yo peri umasisiya su, fene apou totesiya. Nomo marepi hepene he'i a'i anirowa. Fene Moses lo yo peri se marepi hepene he'i a'i anirowa awere? Piyete! Wawero a'i ne. Moses lo yo peri yo seni werese fene lo ape ne au hese ereirowa. Serai fene mi mi pasi pasi temeniye ironamitorowa. ⁴⁶ Wiyawi a'i ne, fene Moses lo yo peri wanu tote tawesi umasi ta'ame. Fene Moses lo peri wanu tote tawesiyeye su, fene ane ne aiwawe a'i tote tawesiyei. Piyene awere? Tu naifa weriyeyi Moses ane ne apou leseye. [Ap 3:22] ⁴⁷ Ahowa, fene peri, Moses leseteye ape, wanu tote tawesi ta'ame su, fene peri ano aiwawe a'i wanu tote tawesirowata."

6

*Jisas lu taune tomu ne'ese (5,000) au ene aye.
(Matyu 14:13-21; Mak 6:30-44; Luk 9:10-17)*

¹ Jisas peri tepa'asiye su, le lu feni aiwawe, Hare Ite Galili feni eire ma'e toneri. Hare ite lo iyape tere'e, Taiberias. ² Lowe fi su, lu taune tomu ne'ese mo'o umasiye. Lowe Jisas lo wiyawi erasi a'i siyeyeyi ne toteye. Lowe Jisas lu taune u tahe se fara'uweye ape siyeyeyi ne toteye. ³ Sosu Jisas omo ta yaneye. Omo ape le lu disaipel lo aiwawe onuwe. ⁴ Nowe ape se, ta'uwe hereiyeyi erasi ataheyerai. Ta'uwe hereiye iyape Pasova. ⁵ Lu taune tomu ne'ese Jisas ma'e ta'uwerai su, Jisas nihe se lowe werese siyeye. Sosu le Filip ma'e apou ei toweriye, "Eiwerou ma'e nomo ene nau eteyeyi awere? Serai nomo lowe ma'e au ene ayei awere?" ⁶ Jisas Filip ma'e eiye su, le marepi topo lo

so'oruweye. Le a'i wiyawi, eiwerou ta'ane aye, so'oruwe tepa'asiye. ⁷ Sosu Filip itiya'u eiye, “Eiwerou ma'e ma'aru tomu ne'ese aniyei awere? Nomo ma'aru (200) aniyei su, nomo ayei tamo eterowata. Nomo ayei eteyei su, lu taune werese ayei oso a'i lire lowe lo teme'eriye ta'ame.” ⁸ Sosu meni tere'e iyape Andru, Saimon Pita lo pa'ise apou au te'eye, ⁹ “Siyere! Meni eime oso a'i nau ta'ase oso a'i ereti feni werese hare hesi a'i aitari. Etiri eite mo lu taune ma'e au arowata.” ¹⁰ Sosu Jisas lu feni ma'e eiye, “Fene lu taune werese ma'e ei onure.” Omo ape sahe senarepe tomu ne'ese irowe. Lu taune werese senarepe sahe onuwe. Lu tomu ne'ese saro onuwe (5,000 aiwawe a'i).

¹¹ Lu taune werese onuwe su, Jisas nau ta'ase ereti feni werese ereti se aniyeye. Sosu le Owane Sitewi ma'e au te'e wisereyeye su, le lu disaipel lo ma'e auwe. Sosu lu disaipel lo lu taune werese ma'e, onuwe ape noneti. Nonetinauwe, nonetainauwe, lu taune werese lire lowe lo teme'eriye. Sosu le hare hesi a'i ereti lo se aniteye su, le Owane Sitewi ma'e au te'e wisereyeye. Sosu au ayei ne nonetiye. ¹² Sosu lu taune werese a tepa'asiye, lire lowe lo werese teme'eriye. Sosu Jisas lu disaipel lo ma'e eiye, “Fene ayei tewi a'i tewi a'i werese ani ta'uweye. Sosu etiri tamo foruwe irorowata.” ¹³ Sosu lowe ayei tewi a'i tewi a'i ta'uwe anirowawe, ipi erasi ani fuwe. Sosu nau ta'ase tewi a'i hare tewi poruwe iroteye ape, si ipi papu ereti feni hesi lowe hesi a'i (12) ani asi teme'eriye. ¹⁴ Serai lu taune werese Jisas lo wiyawi erasi a'i siyeye su, lowe apou eiye, “Etiri eite wiyeme a'i ne. Meni eite lai Owane Sitewi lo au te'e siye meni ape nomo ninawesiya ape, Owane Sitewi lai le awei ma'e eimawe arosai.”

¹⁵ Sosu a'i pe Jisas lowe marepi ani so'oruweye. Marepi lowe lo apou a'i toteye. Lowe Jisas ereti tore ni'ari aniyei ne toteye. Sosu lowe le owane tutawe lowe lo hene ani

irowei. Serai Jisas woto a'i omo hire ma'e si tame yaneye.
[Jo 18:36]

Jisas hare ite hire awesetaiteye.

(Matyu 14:22-33; Mak 6:45-52)

¹⁶ Sosu a'i pe nowe pasiyeye su Jisas lo lu disaipel le omo sahe arunatiyewe, hare ite ma'e si tame itori. Lowe hare ite feni eire ma'e toneriyeyi ne totesiya. ¹⁷ Lowe wai papu wi onuwe su, lowe hare ite omo Kaperneam ma'e toneriyeyi ne toteye. Sosu pasiyeye. Jisas lowe mase fi ta'ama. ¹⁸ Lowe hare ite ponei sahe iroteye su, fiyaru erasi, sa'i ei aiwawe a'i henerai. ¹⁹ Lowe wai iyatunauwe, iyatunauwe ponei ma'e iyatunauwe. Sosu iyatu fofoteye. Nihe siye aroweye su, sawi amou! Lowe Jisas sa'i hire awesetaiteye siyeye. Lowe Jisas sa'i hire awesetaite siyeye su, lu disaipel lo marepi taweiru erasi a'i toteye. ²⁰ Sosu Jisas lowe ma'e eiye, "Taweiru sawa! Ane lai ne." ²¹ Sosu lowe marepi fetane a'i toteye su, lowe apou eiye, "Wai papu wira." Sosu Jisas wai papu wirai su, lowe pereye a'i sa'i feni eire omo Kaperneam ma'e seni tewi sahe furi.

Lu taune tamo Jisas siyeyeyi ne nehiteye.

²² Nowe mo'o su, lu taune werese Jisas au ene aye ape, sa'i feni eite teiye. Liyewe lowe wai ta sa'i tewi ma'e siyeye. Lowe Jisas lo lu disaipel wai iyatuteyeyi siyesawi. Jisas lo lu disaipel lowe a'i lai wai papu wi ato ereye. Jisas wai papu wi ta'ame. ²³ Lu taune tamo omo Taiberias ma'e fai ape, lowe wai papu wiye, hare ite tonerai. Omo eite sahe liyewe Jisas nau ta'ase Owane Sitewi ma'e au te'e wisereyeyewe, sosu lu taune werese ma'e au nonetiteye. Lowe wai sa'i tewi eite ma'e furi. ²⁴ Lu taune werese Jisas nau ta'ase au ene ateye ape, lowe Jisas nehiyeyi ne toteye. Lowe Jisas siye ta'ame su, lowe wai ape mo papu wi atowe.

Sosu omo Kaperneam ma'e sa'i toneri. Lowe Jisas nehiyei ne toteye.

Jisas, le nau ta'ase, omo hire ma'e itorai ape ne.

²⁵ Sosu lowe Jisas omo Kaperneam sahe siyeye su, lowe le ma'e eiye, “Atuatu siye meni, eiwerou su ne saro ahe fai awere?” ²⁶ Sosu Jisas lowe ma'e itiya'u eiye, “Wiyeme a'i, ane fene au te'eyei. Piyene fene ane nehisiya awere? Fene nau ta'ase ene aye, sosu lire teme'eriyeye. Serai fene ane nehi siyesiya. Fene wiyawi erasi ano siyeye su, fene ane ne tote ta'ame. Fene lire fene lo ne erasi a'i toteye. ²⁷ Nau ta'ase liyewe ane au nonetiye ape, ayei ape awei ma'e fai. Awei lo ayei werese witane a'i uwaseyei. Fene ene ayei ape mo marepi erasi a'i owe ape totete. Ahowa, fene Owane Sitewi lo ene ayei marepi erasi a'i totete. Awei lo ene ayei witane a'i uwaseyei. Sosu Owane Sitewi lo ene ayei mi mi pasi pasi ironamirowa. Owane Sitewi lo ene ayei ane, meni hire ma'e itorai ape, fene ma'e auwei. Owane Sitewi Tai Pefine a'i ano a'i lai ane ma'e au te'e wisereyesiya.” [Jo 6:48-58] ²⁸ Serai lowe le ma'e apou eiye, “Piye nomo irowei awere? Nomo Owane Sitewi lo wiyawi erasi a'i ani ta'aneyei ne totesiya. Serai Owane Sitewi nomo ma'e ayei wiyeme a'i lo auwei.” ²⁹ Sosu Jisas lowe ma'e apou itiya'u eiye, “Fene Owane Sitewi lo wiyawi ani ta'aneyei ne toteyei su, fene ane ne meni, Owane Sitewi lai hi awei ma'e eimawe arosai ape, fene peri lo fa wanu tote tawesire.” [1 Jo 3:23] ³⁰⁻³¹ Sosu lowe le ma'e te'e, “Tu naifa weriyei ya'ariyei nomo lo, omo pani ariye iroteye ape, Owane Sitewi lo nau ta'ase, iyape mana, ani ta'uwe ateye. Serai Moses apou leseye,

‘Owane Sitewi lai lu taune werese lo ma'e nau ta'ase hi awei se ito ma'e aro ausai.’” *Kis 16:15*
 Serai lowe le ma'e eiye, “Ne piye wiyawi erasi a'i irowei awere? Nomo wiyawi erasi no siyeyei su, nomo fara'u peri

no wanu tote tawesiyei. Ne piye wiyawi erasi a'i ta'aneyei awere?" [Mt 16:1; Jo 2:18; Kis 16:14-15; Nam 11:7-9; Sng 78:24]

³² Sosu Jisas lowe ma'e apou eiye, "Peri eite wiyeme a'i ne. Ane fene ma'e eisiya, Moses nau ta'ase fene ma'e hi awei ma'e au aro sai ta'ama. Ahowa, Owane Sitewi Tai Pefine a'i ano fene ma'e nau ta'ase wiyeme a'i hi awei ma'e eimawe arosaisiya. ³³ Nau ta'ase wiyeme a'i hi awei ma'e eimawesaisiya ape, apou wou a'i te'eye. Nau ta'ase wiyeme a'i eite lu taune werese a'i ma'e marepi hepene he'i a'i aurowa." ³⁴ Serai lowe le ma'e eiye, "Meni Owane, ne nau ta'ase pefine a'i nomo ma'e mi mi werese ene ayei ne aunamire." ³⁵ Sosu Jisas lowe ma'e eiye, "Ane a'i lai nau ta'ase wiyeme a'i ne. Ane marepi hepene he'i a'i aurowa. Lu taune tamo ane ma'e aiyeyei su, lowe mi mi pasi pasi lau mase irorowata. Sosu aiwawe, lu taune tamo peri ano wanu tote tawesiyei su, lowe mi mi pasi pasi sa'i wawe irorowata. [Jo 4:14] ³⁶ Ahowa, ane fene ma'e te'e tepa'asiye, 'Fene ane siye tepa'asiye. Ahowa, fene peri ano wanu tote tawesi ta'ame.' ³⁷ Lu taune werese, Owane Sitewi Tai Pefine a'i ano ariariyeye ape, lowe werese ane ma'e aiyeyei. Sosu lu taune tamo ane ma'e aiyeyei su, ane mi mi pasi pasi lowe werese ma'e me'iyeni atati awetorowata. ³⁸ Owane Sitewi lai ane hi awei ma'e eimawe arosai. Ane hi awei ma'e itorai su, ane Owane Sitewi Tai Pefine a'i ano lo marepi umasiyei. Ane marepi ano umasirowata. ³⁹ Owane Sitewi Tai Pefine a'i ano, ane hi awei ma'e eimawe arosai ape, lo marepi apou wou a'i ne. Lu taune werese, Owane Sitewi lai ane ma'e auwe ape, ane lowe werese awera'iyenati ta'ame. Serai nowe ye'ewi su, ane a'i lai lowe werese si ta'ane norohuwe hene anirowa. Sosu marepi hepene he'i a'i aurowa. Lowe werese mi mi pasi pasi weriyei tei ironamirowa. [Jo 10:28-29; 17:12] ⁴⁰ Owane Sitewi Tai Pefine a'i ano lo marepi apou wou tote te'eye, lu taune werese, eime lo siyeyei ape, sosu peri lo wanu tote

tawesiyei ape, Owane Sitewi lai lowe werese ma'e marepi hepene he'i a'i aurowa. Sosu ane lai nowe ye'ewi se, lowe werese a'i si ta'ane norohuwe hene anirowa. Serai lowe mi mi pasi pasi weriyei tei ironamirowa.”

⁴¹ Sosu a'i pe Jisas apou au te'eye su, “Ane a'i lai Owane Sitewi lo nau ta'ase hepene se ne,” Juda lo lu owane tamo Jisas ne ai marepi tote te'e tiyatiye. ⁴² Sosu lowe apou te'eye, “Meni ape lai Jisas tene! Josep lo meni eime, nomo tai lo mai lo so'oruwe tene! Peri lo wanure! ‘Ane lai Owane Sitewi mase hi awei ma'e itorai.’ Wawero tene!” [Mt 13:55] ⁴³ Sosu Jisas lowe ma'e itiya'u eiye, “Fene ai marepi owe ape tote te'e tiyatire. ⁴⁴ Owane Sitewi lai meni ta ariariye ei ani ta'ame su, meni ape ane ma'e aiyerowata. Ahowa, ane Owane Sitewi lai, hi awei ma'e eimawe arosai ape, serai Owane Sitewi lai meni ta ei aniyei su, meni ape ane ma'e aiyeyei. Sosu ane nowe ye'ewi se le si ta'ane norohuwe hene anirowa. [Jo 6:65] ⁴⁵ Tu naifa weriyei Owane Sitewi lo au te'e siye lu tamo apou leseye, ‘Owane Sitewi lai lu taune werese ma'e au atuaturowa.’ *Ais 54:13*

Sosu aiwawe a'i lu taune werese Owane Sitewi Tai Pefine a'i ano lo peri wanuwe su, sosu ani so'oruweyei su, lowe werese ane ma'e aiyeyei. ⁴⁶ Lu taune werese Owane Sitewi Tai Pefine a'i ano siye ta'ame. Owane Sitewi lai meni ape hi awei ma'e eimawe arosai. Serai meni ape ne, ane a'i lai Tai Pefine a'i ano siyeye. [Jo 1:18] ⁴⁷ Peri eite wiyeme a'i tene! Ane fene ma'e eiyei, lu taune tamo peri ano wanu tote tawesiyei su, lowe mi mi pasi pasi weriyei tei ironamitorowa. [Jo 3:15-16] ⁴⁸ Ane a'i lai Owane Sitewi lo nau ta'ase wiyeme a'i ne. Ane lai lu taune ma'e marepi hepene he'i a'i aurowa. [Jo 6:32,58] ⁴⁹ Ya'ariyei fene lo pani ariye a'i sahe lowe nau ta'ase Owane Sitewi hi ma'e eimawe arosai ape, a tepa'asiye. Nau ta'ase ape lowe ma'e marepi hepene he'i a'i aurowata. Serai nowe me'iye su,

lowe werese temeniyeye. ⁵⁰ Ane a'i lai Owane Sitewi lo nau ta'ase, hi awei ma'e eimawe arosai ape ne. Serai lu taune tamo nau ta'ase eite ene ayei su, ane lowe ma'e marepi hepene he'i a'i aurowa. Sosu mi mi pasi pasi weriyeyi tei ironamitorowa. ⁵¹ Ane a'i lai Owane Sitewi lo nau ta'ase hepene se hi awei ma'e eimawe aro sai. Lu taune tamo nau ta'ase ape ayei su, lowe mi mi pasi pasi weriyeyi tei ironamirowa. Nau ta'ase ape tahe pa'are ano ne. Lu taune werese omo omo werese sahe, ane lowe ne tahe pa'are ano au temeniyeyei. Serai lowe mi mi pasi pasi weriyeyi tei ironamirowa.”

⁵² Sosu a'i pe lu Juda lo lu owane ta'u ai peri erasi a'i te'e tiyatiye. Lowe apou te'e tiyatiteye, “Meni eite nomo werese ma'e tahe pa'are lo auwei ne ayei awere? Wawero a'i tene!” ⁵³ Sosu Jisas itiya'u eiyeyi, “Peri wiyeme a'i ne. Ane fene ma'e eisiya, fene, meni ape itorai ape, lo tahe pa'are a ta'ame su, sosu fisa'i lo a ta'ame su, fene marepi hepene he'i aniwata. ⁵⁴ Lu taune ta tahe pa'are ano ani ayei su, sosu fisa'i ano ani ayei su, lowe mi mi pasi pasi weriyeyi tei ironamitorowa. Sosu nowe ye'ewi se, ane lowe ma'e si hene aniwata. ⁵⁵ Pefine tahe pa'are ano ayei wiyeme a'i ne. Sosu aiwawe fisa'i ano sa'i wiyeme a'i ayei. ⁵⁶ Lu taune ta tahe pa'are ano ayei su, sosu fisa'i ano ayei su, ane meni eite papu wi ironamisiya. Sosu aiwawe le ane papu wi ironamisiya. ⁵⁷ Owane Sitewi Tai Pefine a'i ano hepene se ne. Le lai ane hi awei ma'e eimawe arosaiyewe, ane ma'e hepene se auwe. Serai lu taune ta tahe pa'are ano ayei su, ane le ma'e marepi hepene he'i auwei. [1 Jo 3:24] ⁵⁸ Ya'ariyeyi fene lo nau ta'ase Owane Sitewi lowe ma'e eimawe arosai ape, ateye. Nau ta'ase ape marepi hepene he'i a'i au ta'ame. Ahowa, nowe me'iye su, lowe werese temeniyeye. Sosu ane lai Owane Sitewi lo nau ta'ase wiyeme a'i, hi awei ma'e eimawe arosai ape,

lu taune ta nau ta'ase wiyeme a'i ayei su, lowe mi mi pasi pasi weriyeyi tei ironamisiya.” ⁵⁹ Jisas peri werese eite au te'e fiyariye su, le ta'uwe wesi omo Kaperneam sahe au atuatuwe.

Lu taune ne'ese Jisas ne me'iyeni ma'e atati arunati.

⁶⁰ Sosu lu feni lo tomu ne'ese peri ape mo wanuwe su, lowe marepi orese a'i toteye. Lowe apou toteye, “Peri eite orese a'i ne. Eiwerai fara'u wanusiya awere?” ⁶¹ Ahowa, Jisas lu feni lo marepi orese a'i ani so'oruweye su, le lowe ma'e eiye, “Fene peri ano wanuwewe, marepi fene lo orese a'i ne. Serai fene apou eiye, ‘Nomo peri ape lo wanu aniyeyi wou ta'ame.’” ⁶² Peri ano wanure! Fene meni, hi awei ma'e itorai ape, hire ma'e si tame wiyeyi siyeyeyi su, fene peri ano wanu tote tawesirowata awere? Fene marepi luwaru a'i toteyeyi awere? ⁶³ Lu taune werese ta'u marepi hepene he'i anirowata. Sosu mi mi pasi pasi teinamirowata. Owane Sitewi lo Hepene Wara'i lai marepi hepene he'i aunamisiya. Peri ano, fene ma'e au te'eye ape, fene peri ano Owane Sitewi lo Hepene Wara'i ne wanuwe su, fene marepi hepene he'i a'i aniyeyi. Serai fene mi mi pasi pasi ironamirowa. ⁶⁴ Ahowa, lu taune tamo peri ano wanu aniyeyi taye. Meni eite Jisas ai atu siye lu tamo'ama.” Jisas piyene peri apou te'eye awere? Le lu taune werese lo marepi siye so'oruwe tepa'asiye. Jisas tu naifa weriyeyi weriyeyi lu taune werese siye so'oruweteye. Lu taune tamo wanu aniyeyi. Lu tamo wanu ani ta'ame. Jisas lai lowe siye so'oruweye. Meni eite Jisas ai atu siye lu tamo ma'e hene areareye. Jisas tu naifa weriyeyi meni ape lo yo seni siye so'oruweye. [Jo 13:11] ⁶⁵ Sosu Jisas apou eiye, “Ane fene ma'e eiye su, ‘Tu naifa weriyeyi ane lu taune werese lo marepi siye so'oruwe tepa'asiye.’ Peri eite wiyeme a'i tene! Peri eite lo marepi si apou a'i totesiya. Owane Sitewi Tai Pefine a'i ano lu taune tamo ei ani ariariye ta'ame su,

le ane ma'e aiyerowata.” [Jo 6:44] ⁶⁶ Sosu a'i pe lu feni lo tomu ne'ese peri eite wanuwe su, lowe Jisas me'iyeni ma'e atati ani arunati. Serai lowe le aiwawe uwei te ta'ame.

Pita lai Jisas ne au te'e areiyeye.

⁶⁷ Serai Jisas lu disaipel lo ma'e, ereti feni hesi lowe hesi a'i (12) ei toweriye, “Fene aiwawe ane ne me'iyeni ma'e atati arunatiyei awere? Sosu wesi towafi fene lo si tame iyei awere?” ⁶⁸ Sosu Saimon Pita le ma'e itiya'u eiyeye, “Owane, nomo si tame iyei su, eiwerou ma'e nomo si tame iyei awere? Ne a'i lai peri wiyeme a'i au te'esiya. Peri no eite se nomo mi mi pasi pasi ironamirowa. ⁶⁹ Nomo werese peri no wanu tote tawesi umasiteye. Sosu aiwawe nomo ne a'i Owane Sitewi lo meni wara'i so'oruwe tene!” [Mt 16:16] ⁷⁰ Sosu Jisas lowe ma'e itiya'u eiyeye, “Ane a'i lai fene werese (12) ariariyeye. Ahowa, meni ta'i, fene mase irosiya ape, meni luwaru a'i tene!” ⁷¹ Serai Jisas lo marepi si apou a'i toteye, meni iyape Judas, Saimon Iskariot lo meni eime, meni eite Jisas lo lu disaipel (12) lowe aiwawe a'i iroteye. Mo'o su meni ape lai Jisas ai atu siye lu ma'e hene arearerowa.

7

Jisas ipo wesi ta'uwe hereiyeye ma'e fi.

¹ Sosu a'i pe Jisas peri ape mo te'e tepa'asiye su, le omo pani Galili sahe uweiteye. Le omo pani Judia i ta'ame. Jisas lo marepi sitewi apou a'i toteye, “Juda lo lu owane ane ma'e aine tera'eyei ne totesiya. Serai ane Judia lo omo pani irowata.” [Jo 5:18] ² Nowe eite se, Juda lo ta'uwe hereiyeye atahe a'i henerai iyape ipo wesi lo ta'uwe

hereiyei.* [Wkp 23:34] ³⁻⁵ Jisas lo pa'ise mo lowe peri lo wanu tote tawesiye ta'ama. Serai lowe le ma'e apou eiye, “Ne pani Galili arunatiyewe, sosu omo pani Judia ma'e ire. Ne wiyawi no yaro ma'e au ta'anere. Lu taune werese, ne ma'e umasiye ape, lowe wiyawi no ne siyeyei sosu ne ne au te'e wisereyeyei. Marepi sitewi nomo lo apou a'i irowei su, lowe wiyawi eite fareyare ta'ame. Ahowa, lowe lai lu taune werese ma'e amerame a'i atuatuwei ne totesiya. Ne wiyawi erasi a'i irowei su, ne lu taune werese a'i ma'e au atuatuwei.” [Ap 1:14] ⁶ Sosu Jisas pa'ise werese lo ma'e itiya'u eiye, “Nowe ano se henerai ta'ama. Serai ane wiyawi erasi a'i lu taune werese ma'e au atuatuwei ta'ama. Serai pereye ane soro ma'e irowata. Ahowa, lu owane fene ma'e ai marepi iro ta'ame. Serai fene fara'u marepi fene lo iro umasiyeyei. ⁷ Ane lu taune werese lo yo seni ne apou au te'e fiyarisiya, ‘Yo seni werese lowe lo luwaru wiyeme a'i tene!’ Serai lu taune werese ane ne ai marepi totenamisiya. Fene lowe lo yo seni ne luwaru a'i au te'e ta'ame. Lowe fene ne ai marepi totenamirowata. ⁸ Serai fene ta'u ta'uwe hereiyeyei ape soro ma'e ire! Ane ta'uwe hereiyeyei ape soro ma'e irowata. Piyene awere? Nowe ano se henerai ta'ama.” ⁹ Sosu le peri eite te'e tepa'asiye su, le omo pani Galili saro iroteye.

Jisas ta'uwe hereiyeyei ta eresene a'i fi.

¹⁰ Sosu a'i pe pa'ise lo ta'uwe hereiyeyei soro ma'e yaneye su, le a'i lai soro ma'e eresene fareyare yaneye. Lu taune werese le ne siyesawi ta'ama. ¹¹ Sosu ta'uwe hereiyeyei henerai su, Juda lo lu owane Jisas nehiteye. Siye ta'ame

---

* 7:2: 2 Tu naifa weryeyei Juda lo lu taune werese Owane Sitewi ne au te'e wisereye nine'iteye. Etiri werese ta'aneyeyei awei lowe lo ta'eye tepa'asiye. Sosu lowe Owane Sitewi ne au te'e wisereye nine'iteye. Lowe ipo wesi ta'aneyewe, pasi a'i howeiteye. Serai lowe etiri ape mo ne nowe mi ereti feni werese feni hesi a'i tote tawesiteye.

su, lowe apou ei toweriye, “Jisas eiwerou ma'e irosiya awere?” ¹² Sosu lu taune werese le ne marepi orese a'i tote te'e tiyatiteye. Lu taune tamo apou a'i te'eye, “Meni ape yo seni wara'i a'i ne.” Ahowa, lu taune tere'e tamo apou a'i te'eye, “Ahowa, meni ape luwaru a'i ne. Le lu taune werese ne yo luwaru a'i tere'e ma'e hene aiti.” ¹³ Lu taune werese Juda lo lu owane ne taweiru a'i ne. Serai lowe werese Jisas ne amerame a'i au te'e ta'ame.

Jisas lu taune ma'e peri lo au te'e atuatuweye.

¹⁴ Sosu a'i pe ta'uwe hereiyei ape ponei i tepa'asiye su, Jisas lai Owane Sitewi lo wesi wiye. Owane Sitewi lo wesi papu wiye su, le lu taune werese ma'e au te'e atuatuwe. ¹⁵ Jisas peri lo au te'e atuatuwe te'eye su, Juda lo lu owane marepi auseriyeye. “Sawi amou! Meni eite etiri werese ne wisere a'i ani so'oruwesiya. Piyene awere? Le skul ma'e onu ta'ame.” [Mt 13:54; Lu 2:47] ¹⁶ Sosu Jisas lowe ma'e itiya'u eiye, “Peri eite, ane au te'esiya ape, peri ape ano ta'ame ne. Peri ape Owane Sitewi Tai Pefine a'i ano lo ne, le ane, hi awei ma'e eimawe arosai. Serai ane marepi lo au te'e fiyariye. [Jo 12:49; 14:10] ¹⁷ Lu taune Owane Sitewi lo marepi umasiyei su, lowe piye peri wiyeme a'i wanu so'oruweyei. Lu taune ta Owane Sitewi lo marepi umasiyei ne totesiya su, le apou fa totere, ‘Peri ape, ane au te'e fiyariye ape, piye peri wiyeme a'i awere? Peri ape Owane Sitewi ma'e fai awere? Ane a'i lai marepi ano au te'e fiyariya awere?’ ¹⁸ Lu taune tamo peri topo lo ne au te'esiya su, le a'i lai iyape lo erasi a'i ei ani aroweyei ne totesiya. Ahowa, ane, Owane Sitewi lai ane eimawe arosai ape, Owane Sitewi lo iyape ei ani aroweyei ne totesiya. Le a'i lai wiyeme a'i ne. Le yo seni luwaru werese a'i marepi hepene papu lo irorowata. Le a'i lai yo seni wara'i a'i ironamisiya. [Jo 8:50] ¹⁹ Tu naifa weriyei meni Moses fene werese ma'e Owane Sitewi lo yo peri au

leseye. Ahowa, fene werese Owane Sitewi lo yo peri eite mo ani toweisiya. Owane Sitewi lo yo peri apou eiye, 'Fene meni ta owe aine tera'ere.' Fene apou totesiya. Meni eite Jisas Owane Sitewi lo yo peri toweisiye. Serai nomo meni eite fa aine tera'ere. Fene piyene ane ma'e aine tera'eyei ne totesiya awere?" [Ap 7:53; Ro 2:21-24] ²⁰ Sosu lu taune werese itiya'u eiye, "Ne sepei luwaru a'i papu irosiya. Eiwerai ne ma'e aine tera'eyei ne totesiya awere?" [Jo 8:48; 10:20] ²¹ Sosu Jisas lowe ma'e itiya'u eiye, "Ane wiyawi erasi ta'i a'i nowe amou se au irowewe, serai fene werese ane ma'e marepi luwaru a'i totesiya. ²²⁻²³ Ane meni ta'i nowe amou se au ta'ane fara'uweye. Fene ai marepi ane ne owe ape totere. Fene werese ya'ariyei fene lo aiwawe Moses lo yo peri wiyeme a'i umasisiya. Ya'ariyei fene lo tahe touwe. Fene meni eime fene lo Owane Sitewi lo nowe se tahe au touwe. Serai fene wiyawi ta'aneyeye. Ahowa, fene marepi fene lo apou toteye. Nowe amou eite se nomo wiyawi ta'ane ta'ame. Serai ane meni ta'i nowe amou se au fara'uweye su, fene ane ne ai marepi totenamiteye. Marepi fene lo meremereye a'i ne. [Wkp 12:3; Stt 17:9-13; Jo 5:8-10,16] ²⁴ Meni ta wiyawi ta'i ta'aneyei su, wiyawi eite wisere a'i awere? Luwaru a'i awere? Fene nihe se a'i owe ape au hesere. Fene wiyawi eite au heseyei su, fene wiyawi lo marepi si au heseyei. Fene marepi wara'i a'i se au hesete."

Krais, eiwerai awere?

²⁵ Sosu a'i pe Jisas peri ape mo te'e tepa'asiye su, lu taune omo Jerusalem ma'e fai ape apou eiye, "Meni eite lu owane nomo lo lai le ma'e aine tera'eyei ne totesiya. ²⁶ Siyere! Le lu taune werese ma'e au te'e fiyarisiya su, lowe le ma'e ai peri te'erowata. Owane Sitewi nomo lo piye marepi totesiya awere? Meni eite Owane Sitewi lo ariariye siye meni, Krais aiwawe a'i ne, totesiya awere?"

Piyete awere? ²⁷ Ahowa, meni ape lo omo sitewi nomo so'oruwe tene! Ahowa, meni ape Kraisi heneraiyei su, omo lo sitewi lu taune werese so'oruwe ta'ama." [Jo 7:41; 9:29] ²⁸ Serai Jisas Owane Sitewi lo wesi sahe peri erasi apou uteye, lu taune werese ma'e au atuatuweye, "Wanure, fene lai ane ne so'oruwe tene! Sosu aiwawe fene omo sitewi ano ne siye so'oruwe siya tene! Ahowa, Ane hi awei ma'e itorai su, ane marepi ano umasi ta'ame. Owane Sitewi Tai Pefine a'i ane, hi awei ma'e eimawesai ape, le a'i lai wiyeme a'i tene! Fene werese le ne so'oru ta'ama. [Mt 11:27; Jo 8:55] ²⁹ Ane Owane Sitewi Tai Pefine a'i ano ma'e itorai. Serai ane le ne so'oruwe tene! Le a'i lai ane hi awei ma'e eimawesai." ³⁰ Sosu Juda lo lu owane Jisas ereti anite tawesiyei ne toteye. Ahowa, lowe le ma'e ereti anite tawesirowata. Marepi si apou a'i toteye, "Jisas lo nowe henerai ta'ame." Serai lowe Jisas ereti anite tawesi ta'ame. [Jo 7:44] ³¹ Sosu lu taune tomu ne'ese Jisas lo peri wanu tote tawesiye. Lowe apou eiye, "Meni eite lai Kraisi tene! Meni tere'e wiyawi erasi a'i ta'aneyei awere? Ahowa, meni ape lo wiyawi lai wiyawi werese hi ani ararowe. Marepi nomo lo apou a'i toteye. Meni ape Kraisi tene!"

Kraisi lai omo hire ma'e wirowa.

³² Sosu lu Farisi tamo le ne lu taune lo peri wanuwe su, au heseyei lu owane pefine a'i, Farisi aiwawe a'i, lowe ai atu siye lu owane Jisas ma'e anite tawesiyei ne eimawesai. ³³ Serai Jisas apou eiye, "Nowe oso a'i su, ane fene mase irosiya. Nowe i tepa'asiyei su, ane temeniyeyei sosu Owane Sitewi Tai Pefine a'i ano ma'e ane si tame ta'ane norohuwe sinerowa. ³⁴ Fene ane ne nehi siyeyei. Ahowa, fene ane siyerowata. Ane omo hire ma'e iyei su, fene hire ma'e umasirowata." [Jo 8:21; 13:36] ³⁵ Sosu Juda lo lu owane lowe ta'u te'e tiyati towerisiya. "Meni ape eiwerou ma'e iyei awere? Serai nomo le ma'e siyerowata. Le

Juda lo lu taune ma'e omo pani Grik sahe au te'e fiyariyei awere? Sosu aiwawe Grik lo lu taune ma'e au te'e fiyariyei awere? ³⁶ Le peri ape au te'eye su, piye marepi si au te'eye awere? 'Fene ane ne nehiye siyeyei. Ahowa, fene ane siyerowata. Ane omo hire ma'e wirowa. Ahowa, fene ane mo'o aiyerowata.'

Jisas lai sa'i pefine a'i ne au te'e atuatu areiyeye.

³⁷ Sosu a'i pe ta'uwe hereiyei lo nowe ye'ewi henerai su, Jisas lu taune werese ma'e ponei tei irowe, sosu lowe ma'e peri erasi apou uteye, "Lu taune tamo sa'i ayei ne totesiya su, lowe ane ma'e fa aiyere. Lowe ane aiyeyei su, ane sa'i lowe ma'e au ayei. [Wkp 23:36; Ais 55:1; Jo 4:14] ³⁸ Lu taune tamo peri ano wanu tote tawesiyei su, sosu yo seni ano umasiyei, fene Owane Sitewi lo peri wanure.

'Lu taune ta peri ano wanu tote tawesiyei su, sa'i hepene se erasi a'i marepi hepene lowe lo papu nowe ma'e heneraiyei.'

Ais 58:11

³⁹ Sa'i hepene se eite ne apou a'i te'eye. Lu taune ta peri ano wanu tote tawesiyei su, Owane Sitewi lai Hepene Wara'i lo lowe ma'e eimawe arosaiyei. Jisas etiri eite mo au te'eye su, Owane Sitewi lo Hepene Wara'i a'i hi awei ma'e itorai ta'ama. Jisas temeniyeyei su, sosu Owane Sitewi iyape erasi le ma'e auwei su, Owane Sitewi hepene Wara'i a'i lo hi awei ma'e eimawe arosaiyei. [Jo 16:7; 20:22; Ap 2:4]

Juda lo lu taune Jisas ne marepi hesi a'i toteteye.

⁴⁰ Sosu Jisas peri ape au te'eye su, lu taune tamo marepi lowe lo apou toteye, "Meni eite Owane Sitewi lo au te'e siye meni wiyeme a'i ne." [Jo 6:14] ⁴¹ Ahowa, lu taune tere'e tamo apou toteye, "Meni ape Krai tene!" Lu taune tamo apou toteye, "Wawero a'i ne. Krai nomo lo omo pani Galili ma'e aiyerowata. Meni ape omo Nasaret pani Galili

ma'e fai. [Jo 1:46] ⁴² Tu naifa weriyeyi Owane Sitewi lo peri apou leseteye,

'Krais, Devit lo ya'ariyeyi lu feni. Devit lo omo sitewi iyape pani Judia sahe Betlehem ma'e fai.' ” *Sng 89:3-4; Mai 5:2*

⁴³ Lu taune werese Jisas ne marepi tere'e tere'e toteye.

⁴⁴ Lu taune tamo Jisas ma'e ereti anite tawesiyeyi ne toteye. Ahowa, lowe le ma'e ereti anite tawesi ta'ame. Piyene awere? Jisas lo nowe henerai se ta'ama.

Juda lo lu owane tamo Jisas ne tote tawesi ta'ame.

⁴⁵ Sosu a'i pe ai atu siye lu ape, lowe au heseyeyi lu owane, lu Farisi aiwawe a'i lowe ma'e si tame fi. Lowe Jisas hene aitai ta'ama. Sosu au heseyeyi lu owane lowe ma'e ei toweriye, “Fene piyene Jisas henetai ta'ame awere?”

⁴⁶ Sosu ai atu siye lu owane lowe ma'e itiya'u eiye, “Meni ape iyape se ne. Lu tere'e peri lowe lo aiwawe a'i au te'e ta'ame.” [Mk 1:22] ⁴⁷ Sosu lu Farisi apou a'i itiya'u eiye,

“Atu, fene aiwawe. Meni ape fene yo seni luwaru a'i sahe hene ni'ariye awere? ⁴⁸ Juda lo lu owane werese yo seni lo ape umasi ta'ame. Nomo lu Farisi aiwawe a'i, nomo werese le ne umasi ta'ama. [Jo 12:42] ⁴⁹ Lu taune werese

Moses lo yo peri so'oru ta'ama. Serai lowe Jisas lo peri wanu tote tawesiyeyi. Lowe Jisas lo peri wanu umasiyeyi su, Owane Sitewi lai lowe ma'e omo yehe eimawesawiyeyi.”

⁵⁰ Meni ta'i iyape Nikodemus, Tu naifa meni ape Jisas ma'e pasi a'i fai. Juda lo meni owane ne. Le Jisas au pati aniyeyi ne toteye. [Jo 3:1-2] ⁵¹ Le lowe ma'e eiye, “Ya'ariyeyi yo peri nomo lo apou au te'esiya, ‘Tu meni ape nomo ma'e fa aiyere. Nomo peri lo wanuwei su, nomo yo seni lo fara'u au heseyeyi.’ ” ⁵² Lowe le ma'e itiya'u eiye, “Ne omo pani Galili ma'e fai awere? Ne Jisas lo lu tewi a'i awere? Ne Owane Sitewi lo peri sahe nehi siyere. Marepi nomo lo

apou a'i toteye. Owane Sitewi lo au te'e siye lu werese omo pani Galili heneraiyei ta'ama.” [Jo 7:41-42]

Peri eite (7:53—8:11) piye meni lai leseye awere? Lu so'oru se tamo lowe so'oru ta'ama. Ya'ariyei one towe tomu tamo sahe peri eite iro te ta'ame. One towe tere'e tamo sahe peri eite iroteye.

Lowe menitani luwaru a'i Jisas ma'e henetai.

⁵³ {Lu taune werese wesi towafi lowe lo ma'e fi.

8

¹ Lu taune werese wesi towafi lowe lo fi su, Jisas Omo Oliv hire ma'e yaneye. ² Nowe mitaiyeye su, le ta'uwe wesi ma'e si tame wiye. Ta'uwe wesi wiye su, lu taune tomu ne'ese le ma'e ta'uwerai. Le lu taune werese siyeye su, le saro onuwewe, lowe ma'e Owane Sitewi lo peri werese au te'e atuatuwe. ³ Sosu Owane Sitewi lo yo peri so'oruwe siye lu tamo lu Farisi aiwawe, lowe menitani ta, naituwei tovesiye ape, siyeye. Serai lowe menitani ape Jisas ma'e henetai. Sosu lowe menitani eite lu taune werese ponei ma'e tei irowe. ⁴ Sosu lowe le ma'e apou eiye, “Atuatu siye meni, menitani eite naituwe tovesiye. Nomo a'i lai nihe nomo lo se siyeye. ⁵ Serai Moses lo yo peri apou te'eye, ‘Menitani ta, naituwe ape, le tafa'e yo seni luwaru a'i irowe ape, fene le ma'e tapiye ani fusawi aine tera'ere.’ Ne piye peri te'esiya awere?” [Wkp 20:10; Lo 22:22-24] ⁶ Sosu lowe le ma'e te'e toweriye su, lowe Jisas au areareyei ne totesiya. Marepi si lowe lo apou a'i toteye, “Jisas lai Moses lo yo peri tovesiyei su, nomo fara'u le etiyei.” Ahowa, Jisas peri se ta'ame. Le lowe uporo ape'i awe sahe onuwewe, sosu peperu sahe etiri ta leseye. ⁷ Sosu lu owane le ma'e tame te'e towerinamiye. Sosu Jisas sineteye su, le lowe ma'e itiya'u eiye, “Meni ta fene mase yo seni luwaru a'i ariye su, le fara'u tapiye

tutawe menitani ma'e fa fusawire.” [Lo 17:7] ⁸ Peri te'e tepa'asiye su, le lowe uporo si tame ape'i onuwe. Sosu peperi sahe ereti tepi se leseye. ⁹ Sosu lu owane Jisas lo peri wanuwe su, lowe ta'i ta'i arunatiyewe fi. Ya'ariyei owane lu tu fi. Sosu mo'o lu tere'e tere'e arunatiyewe fi. Lowe werese fi su, Jisas menitani ape, lowesi a'i irowe.

¹⁰ Sosu Jisas si tame sineye su, le menitani ma'e ei toweriye, “Lu owane werese eiwerou ma'e awere? Lu tamo ne ma'e eti ta'ame awere?” ¹¹ Sosu le itiya'u eiye, “Meni Owane, lu werese ariye.” Sosu Jisas itiya'u eiye, “Ane aiwawe a'i ne ma'e etirowata. Ne wesi no ire! Mi mi werese yo seni luwaru a'i owe ape irore!” } [Jo 5:14]

Jisas lai taiyeyei mi pefine a'i ne.

¹² Sosu a'i pe Jisas lowe ma'e eiye, “Ane a'i lai lu taune werese lo mi tene! Lu taune tamo ane ma'e umasiyei su, lowe pasi aiwawe a'i uweirowata. Ahowa, lowe mi a'i se uweiyei. Sosu lowe mi mi pasi pasi ironamiyei.” [Ais 49:6; Jo 1:4-9; 9:5; Jo 12:46] ¹³ Sosu lu Farisi le ma'e eiye! “Wawero! Ne a'i lai ne ne au te'e fiyariye. Peri eite wawero a'i ne. Eiwerai ne pati te'esiya awere?” ¹⁴ Jisas lowe ma'e itiya'u eiye, “Ane peri ano ne au te'e fiyariye su, peri ano wiyeme a'i tene! Aiwawe a'i Owane Sitewi Tai Pefine a'i ano peri ano ne au pati te'esiya. Ane lai, omo sitewi ma'e fai ape, so'oruwesiya. Sosu aiwawe ane omo ma'e iyei ape so'oruwerowa. Ahowa, fene omo sitewi ano so'oru ta'ama. Aiwawe a'i ane omo ma'e iyei su, fene omo ape so'oru ta'ama. [Jo 5:31-32; 7:28] ¹⁵ Fene werese lu taune lo yo seni werese awei lo marepi a'i se au hesesiya. Ahowa, ane lai lu taune werese lo yo seni au heserowata. [Jo 12:47] ¹⁶ Ane lu taune lo yo seni au heseyei su, ane yo seni au heseyei ape wiyeme a'i tene! Ane ta'i woto a'i au heserowata. Ahowa, Owane Sitewi Tai Pefine a'i ano ane hi ma'e wiyawi lo aniyei ne eimawesai. Serai ane Tai

Pefine a'i ano aiwawe a'i notosi lu taune werese lo yo seni au heserowa. [Jo 5:30; 8:29] ¹⁷ Wanure! Yo seni fene lo apou eiye, 'Lu hesi a'i peri ta'i au te'e fiyariyei su, peri lowesi lo wiyeme a'i tene!' [Lo 19:15] ¹⁸ Ane a'i lai ane ne au te'e fiyarisija. Sosu aiwawe a'i Owane Sitewi Tai Pefine a'i ano ane ne au pati te'e fiyarisija. Notosi a'i ane ne au te'e fiyarisija su, serai peri ano wiyeme a'i tene!" [1 Jo 5:9] ¹⁹ Sosu lu owane le ma'e te'e toweriye, "Owane Sitewi Tai Pefine a'i no eiwerou ma'e irosija awere?" Sosu Jisas itiya'u eiye, "Fene ane ne so'oru ta'ama. Aiwawe a'i fene Owane Sitewi Tai Pefine a'i ano ne so'oru ta'ama. Fene ane ne so'oruweyei su, serai fene Tai Pefine a'i ano ne aiwawe a'i so'oruweyei." ²⁰ Peri eite Jisas au te'e fiyariye su, le Owane Sitewi lo tewi wesi sahe ma'aru ani fusiya ape, au te'e fiyariye. Lu owane werese Jisas ereti anite tawesirowata. Marepi si aiwawe a'i toteye. Jisas lo nowe henerai ta'ama. [Jo 7:30]

Jisas iyei su, owe meni ta le umasirowata.

²¹ Le lowe ma'e apou itiya'u tame eiye, "Ane omo tere'e iyei. Fene ane ne siye nehiyei ne toteyei. Ahowa, fene ane siyerowata. Ane omo iyei su, fene ane omo ma'e mo'o umasirowata. Serai fene yo seni luwaru a'i fene lo se temeniyeyei." [Jo 7:34; 13:33] ²² Serai Juda lo lu owane apou te'e tiyatiye. "Jisas le topo aine tera'eyei awere? Le apou eiye, 'Ane omo iyei su, fene ane mo'o umasirowata.' Serai marepi nomo lo apou a'i toteye. Jisas topo le aine tera'eyei tene!" ²³ Sosu Jisas lowe ma'e eiye, "Fene lai hi awei ma'e fai. Ane lai omo hire ma'e fai. Fene lai hi awei ma'e irosija. Ane lai hi awei ma'e fai ta'ama. [Jo 3:31] ²⁴ Ane tu apou eiye, 'Fene werese yo seni luwaru a'i fene lo se temeniyerowa. Fene peri ano ne me'iyei ma'e atati ani awetowei su, sosu ane meni eite Kraisi tote tawesi ta'ame su, wiyeme a'i fene werese yo seni luwaru a'i fene lo se

temeniyerowa.’ ” ²⁵ Sosu lowe itiya'u te'e toweriye, “Ne eiwerai awere?” Jisas lowe ma'e eiye, “Ane mi mi werese fene ma'e au te'e tepa'asiye. ²⁶ Ane etiri tomu ne'ese fene ma'e au te'e fiyariyei. Sosu aiwawe ane yo seni werese tomu ne'ese fene lo se au heserowa. Ahowa, le, ane hi awei ma'e eimawesai ape, le a'i lai wiyeme a'i tene! Le peri tomu ne'ese ane ma'e te'eyei ne auwe. Serai peri werese ane wanuwe su, ane lu taune werese omo werese sahe au te'e fiyariyei.” ²⁷ Lowe werese wanuwe su, marepi lowe lo apou a'i toteye, “Le meni tere'e ne au te'eye.” Ahowa, le Owane Sitewi Tai Pefine a'i lo ne au te'eteye. ²⁸ Serai Jisas lowe ma'e eiye, “Nowe ta su pe, meni hire ma'e itorai ape, fene hire ma'e ani aroweyei su, serai fene ane Kraisiye so'oruweyei. Ane marepi ano umasirrowata. Ahowa, Owane Sitewi Tai Pefine a'i ano ane ma'e etiri ta au te'eye su, ane peri lo au te'e fiyariyei. [Jo 3:14] ²⁹ Sosu aiwawe a'i. Le ane, hi awei ma'e eimawesai ape, le ane mase irosiya. Le ane woto a'i ma'e arunati fi ta'ama. Wiyeme a'i! Etiri werese ane ta'aneyei su, ane Owane Sitewi ma'e au te'e wisereyeyei. Serai Owane Sitewi ane ne au te'e wisereyeyei.” ³⁰ Serai lu taune tomu ne'ese le ne tote tawesiyewe. Sosu le ma'e umasiyewe.

Peri wiyeme a'i lai marepi fetane a'i au irosiya.

³¹ Sosu a'i pe Jisas Juda lo lu taune, le mo'o umasiteye ape, le lowe ma'e eiye, “Fene peri ano umasinamiyei su, sosu fene werese lu feni ano wiyeme a'i heneraiyei tene! ³² Sosu aiwawe a'i fene peri wiyeme a'i wanu so'oruweyei. Sosu peri wiyeme a'i eite se fene marepi fetane a'i au heneraiyei.” ³³ Sosu lowe le ma'e itiya'u eiye, “Nomo meni Abraham lo lu tewi a'i ne. Lu owane werese mi mi werese nomo tote tawesi ta'ame. Marepi no piye totesiya awere? ‘Fene marepi fetane a'i heneraiyei.’ ” [Mt 3:9] ³⁴ Sosu Jisas lowe ma'e itiya'u eiye, “Peri ano wiyeme

a'i ne. Ane fene ma'e eisiya. Lu taune werese yo seni luwaru a'i irowe su, yo seni luwaru a'i lowe lo lai lowe ma'e anite tawesiye. [Ro 6:16,20]³⁵ Lu taune werese, yo seni luwaru a'i, ya'orei anite tawesiye ape, lowe Owane Sitewi mase iro ta'ame. Ahowa, Owane Sitewi lo meni eime mi mi pasi pasi weriyei ironamitorowa.³⁶ Ane yo seni luwaru a'i fene lo au sasari pamoweyei su, ane fene ma'e marepi fetane a'i au irorowa. Serai fene marepi fetane a'i mi mi pasi pasi weriyei ironamitorowa.³⁷ Peri no wiyeme a'i. 'Nomo Abraham lo lu tewi ne.' Ahowa, peri ano marepi hepene fene lo papu ai marepi irosiya. Serai fene ane ma'e aine tera'eyei ne totesiya.³⁸ Ane Owane Sitewi Tai Pefine a'i ano mase iroteye su, notosi etiri tomu ne'ese a'i siyeteye. Serai ane etiri ape mo fene ma'e au te'e fiyariyei. Fene aiwawe a'i. Fene tai fene lo mase iroteye su, etiri werese, tai fene lo irowe ape, fene aiwawe irowei. Serai fene ane aine tera'eyei ne totesiya."³⁹ Sosu lowe le ma'e itiya'u eiye, "Meni Abraham ya'ariyei meni owane nomo lo ne." Sosu Jisas lowe ma'e eiye, "Fene Abraham lo lu tewi a'i su, serai fene werese Abraham lo wiyawi fa ta'anere. [Mt 3:9]⁴⁰ Ahowa, fene ane aine tera'eyei ne totesiya. Owane Sitewi lai ane ma'e peri wiyeme a'i au te'eye. Serai ane fene ma'e peri wiyeme a'i eite au te'e fiyariye. Serai fene ane ma'e aine tera'eyei ne totesiya. Meni Abraham fene aiwawe se ta'ama. Abraham ya'ariyei owane fene lo, le Owane Sitewi lo au te'e siye lu au luwaruwe ta'ame.⁴¹ Fene werese tai fene lo yo seni luwaru a'i umasinamiteye." Sosu lowe le ma'e eiye, "Mai nomo lo yo seni luwaru a'i irowe ta'ama. Serai mo'o nomo auteiye. Ahowa, nomo tai ta'i a'i irosiya. Tai nomo lo Owane Sitewi wiyeme a'i ne." [Ais 63:16]⁴² Sosu Jisas lowe ma'e eiye, "Ahowa, Owane Sitewi wiyeme a'i Owane Sitewi Tai Pefine a'i fene lo se ta'ame. Tai Pefine a'i ano

wiyeme a'i ne. Sosu aiwawe tu ane le mase ironamiteye. Serai le ane hi awei ma'e eimawe arosai. Ane marepi ano umasi ta'ame. Ahowa, ane Owane Sitewi lo marepi a'i umasiye. Serai Owane Sitewi Tai Pefine a'i fene lo a'i su, fene werese ane ma'e marepi erasi a'i fa tote wawesiyete. ⁴³Fene peri sitewi ano wanu so'oru ta'ama. Marepi fene lo apou a'i toteye, 'Nomo peri lo wanuwei wou ta'ame.' Serai fene apaniye te'ene tawesiyete. ⁴⁴Tai fene lo, sepei luwaru a'i Satan. Serai fene Satan lo yo seni umasiyei ne totesiya. Tu naifa weriyei le a'i lai aine tera'e siye meni wiyeme a'i tene! Peri wiyeme a'i marepi lo ironamirowata. Peri wiyeme wanure! Le a'i lai etiri werese wawero a'i au te'enamiye. Le peri wawero a'i au te'eyei su, le marepi topo lo umasiyei. Serai Satan peri wawero a'i iro siye meni. Peri wawero werese a'i le ma'e fai. Satan peri wawero lo aite tene. [1 Jo 3:8] ⁴⁵Ahowa, ane peri wiyeme a'i au te'e fiyariyei. Fene ane ne wanu tote tawesirowata. ⁴⁶Lu taune werese ane ne apou au te'eyei ta'ama, 'Meni ape yo seni luwaru a'i irowe.' Ahowa, lu taune apou wou a'i te'erowata. Ane peri wiyeme a'i au te'e fiyariyei su, fene piyene peri ano wanu anirowata awere? [2 Ko 5:21; 1 Pi 2:22] ⁴⁷Lu taune, Owane Sitewi lo marepi ta'i a'i iroteye ape, lowe Owane Sitewi lo peri wanu umasisiya. Fene werese Owane Sitewi ma'e fai ta'ama. Serai fene Owane Sitewi lo peri wanu umasirowata." [1 Jo 4:6]

Abraham iroteye su, Jisas tu naifa ironamiteye.

⁴⁸Sosu a'i pe Juda lo lu tamo le ma'e eiye. "Wanure! Wiyeme a'i tene! Marepi nomo lo apou a'i toteye, 'Ne omo Samaria lo meni tene! Ne sepei luwaru a'i marepi hepene papu irosiya.'" [Mk 3:21-22] ⁴⁹Sosu Jisas itiya'u eiye, "Ane sepei luwaru a'i papu ariye. Ahowa, ane Owane Sitewi Tai Pefine a'i ano lo iyape ei ani arowsiya. Sosu ate fene ane

ma'e au te'e narusiya. ⁵⁰ Peri wiyeme a'i. Ane iyape ano ei ani arowerowata. Owane Sitewi Tai Pefine a'i wiyeme a'i iyape ano ei ani aroweyei ne totesiya. Lu taune tamo iyape ano ei ani aroweyei su, Owane Sitewi lai yo seni werese lowe lo au heseyei. ⁵¹ Peri ano wiyeme a'i tene! Wanure! Lu taune tamo peri ano wanu tote tawesiyei su, lowe temeniyerowata.” [Jo 5:24] ⁵² Sosu Juda lo lu owane tamo le ma'e eiye, “Peri nomo lo wiyeme a'i tene! Sepei luwaru a'i marepi hepene no papu irosiya. Nomo so'oruwē tepa'asiye. Ya'ariyei owane nomo lo, Abraham, tu naifa weriyei temeniyeye. Sosu aiwawe Owane Sitewi lo au te'e siye lu werese temeniyeye. Nomo peri no wanuwe, ‘Nomo peri no wanu tote tawesiyei su, nomo mi mi pasi pasi weriyei temeniyerowata.’ Peri wawero tene! ⁵³ Wiyeme a'i ne a'i lai ya'ariyei owane nomo lo Abraham, hi ani ararowe ta'ama. Ahowa, ya'ariyei owane nomo lo temeniyeye. Sosu aiwawe a'i Owane Sitewi lo au te'e siye lu werese temeniyeye. Marepi no piye totesiya awere? Ne a'i lai hepene se mi mi pasi pasi weriyei teinamirowa awere? Wawero! Ne aiwawe temeniyerowa tene!” ⁵⁴ Sosu Jisas itiya'u eiye, “Ane a'i lai iyape ano ei ani aroweyei su, iyape ano yahowa'i ne. Ahowa, Owane Sitewi Tai Pefine a'i ano iyape ano ei ani arowenamisiya. Fene apou eiye, ‘Owane Sitewi wiyeme a'i Owane Sitewi Tai Pefine a'i nomo lo tene!’ Peri no wawero a'i tene! ⁵⁵ Fene werese Owane Sitewi ne so'oru ta'ama. Sosu ate ane a'i lai le ne wiyeme a'i so'oruwesiya. Aiwawe ane apou eiyei su, ‘Ane Owane Sitewi wiyeme a'i so'oru ta'ama.’ Ane peri wawero siye meni tene! Ahowa, ane le ne so'oruwē tepa'asiye. Sosu ane peri werese lo wiyeme a'i umasinamisiya. ⁵⁶ Tu naifa weriyei ya'ariyei lu owane fene lo ane siyereme. Sosu le apou totēye. Wiyeme a'i, le aiyerowa tene! Sosu le Owane Sitewi ma'e au te'e wisereyeye.” ⁵⁷ Serai Juda

lo lu tamo le ma'e eiye, “Ne iyu menei lu hesi tawerese ereti feni hesi siye ta'ame. Serai ne apou eiye, ‘Ane Abraham siye tepa'asiye.’ Wawero!” ⁵⁸ Sosu Jisas lowe ma'e eiye, “Peri ano wiyeme a'i tene! Wanure! Tu naifa weriyei Abraham lo mai le auteiye su, ane ironamiteye.” [Jo 1:1] ⁵⁹ Sosu lowe Jisas lo peri wanuwe su, lowe ai marepi erasi totenamiteye. Lowe tapiye le ma'e ani fusawiyei ne totesiya. Ahowa, Jisas lu taune werese papu fareyareye. Serai lowe le siyerowata. Sosu le Owane Sitewi lo wesi nowe ma'e arunati fi.

9

Jisas meni nihe pokowe tawesiyei au ta'ane peteneye.

¹ Sosu a'i pe Jisas lu disaipel lo aiwawe Owane Sitewi lo wesi arunati fi. Sosu lowe yo sahe iteye su, lowe meni ta'i, nihe pokoweyei tawesinamiteye ape, siyeye. Mai lo auteiye su, meni ape nihe pokoweyei tawesinamiteye. ² Lowe meni ape siyeye su, lu disaipel lo Jisas ma'e te'e toweriye, “Atuatu siye meni, eiwerai yo seni luwaru a'i irowe awere? Meni eite lai awere? Tai mai yo seni luwaru a'i irowe awere? Serai mai meni eite pokowe se auteiye.” [Ese 18:20; Lu 13:2,4] ³ Sosu Jisas lowe ma'e itiya'u eiye, “Ahowa, meni ape, aite mai aiwawe, yo seni luwaru a'i irowe ta'ama. Serai meni eite nihe pokoweyei se auteiye. Meni eite nihe pokoweyei se lo marepi si apou a'i totesiya. Serai Owane Sitewi lai meni eite se wiyawi erasi pefine a'i amerame a'i au ta'ane atuaturowa. [Jo 11:4] ⁴ Nomo hepene se irosiya su, nomo Owane Sitewi lo wiyawi au ta'anete. Nowe oso a'i su, ane awei sahe arunatirowawe, omo hire ma'e wiyei. Serai ane omo hire ma'e wiyei su, ane, meni hi awei ma'e eimawe arosai ape, ane Owane Sitewi lo wiyawi ani ta'anerowata. Fene aiwawe a'i, fene hepene se irosiya su, fene Owane Sitewi lo wiyawi pei

ta'anete. ⁵ Ane hi awei ma'e irosiya su, ane a'i lai awei lo mi au tewi mitaiye fiyarisiya." [Mt 5:14; Jo 8:12] ⁶ Sosu le peri tepa'asiye su, le peperi sahe pisa'i topohowewe, sosu le peperi ani tapowewe, nihe sahe ani teineye. [Mk 8:23] ⁷ Sosu le meni eite ma'e eiye, "Ne ire! Pitomuwe sahe, iyape Siloam nihe no sa'i au hure!" Siloam lo marepi si apou a'i toteye, "Eimawesawi." Serai meni ape pitomuwe Siloam ma'e fi. Meni ape nihe sa'i au huwe su, nihe lo petane siyeye. Sosu le wesi topo lo ma'e si tame fi. ⁸ Lu taune tamo meni ape lo omo irosiya ape, lowe le siyeye apou eiye, "Nomo meni ta, nihe pokoweyei tawesiye ape, iroteye. Le yo sahe ma'aru onu ei towerinamiteye. Meni ape lai awere?" ⁹ Lu taune tere'e apou te'eye, "Ei meni ape lai ne." Lu tere'e tere'e apou te'eye. "Ahowa, meni ape nihari aiwawe a'i ne." Ahowa, meni ape lowe ma'e eiye, "Ane lai meni ape ne." ¹⁰ Serai lu taune werese le ma'e ei toweriye, "Ne lai meni eite irowe su, eiwerai nihe no au ta'ane petaneye awere?" ¹¹ Sosu le itiya'u eiye, "Meni ape, iyape Jisas, penare ani tapowewe, sosu nihe ano ani teineye. Nihe ani teineye su, le ane pitomuwe Siloam sa'i au huwei ne eimawesawi. Serai ane nihe ano sa'i au huwewe, sosu nihe ano au peteneye." ¹² Serai lowe le ma'e te'e toweriye, "Meni ape eiwerou ma'e fi awere?" Le itiya'u eiye, "Ane so'oru ta'ama."

¹³ Sosu a'i pe lu owane meni ape, tu nihe pokowe tawesiye ape lu Farisi ma'e heneti. ¹⁴ Sosu Jisas penare ani tapowe su, nowe amou eite se. Nowe amou se le meni, nihe pokowe tawesiye ape, au ta'ane fara'uweye. ¹⁵ Sosu serai, lu Farisi le ma'e te'e toweriye, "Eiwerai nihe no au petaneye awere?" Sosu le lowe ma'e itiya'u eiye, "Meni ape penare nihe ano teineye su, ane nihe ano sa'i au huwewe, serai ane fara'u siyesiya." ¹⁶ Serai lu Farisi peri lo wanuwe su, lowe le ma'e eiye, "Meni ape

nowe anou ape towesiye. Serai le Owane Sitewi ma'e fai ta'ama.” Ahowa, lu Farisi tere'e apou te'eye, “Meni ta wiyawi erasi pefine a'i irowei su, le meni luwaru a'i ta'ama.” Serai lu Farisi werese Jisas ne marepi hesi a'i hesi a'i toteteye. ¹⁷ Sosu lowe meni nihe pokoweyei ma'e tame te'e toweriye, “Meni ape nihe no au petaneye su, piye marepi no meni ape ne totesiya awere?” Sosu le lowe ma'e itiya'u eiye. “Meni ape Owane Sitewi lo au te'e siye meni tene!” [Jo 4:19] ¹⁸ Meni ape peri tepa'asiye su, Juda lo lu owane le ne wawero a'i toteye ne! Marepi lowe lo apou a'i toteye, “Meni ape tu nihe pokoweyei tawesi ta'ame.” Serai lowe meni ape nihe pokowe lo tai mai ei aniye. ¹⁹ Sosu lowesi fai su, lu owane lowesi ma'e te'e toweriye, “Meni ape meni eime fenesi lo awere? Fenesi auteiye su, le nihe pokoweyei tawesiye awere? Eiwerai nihe ape lo au petaneye awere?” ²⁰ Sosu meni eite lo tai mai lowe ma'e itiya'u eiye, “Ei, wiyeme a'i. Meni eite meni eime notosi lo tene! Notosi auteiye su, le nihe pokowe tawesinamiye. ²¹ Eiwerai nihe lo au petaneye awere? Notosi so'oru ta'ama. Piyene le nihe se siyesiya awere? Notosi so'oru ta'ama. Le meni erasi henerai tepa'asiye. Fene le ma'e te'e towerire. Serai le a'i lai fene ma'e au te'eyei.” ²² Meni eite lo tai mai Juda lo lu owane ne taweiru a'i ne. Juda lo lu owane werese marepi ta'i a'i toteye, “Lu taune tamo Jisas ne meni Kraisi au te'e fiyarisisiya su, lu owane lowe ma'e Owane Sitewi lo wesi nowe hene ani fusawiyei.” ²³ Sosu lowesi lo marepi si aiwawe a'i toteye. Serai lowesi apou eiye, “Meni eime notosi lo meni erasi henerai tepa'asiye, fene le fa te'e towerire.”

²⁴ Sosu lu owane meni eite nihe pokoweyei tawesiye ape, nowe hesi a'i tame ei aniye. Sosu lowe le ma'e eiye, “Ne Owane Sitewi ma'e au te'e wisereyerel! Ne peri wiyeme a'i nomo ma'e au te'ere. Meni eite, nihe no petan-

eye ape, le a'i lai yo peri nomo lo towesinamisiya. Le meni luwaru a'i ne." Nomo peri eite wiyeme a'i so'oruwesiya. ²⁵ Sosu le lowe ma'e itiya'u eiye, "Meni eite yo peri fene lo towesinamisiya su, ane so'oru ta'ama. Ahowa, wanure! Ane etiri ta so'oruwesiya. Iyu menei tomu ne'ese i tepa'asiye su, ane nihe pokoweyei tawesinamiye. Serai pereye ane etiri werese siye areiyenamisiya." ²⁶ Sosu lowe le ma'e te'e toweriye, "Meni eite lai piye ne ma'e au irowe awere? Piye yo se nihe no petaneye awere?" ²⁷ Le lowe ma'e itiya'u eiye, "Ane fene ma'e au te'e tepa'asiye. Fene peri ano wanu se ta'ama awere? Fene piyene peri ano tame wanureme awere? Marepi ano a'i totesiya. Fene aiwawe lu feni lo heneraiyei ne totesiya." ²⁸ Sosu lowe le ma'e ai marepi totenamiteye. Le ma'e te'e naruwe. Lowe apou eiye, "Ne lai meni eite lo lu feni a'i ne. Nomo werese a'i lai Moses lo lu feni a'i ne. ²⁹ Owane Sitewi, Moses ma'e au te'eye. Nomo peri eite wiyeme a'i so'oruweye tene! Owane Sitewi meni eite ma'e au te'esiya awere? Ahowa, nomo, omo lo ma'e henerai ape, so'oru ta'ama." ³⁰ Sosu meni ape lowe ma'e itiya'u eiye. "Wiyeme a'i tene! Fene etiri eite so'oru ta'ama awere? Meni eite lai nihe ano petaneye. Sosu fene, omo lo ape ma'e fai ape, so'oru ta'ama awere? ³¹ Peri ano wanure! Owane Sitewi lai lu taune werese, yo seni luwaru a'i ironamisiya ape, le peri lowe lo wanu ta'ame. Ahowa, lu taune tamo Owane Sitewi lo iyape ei ani arowei su, sosu marepi lo umasiyei su, le a'i lai peri lowe lo wanuwei. [Sng 34:15] ³² Mai meni ta ape auteiye su, sosu nihe lo pokoweyei tawesiye su, lu taune werese nihe lo au petanerowata. Tu naifa weriyei sosu pereye a'i lu taune meni, nihe pokoweyei tawesiye ape, nihe lo au petanerowata. Ahowa, Jisas a'i lai meni nihe pokowe tawesisiya ape au petaneye. ³³ Owane Sitewi meni eite hi awei ma'e eimawe arosai ta'ama su, le nihe ano au petanerowata." ³⁴ Sosu lowe ai marepi se itiya'u le ma'e

eiyē, “Mai no ne auteiyē su, yo seni luwaru a'i marepi hepene no papu teme'eriye. Serai ne nomo ma'e au atuatuwei ne totesiya awere? Marepi owe ape totere!” Sosu lowe le ta'uwe wesi nowe ma'e hene ani fusawi. Sosu apou eiyē, “Ne ta'uwe wesi si tame owe ape aiyete.” [Sng 51:5]

Meni ta tote tawesi ta'ame su, le nihe pokowesiya.

³⁵ Sosu a'i pe lowe meni eite ta'uwe wesi nowe ma'e hene ani fusawi su, lu tamo au te'e tiyatiteye. Sosu Jisas peri lowe lo wanuwe su, le meni eite nehieyi ne fi. Le meni ape siyeye su, le meni eite apou ei toweriye, “Meni hire ma'e itorai ape, ne le ne wanu tote tawesisiya awere?” ³⁶ Sosu le Jisas ma'e itiya'u eiyē, “Meni ape eiwerai awere? Ane meni ape ne wanu tote tawesiyē ne totesiya.” ³⁷ Sosu Jisas le ma'e eiyē, “Ne meni eite siye tepa'asiye. Aiwawe a'i le ne ma'e au te'esiya. Ane a'i lai meni eite tenel!” ³⁸ Sosu meni eite apou eiyē, “Meni Owane Pefine a'i nel! Ane peri no wanu tote tawesisiya.” Serai le lowe uporo ape'i onuwewe, le ma'e au te'e wisereyeye. ³⁹ Sosu Jisas apou au te'eye, “Ane hi awei ma'e itorai su, marepi si apou a'i toteye. Ane lu taune werese lo yo seni au heseyē ne fai. Lu taune, yo seni luwaru a'i irowe ape, lowe meni nihe pokoweyē tawesiyē aiwawe a'i ne. Serai ane nihe lo petaneyē. Lu taune tamo, marepi wara'i a'i toteye ape, ane lowe nihe pokoweyē au iro heneraiyē aiwawe a'i ne.” ⁴⁰ Sosu lu Farisi tamo peri lo wanuwe su, lowe le ma'e te'e toweriye, “Ne nomo ma'e au te'esiya, ‘Nomo nihe pokoweyē tawesiyē.’” [Mt 15:14] ⁴¹ Sosu Jisas lowe ma'e eiyē, “Fene apou te'esiya su, ‘Nomo yo seni luwaru a'i irorowata.’ Owane Sitewi lai fene au feraferirowata. Ahowa, fene apou eiyē su, ‘Owane Sitewi ane yo seni luwaru a'i ironamiteye, Owane Sitewi lai yo seni luwaru a'i fene lo au sasari pamoweyē.’”

10

Jisas fe sipsip au noweinowei siye meni pefine a'i ne.

¹ Sosu a'i pe Jisas apou eiye, “Peri ano wanure! Wiyeme a'i ne. Ta'arei lu tamo fe sipsip ta'arei aniyei su, le tapiye se ti yose umaruwe yo wirowata. Ahowa, le tapiye sahe wirowawe, fe sipsip aine tera'e ta'arei aniyei. Le a'i lai ta'arei siye meni tene!” ² Fe sipsip au noweinowei siye meni, le tapiye se ti yose umaruwe yo papu wiyei. ³ Meni ape lai tapiye se ti yose aiyeyei su, umaruwe yo au noweinowei siye meni umaruwe yo le ne ani tosowei. Meni ape fe sipsip lo iyape ote aniyei. Fe sipsip peri no'u lo wanuwe. Serai fe sipsip werese lo tapiye se ti yose nowe ma'e le mo'o umasiyei. ⁴ Sosu le fe sipsip werese nowe ma'e ei aniyei su, le tututeye. Sosu fe sipsip werese mo'o umasiyei. Lowe peri no'u lo wanu so'oruweyei su, serai lowe le ma'e umasiyei. ⁵ Sosu meni ta tere'e fe sipsip ei aniyei su, lowe peri lo wanu ta'ame. Serai lowe le ma'e umasirowata. Lowe peri no'u lo wanuwe su, lowe itero fiyariyei. Lu tamo tere'e lo no'u, lowe wanu so'oruwe ta'ame.” ⁶ Sosu Jisas peri anowe eite au te'eye su, Juda lo lu owane werese peri lo eti wanu so'oruwerowata.

⁷ Serai Jisas lowe ma'e tame eiye, “Peri ano wiyeme a'i. Wanure! Ane fene ma'e au te'e areiyesiya. Ane a'i lai fe sipsip lo umaruwe yo ne. ⁸ Lu tamo, tu fai ape, lowe fene ma'e eiye, ‘Ane a'i lai meni eite Owane Sitewi ariariyeye ape tene!’ Lowe fai su, lowe eresene a'i yo tere'e se wiyei ne totesiya. Lowe lo marepi sitewi apou a'i toteye, ‘Nomo lu taune werese lo marepi au luwaruweyei ne totesiya.’ Lowe werese ta'arei siye lu aiwawe a'i ne. [Jer 23:1-2; Ese 34:2-3] ⁹ Ane a'i lai umaruwe yo a'i ne. Lu taune tamo ane wiraiyei su, ane lowe ma'e marepi hepene he'i a'i aurowa. Serai lowe ane ma'e si wiraiyei. Sosu ane lowe

ma'e yo seni luwaru a'i lowe lo au sasari pamowerowawe, lowe ma'e marepi hepene he'i a'i aurowa. ¹⁰ Ta'arei meni aiyeyei su, marepi lo apou a'i toteyei. 'Ane fe sipsip tamo ta'arei aniyei, sosu au luwaruweyei, sosu lowe aine tera'eyei. Ahowa, ane lu taune ma'e marepi hepene he'i a'i auwei ne fai. Ane marepi hepene he'i erasi a'i auwei ne fai. ¹¹ Ane a'i lai fe sipsip lo au noweinowei siye meni wisere a'i ne. Fe sipsip lo au noweinowei siye meni wisere a'i ne. Le fe sipsip ma'e marepi erasi tote wawesiyesiya. Serai le fe sipsip lo ne temeniyeyei ne au atoweiyete ta'ame. Ane lu taune werese ma'e aiwawe a'i marepi erasi a'i tote wawesiyesiya. Serai ane lai lowe ne au temeniyeyei. [Sng 23:1; KTH 7:17] ¹²⁻¹³ Meni ta ma'aru se wiyawi ani siye meni, le fe sipsip lo au noweinowei siye meni ta'ame ne. Le fe sipsip werese lo ariye. Serai le ma'aru se wiyawi ta'aneyei. Sosu le fe sipsip au noweinoweyei su, le fe sipsip marepi erasi a'i tote ta'ame. Sosu you erawe tamo fe sipsip aine tera'eyei ne aiyeyei su, ma'aru wiyawi meni atoweiyete iterotiyei. Serai you erawe tamo fe sipsip werese ani umasi fiyarirowa. Sosu you erawe lai fe sipsip tamo tomu tera'e tou ene arowa. [Ap 20:29] ¹⁴⁻¹⁵ Ane a'i lai fe sipsip lo au noweinowei siye meni wisere a'i ne. Ane Owane Sitewi Tai Pefine a'i ano siye so'oruwesiyasiya. Aiwawe a'i Tai Pefine a'i pefine a'i ano ane ne siye so'oruwesiyasiya. Serai ane lu taune werese ne, yo seni ano umasisiyasiya ape, siye so'oruwesiyasiya. Aiwawe a'i lu taune werese ano ane ne siye so'oruwesiyasiya. Serai ane lu taune werese ano ne au temeniyeyei. [Mt 11:27; 1 Jo 3:16] ¹⁶ Ane fe sipsip tere'e, tapiye ti yoseye ape, nowe ma'e irosiyasiya. Ane lowe werese ane ma'e ei anirowa. Lowe werese peri no'u ano wanu umasisiyasiya. Ane lowe werese ta'uweraiyeyei. Serai lowe werese werese lu feni ta'i a'i heneraiyeyei. Sosu ane ta'i a'i lowe werese au noweinoweyei [Ais 56:8; Ese 34:23] ¹⁷ Owane

Sitewi Tai Pefine a'i ano wiyeme a'i ane ne marepi erasi a'i totesiya. Sosu aiwawe ane lu taune werese ano marepi erasi a'i totesiya. Serai ane lowe werese ma'e temeniyeyei no ape auwei. Ane temeniyeyei su, ane hepene se si tame hene aniyei. [Fl 2:8-9]¹⁸ Ane temeniyeyei su, meni ta ane aine tera'erowata. Ahowa, ane marepi ano umasisiya. Serai ane temeniyeyei ano ape auwei. Kairefiyeyei ano se, temeniyeyei ano ape, ane fara'u auwei. Sosu aiwawe kairefiyeyei ano se ane fara'u marepi hepene ano si tame hene aniyei. Peri wiyeme eite ane Owane Sitewi Tai Pefine a'i ano ma'e wanu aniyeyei.”

¹⁹ Sosu a'i pe Jisas peri ape lo au te'e tepa'asiye su, Juda lo lu taune werese marepi hesi a'i toteye. ²⁰ Lu taune tamo le ne apou te'eye, “Meni ape sepei luwaru a'i papu irosiya. Marepi lo meremereye a'i ne. Fene piyene peri lo wanusiya awere?”

²¹ Sosu lu taune tere'e apou eiye, “Wanure! Meni ta sepei luwaru a'i papu irosiya ape, peri eite au te'erowata. Sepei luwaru a'i lai meni pokoweyei tawesiye ape, nihe lo au petanerowata.” ²² Sosu a'i pe ta'uwe hereiyeyei ta iyape, Owane Sitewi lo wesi tosowe. Ta'uwe hereiyeyei ape lo nowe henerai tepa'asiye. Lu taune werese Owane Sitewi lo wesi ma'e Jerusalem sahe nowe ape marepi tote tawesiyei ne ta'uwerai.* ²³ Nowe ape se naretei a'i ne. Sosu Jisas Owane Sitewi lo wesi sahe Solomon lo aise pere ma'e uweiyeyei. ²⁴ Juda lo lu owane tamo Jisas ma'e siyeyeyei ne ta'uwerai. Sosu lowe le ma'e te'e toweriye, “Ne nomo ma'e amerame

---

* 10:22: 22 Tu naifa weryeyei ai atu siye lu tamo Owane Sitewi lo wesi ma'e au luwaruwe tapeti sasari fiyarisawi. Serai lu Juda lowe au sasariyewe, Owane Sitewi lo wesi ma'e fara'u si tame au ta'aneyeyei. Sosu au ta'ane tepa'asiye su, lu taune Juda Owane Sitewi lo wesi tosowei ne ta'uwerai. Lu taune werese Owane Sitewi lo wesi toso ape Owane Sitewi lo marepi tote tawesinamisiya.

a'i fa au te'ere! Ne meni, Owane Sitewi lai hi ma'e eimawe arosaiyei ne ariariyeye ape, apou a'i Kraias awere? Ne peri amerame a'i nomo ma'e itiya'u au te'ere!" ²⁵ Sosu Jisas lowe ma'e itiya'u eiye, "Ane fene ma'e au te'e tepa'asiye. Fene peri ano wanuwe awere? Ahowa, fene peri ano wanu tote tawesirowata. Wiyawi erasi pefine a'i, ane irowe ape, Owane Sitewi Tai Pefine a'i ano lo iyape se ane lai irowe. Wiyawi erasi pefine a'i ape ano ane ne amerame a'i au te'e areiye tepa'asiye. ²⁶ Ahowa, fene werese fe sipsip ano ta'ame ne. Serai fene wiyawi erasi pefine a'i ano siyeye su, fene ane ne tote tawesi ta'ame. ²⁷ Fe sipsip werese ano peri no'u ano wanuwewe, ane ma'e umasisiya. Ane fe sipsip werese ano siya so'oruwesiya tene! ²⁸ Sosu ane lowe werese ma'e marepi hepene he'i a'i aurowa. Serai lowe mi mi pasi pasi weriyei ironamitorowa. Lowe mi mi pasi pasi temeniyerowata. Lu tamo lowe ereti ano sahe ani tepa'asi anirowata. [Jo 3:16; 6:39] ²⁹ Owane Sitewi Tai Pefine a'i ano lu taune werese ano ane ma'e au tepa'asiye. Le a'i lai lu werese hi ani fu araro tepa'asiye. Lu tamo lu feni ano Tai Pefine a'i lo ereti sahe ani tepa'asi anirowata. ³⁰ Ane sosu Owane Sitewi Tai Pefine a'i ano notosi ta'i a'i henerai ne. Notosi marepi ta'i a'i ne. Notosi wiyawi ta'i a'i ta'anesiya."

³¹ Sosu a'i pe Juda lo lu peri ape lo wanuwe su, lowe tapiye le ma'e ani fusawiyeyi ne toteye. ³² Sosu Jisas itiya'u eiye, "Ane fene ma'e wiyawi erasi pefine a'i tamo Owane Sitewi Tai Pefine a'i ano ma'e fai ape, au atuatuwe. Piye wiyawi ano fene ane ma'e tapiye se ani fusawiyeyi awere?" ³³ Sosu Juda lo lu le ma'e itiya'u eiye, "Wiyawi erasi no nomo tapiye ne ma'e ani fusawiyeyi ta'ama. Ahowa, ne meni a'i ne. Marepi no apou a'i totesiya, 'Ane Owane Sitewi aiwawe a'i ne!' Ne Owane Sitewi ma'e au te'e naruwe. Serai marepi sitewi ape nomo ne ma'e tapiye ani

fusawiyeyi.” [Wkp 24:16] ³⁴ Sosu Jisas itiya'u eiye, “Tu naifa weriyeyi, lu tamo Owane Sitewi lo peri wanunamiteye. Yo peri fene lo sahe lowe ne apou leseteye,

‘Owane Sitewi lowe ma'e eiye, fene ane aiwawe a'i ne.’ Sng
82:6

³⁵⁻³⁶ Owane Sitewi lai ane ma'e ariariyeye, sosu le ane hi awei ma'e eimawe arosai. Serai ane lai Owane Sitewi lo meni eime au te'esiya su, marepi fene lo apou a'i totesiya. ‘Le Owane Sitewi ma'e au te'e naruwe.’ Owane Sitewi lo peri wawero a'i au te'erowata. Ahowa, Owane Sitewi lo peri wiyeme a'i tene! Fene Owane Sitewi lo peri wanure! Owane Sitewi lai apou eiye, ‘Lu eite mo Owane Sitewi aiwawe a'i ne.’ Serai ane apou eiye su, ‘Ane Owane Sitewi lo meni eime ne.’ Fene marepi ape owe ape totere! ‘Ane Owane Sitewi ma'e au te'e naruwe.’ Ane Owane Sitewi ma'e au te'e naru ta'ame. ³⁷ Peri ano wanure! Wiyawi erasi pefine a'i ano ne, ane Owane Sitewi Tai Pefine a'i ano lo wiyawi ta'ane ta'ame su, fene ane ne owe ape wanu tote tawesire. ³⁸ Ahowa, ane Owane Sitewi Tai Pefine a'i lo wiyawi ta'aneyeyi su, sosu fene ane ne fa wanu tote tawesire. Fene peri ano tote tawesi ta'ame su, fene wiyawi erasi ano fa siyere. Fene wiyawi ano siyeyeyi su, serai fene etiri ape siye so'oruwe tepa'asiye. Apou a'i so'oruweyeyi ape ne, Tai Pefine a'i ano lai ane papu irosiya. Sosu aiwawe ane lai Tai Pefine a'i ano papu irosiya.” [Jo 14:10-11] ³⁹ Serai Juda lo lu Jisas ma'e ai marepi totenamiteye. Sosu lowe le ma'e ereti tame anite tawesiyeyi ne toteye. Ahowa, le eresene a'i lu taune werese mase fareyare fi. Sosu lowe le siye ta'ame.

⁴⁰ Sosu a'i pe Jisas Owane Sitewi lo wesi arunati fiyewe, le Sa'i Mai Jordan feni eire ma'e fi. Saro ahe tu naifa meni Jon lu taune tamo sa'i au huteye. Pani ape sahe Jisas saru iroteye. [Jo 1:28] ⁴¹ Sosu lu taune tomu ne'ese le ma'e ta'uwerai. Lowe le ne apou te'eye. “Meni ape Jon lai

wiyawi erasi pefine a'i aiwawe a'i iro ta'ame. Ahowa, Jon lo peri werese Jisas ne wiyeme a'i tene!" ⁴² Sosu omo ape sahe lu taune tomu ne'ese Jisas lo peri wanu tote tawesi umasiye.

11

Lasarus temeniyeye.

¹ Sosu a'i pe meni ta iyape Lasarus, omo Betani iroteye ape, u tahe erasi a'i ya'oreye. Omo Betani sahe Lasarus, einei hesi aiwawe a'i iroteye. Lowesi lo iyape Maria, taune pa'ise lo Marta. [Lu 10:38-39] ² Tu naifa Maria, Jisas lo lowe sa'i heneri se au ani teineye. Sosu le mato towe lo Jisas lo lowe au ani teine foro'oweye. [Jo 12:3] ³ Sosu Lasarus u tahe erasi a'i su, taune einei hesi Jisas ma'e peri ta ausawi. Lowesi apou eiye, "Meni Owane, kaiyemo no u tahe erasi a'i lai ya'oresiya. Ne le ne marepi erasi a'i tote wawesiyesiya." ⁴ Sosu Jisas peri eite wanuwe su, le apou eiye, "Lasarus lo u tahe au temeniyerowata. U tahe se ape Owane Sitewi lo iyape ei ani aroweyei. Sosu aiwawe Owane Sitewi lo meni eime lo iyape ei ani aroweyei." [Jo 9:3] ⁵ Sosu Jisas lai taune einei hesi Maria, Marta, Lasarus aiwawe a'i marepi erasi a'i tote wawesiyenamiteye. ⁶ Sosu Jisas Lasarus lo u tahe ne wanuwe su, le nowe poweiye hesi a'i omo ape sahe onuteye. ⁷ Nowe poweiye hesi a'i i tepa'asiye su, le lu disaipel lo ma'e apou eiye, "Nomo omo Betani pani Judia sahe tame iyei." ⁸ Lu disaipel lo le ma'e eiye, "Atuatu siye meni, lu Juda ne ma'e tapiye se ani fusawiyei ne totesiya. Ne si tame iyei awere?" ⁹ Sosu Jisas itiya'u eiye. "Nomo le ma'e iyei ne. Nowe tewi a'i ereti feni hesi lowe hesi a'i (12) poweiye ta'i sahe irosiya. Lu taune tamo poweiye lo mi a'i uweisiya su, lowe ato ninapunerowata. Lowe poweiye lo mi siyeye su, serai lowe ninapunerowata. Ane awei sahe irosiya su, ane Owane

Sitewi Tai Pefine a'i ano lo wiyawi pei anite. ¹⁰ Ahowa, lu taune tamo pasi a'i iteyei su, mi werese ariye. Serai lowe ato ninapune winetaiyei. Ane a'i lai mi pefine a'i ne. Lu taune tamo ane ma'e umasiyei su, ane lowe ma'e mi pefine a'i auwei. Sosu lu taune ta ane ne wanu tote tawesiyei ta'ama su, lowe ato ninapuneyei. Lowe temeniyeiyei aiwawe a'i ne.” ¹¹ Sosu le peri ape tepa'asiye su, mo'o le lu disaipel lo ma'e apou eiyē, “Kaiyemo nomo lo Lasarus nihe howei tepa'asiye. Sosu ane le ma'e iyei. Serai ane le ma'e ani eisowe sineyei ne iyei.” ¹² Lu disaipel lo le ma'e te'eye, “Meni Owane, le nihe howeisiya su, le a'i fara'u eisowe sineyei. Sosu u tahe lo fara'u heneraiyei.” ¹³ Jisas lo marepi si apou a'i totēye, “Meni ape Lasarus, temeniye tepa'asiye.” Ahowa, lu disaipel lo marepi sitewi apou totēye, Lasarus lai nihe howeisiya. ¹⁴ Sosu serai Jisas lowe ma'e au te'e areiye. “Lasarus temeniye. ¹⁵ Lasarus temeniye su, nomo sato ahe onusiya. Ane fene ne marepi wisere a'i ne. Serai fene ane ne fu tote tawesire. Meni Lasarus temeniye ta'ame su, fene kairefiiyei ano siye ta'ame. Sosu nomo le ma'e iyei ne.” ¹⁶ Sosu Tomas, iyape tere'e Didimus, lu feni tere'e tamo ma'e eiyē, “Nomo le mase iyei. Sosu le temeniyei su, nomo le mase aiwawe a'i temeniyei.” [Mk 14:31]

Krais marepi hepene lo sitewi ne.

¹⁷⁻¹⁸ Sosu a'i pe Jisas lu disaipel lo aiwawe a'i omo Betani ma'e fi. Omo Betani, Jerusalem ma'e atahe a'i ne. Lowe omo Betani heneri su, Lasarus fisiye yo papu poweiye hesiyo hesiyo i tepa'asiye. ¹⁹ Sosu Juda lo lu taune tomu ne'ese einēi hesi a'i ma'e ta'uwerai. Lowe lowesi ma'e metare lowesi lo ne marepi fetane a'i auwei ne fai. ²⁰ Sosu menitani Marta apou a'i wanuwe, “Jisas aiyesiya.” Serai le Jisas ma'e yo mai sahe siyeri. Sosu menitani Maria wesi papu onunamiteye. ²¹ Sosu Marta Jisas ma'e eiyē, “Owane,

ne tu fai su, metare ano temeniye ta'ame. ²² Etiri eite ane so'oruwe tepa'asiye. Ne Owane Sitewi ma'e etiri ta au ei toweriyei su, Owane Sitewi lai ne ma'e marepi no auwei.” ²³ Sosu Jisas le ma'e eiye, “Metare no si tame ta'ane norohuwe hene ani sinerowa.” ²⁴ Sosu Marta le ma'e eiye, “Wiyeme a'i ne. Nowe ye'ewi su, le si tame ta'ane norohuwe hene ani sinerowa. Ane so'oruwesiya!” [Jo 6:40] ²⁵ Sosu Jisas itiya'u eiye, “Ane a'i lai lu taune werese ma'e hene anirowa. Sosu aiwawe ane a'i lai lowe ma'e marepi hepene he'i a'i aurowa. Lu taune tamo ane ne marepi tote tawesiyei su, ane lowe ma'e marepi hepene he'i a'i aurowa. Lowe tahe pa'are lowe lo temeniyeyei su, ane lowe ma'e marepi hepene he'i a'i aurowa. Serai lowe mi mi pasi pasi weriyei ironamitorowa. ²⁶ Serai lu taune werese ane ne marepi tote tawesiyei, sosu yo ano umasiyeyei su, lowe mi mi pasi pasi temeniyerowata. Ne peri ano ape wanu tawesi tepa'asiye awere?” ²⁷ Sosu menitani eite le ma'e itiya'u eiye, “Ei, Meni Owane, ane ne ne marepi tote tawesi tepa'asiye. Ne a'i lai Kraisi nomo lo ne. Owane Sitewi lo meni eime tene! Ne a'i lai meni eite hi awei ma'e itorai.” [Jo 6:69]

Jisas meni Lasarus ne marepi erasi a'i lu ewiteye.

²⁸ Sosu a'i pe menitani peri ape te'e tepa'asiye su, le wesi topo lo fi. Sosu le Maria ma'e eresene a'i apou eiye, “Atuatu siye meni erasi henerai tepa'asiye. Le ne ma'e ei anisiya.” ²⁹ Sosu le peri eite wanuwe su, le witane a'i sineyewe, le ma'e fi.

³⁰ Sosu a'i pe Jisas omo Betani heneri se ta'ama. Marta Jisas arunati su, le yo tewi sahe onuwe. ³¹ Juda lo lu taune wesi lowesi lo irotete ape, lowe taune hesi ma'e marepi fetane a'i au te'e fetaneyeyei ne fai. Sosu Maria witane a'i sineyewe fi su, lowe le siyesawi. Marepi lowe lo apou a'i toteye, Maria, Lasarus lo fisiye yo ma'e uruwei ne fi.

Sosu lowe werese le ma'e mo'o umasiye. ³² Serai Maria Jisas ma'e heneri su, le Jisas siyeye. Le Jisas lowe ma'e ape'i onuwe sosu eiye, “Owane, ne tu fai su, metare ano temeniye ta'ame.” ³³ Serai Jisas Maria lo uruwei siyeye. Le Juda lo lu taune werese aiwawe a'i siyeye su, hepene lo orese a'i irowe. Sosu marepi lo tote luwe. ³⁴ Sosu Jisas apou eiye, “Lasarus lo fisiye yo eiwerou ma'e irosiya awere?” Sosu lowe le ma'e itiya'u eiye, “Ne siyenara.” ³⁵ Sosu Jisas luteye. ³⁶ Lu Juda Jisas siyeye su, lowe apou eiye, “Siyere! Le meni eite ma'e marepi erasi a'i tote wawesiyenamiye.” ³⁷ Ahowa, lu tamo apou eiye, “Meni eite meni ta, nihe pokowe tawesi ape, nihe petaneyeye. Le tu fai su, le meni eite u tahe lo au ta'ane fara'uweye awere? Serai le temeniye ta'ame.” [Jo 9:6]

Jisas lai Lasarus si tame ta'ane norohuwe sineye.

³⁸ Serai Jisas marepi orese erasi a'i irowe. Sosu le fisiye ma'e fi. Fisiye lo tapiye yo tepi owe. Lowe tahe pa'are papu fuwe su, tapiye erasi yo ma'e noweri aine he'eye. ³⁹ Sosu Jisas lowe ma'e eiye, “Tapiye nowerisawire.” Sosu Marta Lasarus lo einei, le ma'e eiye, “Owane, arure! Meni eite poweiye hesiyo hesiyo temeniye tepa'asiye. Tahe pa'are lo uwase tepa'asiye. Heneri luwaru a'i heneraiyei.” ⁴⁰ Sosu Jisas le ma'e eiye, “Tu ane ne ma'e au te'e tepa'asiye. Ne ane ne marepi tote tawesiyei su, ne Owane Sitewi lo kairefiiyeyei siyerowa.” ⁴¹ Sosu lowe fisiye yo sahe tapiye ani nowerisawi. Sosu Jisas ni'arawe hire ma'e aute siyeye. Le apou eiye, “Owane Sitewi Tai Pefine a'i ano ne peri ano wanu tepa'asiye. Serai ane ne ma'e au te'e wisereyesiya. ⁴² Wiyeme a'i. Ne mi mi pasi pasi werese peri ano wanunamisiya. Ane so'oruwesiya! Owane Sitewi Tai Pefine a'i lu taune tomu ne'ese saro ahe teisiya. Serai ane ne ma'e au te'e wisereyesiya. Lowe wiyawi ano

siyeye su, lowe ane ne tote tawesiyei. Sosu ne ane ma'e hi awei ma'e eimawe arosai. Lowe etiri werese eite mo siye so'oruweyei.”⁴³ Sosu Owane Sitewi ma'e te'e tepa'asiye su, le peri erasi a'i uteye, “Lasarus, ne nowe ma'e aiya.”⁴⁴ Sosu meni ape, temeniyeye ape, hepene lo norohuwe sineyewe, fisiye yo nowe ma'e henerai. Le ipari tahe se ereti lowe tahe pa'are werese ani noweri ti tawesiyeye mase fai. Nihari lo ipari tahe se noweri napetuwe.

Lu owane tamo Jisas ne aine tera'eyei ne te'e naneiyeye.

(Matyu 26:1-5; Mak 14:1-2; Luk 22:1-2)

⁴⁵ Sosu a'i pe Juda lo lu taune tamo, Maria ma'e marepi fetaneyeyei ne fai ape, lowe Jisas lo wiyawi erasi pefine a'i siyeye su, lowe le ne tote tawesiyeye. [Jo 7:31]⁴⁶ Ahowa, Juda lo lu tamo lu Farisi ma'e si tame fi. Sosu lowe lu Farisi ma'e etiri werese, lowe siyeye ape, au te'eye. [Lu 16:31]

⁴⁷ Sosu a'i pe au heseyei lu owane tamo, lu Farisi tamo lowe werese ta'uwerai. Sosu lowe ta'u apou a'i te'e tiyatiteye. Nomo piye irowei awere? Meni ape wiyawi erasi ironamisiya.⁴⁸ Le wiyawi erasi pefine a'i lo ta'aneye su, lu taune werese le ma'e marepi tote tawesi umasirowa. Sosu le lu taune werese lo meni owane wiyeme a'i heneraiyei. Sosu Rom lo lu owane ai atu tomu ne'ese Jerusalem ma'e eimawesaiyei. Sosu lowe Owane Sitewi lo wesi aine tapeti towesiyei. Serai lowe kairefiyeyei nomo lo hi ani ararowei.⁴⁹ Sosu meni ta iyape Kaiafas, le nowe eite sahe au heseyei meni owane tutawe a'i ne. Le lowe ma'e au eiye, “Marepi fene lo meremereyeye.”⁵⁰ Nomo meni ape aine tera'eyei su, Rom lo ai atu lu tomu ne'ese Juda lo lu taune werese ma'e aine tera'eyei ta'ama. Meni ape temeniyeyei su, le nomo werese ma'e au pati aniyei. Serai nomo fara'u a'i teinamiyei.”⁵¹ Peri eite meni Kaiafas au te'eye ape le marepi lo se au te'eye ta'ama. Nowe ape se le au heseyei meni owane tutawe iroteye su, le Owane Sitewi lo marepi

se lowe ma'e au te'eteye. Owane Sitewi lo marepi si apou a'i toteye. Jisas lu taune werese ne au temeniyeyei. ⁵² Sosu Jisas temeniyeyei su, le Juda lo lu taune werese ne au temeniyeyei. Sosu aiwawe a'i le lu taune werese ne omo tere'e tere'e ma'e au temeniyeyei. Sosu le Owane Sitewi lo eime werese a'i le ma'e ani ta'uwerai. [Jo 10:16] ⁵³ Sosu Juda lo lu owane ta'u te'e tiyatiteye. Lowe Jisas ma'e aine tera'eyei ne toteye. [Jo 5:18]

⁵⁴ Serai Jisas peri lowe lo wanuwe su, le Juda lo lu taune mase amerame a'i uwei ta'ame. Ahowa, le omo tere'e ma'e fi. Le omo pani ariye a'i atahe ma'e iyape omo Efraim. Omo eite sahe le lu feni aiwawe ironamiteye. ⁵⁵ Sosu Juda lo ta'uwe hereiyeyi wiyeme a'i iyape Pasova henerai. Sosu lu taune tomu ne'ese, omo tere'e tere'e ma'e fai ape, omo Jerusalem ma'e ta'uwerai. Lowe ta'u werese aseyaro irowei ne fai. Serai lowe fara'u ta'uwe hereiyeyi ene ateye. ⁵⁶⁻⁵⁷ Serai lu Farisi, sosu au heseyeyi lu owane marepi lowe lo apou a'i toteye, nomo Jisas siyeyeyi su, nomo le ma'e ereti se anite tawesiyeyi. Sosu lowe lu taune werese ma'e, omo Jerusalem ma'e ta'uwerai ape, apou eiye, “Lu taune tamo Jisas siyeyeyi su, fene witane a'i nomo ma'e au te'era.” Sosu lu taune werese Owane Sitewi lo wesi sahe Jisas ma'e nehitiye. Lowe apou te'e toweriye, “Jisas ta'uwe hereiyeyi aiyeiyeyi awere?” Marepi nomo lo apou a'i toteye, Ahowa, le ta'uwe hereiyeyi ma'e aiyerowata.

12

*Maria Jisas lo lowe sahe sa'i heneri a'i au huwe.
(Matyu 26:6-13; Mak 14:3-9)*

¹ Poweiye ereti feni werese feni ta'i a'i (6) irotreyeyi su, sosu mo'o ta'uwe hereiyeyi Pasova heneraiyeyi. Nowe eite se Jisas omo Betani ma'e fi. Saro ahe Jisas Lasarus,

temeniyeye ape, si tame ta'ane norohuwe hene sineye. [Jo 11:1,43] ² Le lu feni aiwawe taune hesi lo wesi si tame fi. Lowesi Jisas ne ene a au ta'uwe naneiteye. Lasarus Jisas mase ene ateye. Menitani Marta ayei werese lowe ma'e au nonetaiye. [Lu 10:40] ³ Sosu Jisas onuwe su, menitani Maria sa'i heneri wisere a'i Jisas lo lowe sahe ani teroso fuwe. Sa'i heneri wisere a'i ma'aru tomu ne'ese eteye. Sosu Jisas lo lowe ani teroso fuwe su, menitani lo mato towe ani teineye. Sosu sa'i heneri ape wesi papu werese au perati fiyariye. [Lu 7:37-38] ⁴ Ahowa, Jisas lo meni disaipel ta iyape Judas Iskariot. Nowe me'iyeye su, le Jisas ne Juda lo lu Owane ma'e henetiyei. Le Jisas ma'e ei toweriye, ⁵ “Sa'i eite ma'aru tomu ne'ese eteye. Nomo ma'aru (300) fara'u aniyei. Serai nomo ma'aru eite lu taune ma'aru ariye a'i se lowe ma'e au nonetiyei.” ⁶ Serai le peri eite au te'eye su, marepi sitewi lo apou toteye, le lu taune werese ma'aru ariye a'i se ne marepi tote ta'ame. Ahowa, le ta'arei siye meni ne. Le ma'aru pa'are ereti lo se au noweinoweiyeye. Le eresene a'i ma'aru tamo ta'arei aninamiteye. ⁷ Serai Jisas apou eiye, “Aru! Ne le ne owe ape te'ere! Ne sa'i eite owe ape etere. Ahowa, menitani eite ane ne marepi erasi a'i tote wawesiyenamisiya. Le sa'i heneri ape lowe ano ma'e ani terosowe su, le temeniyete ano marepi totesiya.* Serai tahe pa'are ano tu ani fu tepa'asiye. ⁸ Fene ma'aru ta lu taune ma'aru ariye a'i se auwei ne totesiya su, lowe mi mi werese sato irosiya. Fene ane ma'e etiri ta au irowei su, fene witane se fa au irore. Piyene awere? Ane nowe oso a'i su, omo hire ma'e wiyei. Serai fene ane siyerowata.” [Lo 15:11]

Lu owane tamo meni Lasarus aine tera'eyei ne toteye.

---

* 12:7: 7 Juda lo lu yo seni ta umasinamiye. Meni ta temeniyeye su, lowe sa'i heneri wisere a'i tahe pa'are lo sahe ani terososiya, tahe werese teineyei.

⁹ Sosu a'i pe Juda lo lu taune tomu ne'ese, omo Betani ma'e fai ape, Jisas ne wanuwe. Sosu lowe werese Jisas, Lasarus aiwawe, siyeyei ne fai. Lasarus temeniyeye su, Jisas le hepene se si tame hene ani sineye. ¹⁰ Ahowa, au heseye lu owane tamo Lasarus ne te'e tiyatiyei ne ta'uwerai. Lowe Jisas, Lasarus aiwawe a'i aine tera'eyei ne toteye. ¹¹ Piyene awere? Juda lo lu taune tomu ne'ese Lasarus lo peri ne wanuwe su, serai lowe Juda lo ya'ariyei lo yo seni arunatirowawe, Jisas lo yo seni umasinamiteye. [Jo 11:45]

Jisas fe donki hire sahe omo Jerusalem papu onu wiye.

(Matyu 21:1-11; Mak 11:1-11; Luk 19:28-40)

¹² Nowe ta'i me'iye su, lu taune tomu ne'ese Jerusalem ma'e ta'uwe hereiyei ne ta'uwerai. Lowe Jisas ne Jerusalem ma'e heneri ape, wanuwe su, ¹³⁻¹⁵ Lowe siye towe patiye aine tou aniye. Sosu Jisas fe donki lo yene siye nehiye su, le fe donki hire ma'e onuwe. Tu naifa weriyei meni ta'i apou leseye,

“Jerusalem lo lu taune werese taweiru sawa! Siyere!

Meni Owane tutawe fene lo fe donki hire ma'e onutaisiya.” *Sng 118:25-26*

Serai lu taune werese, Jerusalem ma'e ta'uwerai ape, lowe Jisas yo sahe siye tiyatiye. Lowe Jisas siyenarai su, lowe siye towe patiye ani fayatowe. Sosu peri erasi uteye.

“Nomo werese meni owane tutawe lo iyape ei ani arote. Le

a'i lai Owane Sitewi wiyeme a'i lo iyape se aiyesiya.

Owane Sitewi wiyeme a'i lai le ma'e au pati anire.

Le a'i lai Israel lo meni owane tutawe tene!” *Sek 9:9*

¹⁶ Sosu a'i pe Jisas lo lu disaipel werese siyeteye su, lowe eti werese so'oru ta'ama. Sosu me'iye su, Jisas temeniyeyei, sosu si tame norohuwe hene aniyei su, lowe etiri eite mo marepi tote tawesiye. Peri werese le ne tu

naifa weriyei leseteye ape, le wiyeme a'i iroteye. Sosu lowe marepi tote tawesiyei. Lowe Jisas ma'e, etiri eite mo au irowe ape, lowe marepi tote tawesiyei. [Jo 2:22] ¹⁷ Jisas meni Lasarus fisiye yo ma'e au sineye su, lu taune tomu ne'ese Jisas ne au te'e fiyariye. Lu taune ape mo Jisas ma'e yo sahe ta'uwerai. ¹⁸ Lu taune werese Jisas lo wiyawi erasi pefine a'i ape ne wanuwe su, serai lowe Jisas yo sahe siye tiyatiyei ne fai. ¹⁹ Lu Farisi ta'u apou te'e tiyatiye, "Siyere! Lu taune werese Jisas lo iyape ei ani arowesiya. Sosu le ma'e umasisiya. Nomo peri lowe lo einamirowata."

Grik lo lu tamo lai Jisas siyereme.

²⁰ Sosu a'i pe lu tewi tere'e pani Grik ma'e fai ape, lowe omo Jerusalem ma'e ta'uwe hereiyei irowei ne ta'uwerai. Lowe Owane Sitewi ma'e au te'e wisereyeyei ne fai. ²¹ Lu eite mo lu feni ta iyape Filip ma'e te'e toweriyei ne fai. Filip lo omo sitewi Betsaida pani Galili ma'e fai. Lowe le ma'e te'e toweriye, "Kaiyemo, nomo meni Jisas siyeyei ne fai. Le sato irosiya awere?" ²² Sosu Filip peri lowe lo wanuwe su, le Andru ma'e au te'eye. Sosu lowesi Jisas ma'e peri eite te'eyei ne fi. ²³ Sosu Jisas lowesi ma'e itiya'u eiye, "Nowe ano ane temeniyeyei ne ataheyewa. Owane Sitewi lai iyape ano ei ani aroweyei. Ane meni hire ma'e itorai ape ne. [Jo 13:31-32; 17:1] ²⁴ Peri ano wiyeme a'i ne. Wanure! Fene kewi so yehe sameyeyei ne iyei su, kewi so eite hi awei papu ma'e uwaseye. Kewi so uwaseye su, wamu lo awei perati wiye. Sosu lo'u tomu ne'ese ta'erowa. Sosu kewi so uwase ta'ame su, so ape aiwawe a'i ironamitorowa. Serai ane lai pei temeniyete. Kewi so aiwawe a'i ne. Ane temeniyeyei su, ane lu taune tomu ne'ese Owane Sitewi ma'e hene ta'uwerairowa. [1 Ko 15:36] ²⁵ Lu taune tamo marepi towafi lowe lo erasi a'i tote wawesiyenamiyei su, lowe mi mi pasi pasi teinamirowata. Sosu lu taune tamo

yo seni ano umasiyei. Sosu etiri werese, awei iroteye ape, me'iyeni atati arunatiyei su, lowe marepi hepene he'i a'i mi mi pasi pasi weriyei teinamitorowa. [Mt 16:25] ²⁶ Lu taune tamo wiyawi ano ta'aneyei su, lowe yo seni ano fa umasite. Lowe yo seni ano umasiyei su, ane lowe mase iroteyei. Ane omo hire ma'e iyei su, lowe ane aiwawe a'i iroteyei. Lu taune tamo wiyawi ano ta'aneyei su, Owane Sitewi Tai Pefine a'i ano iyape lowe lo ma'e ei ani aroweyei.”

Lu taune werese lai Krai ne ei ani arowete.

²⁷ Sosu a'i pe Jisas peri te'enamiye, “Pereye hepene ano orese a'i tene! Ane marepi hesi a'i totesiya. Piye yo ane umasi awere? Owane Sitewi Tai Pefine a'i ano, ne ane nowe eite se fa awera'iyenatire. Serai ane fofowei erasi owe ape teriteyei. Ahowa, Owane Sitewi Tai Pefine a'i ano ma'e owe ape ei towerirowata. Ane hi awei ma'e fofowei erasi teriteyei ne fai. [Sng 6:3; 42:5; Mt 26:38] ²⁸ Owane Sitewi Tai Pefine a'i ano, ane fofowei erasi teriteyei su, ne lai iyape no ei ani arore.” Sosu Jisas peri eite au te'eye su, peri no'u hire ma'e fai ape apou eieye, “Ane mi mi pasi pasi weriyei iyape ano ei ani aronamiteye. Sosu aiwawe a'i ane mi mi pasi pasi weriyei iyape ano ei ani arorowa.” ²⁹ Lu taune werese peri no'u wanuwe su, lowe apou te'e tiyatiye. Lu tamo apou a'i te'eye. Owane Sitewi lo Hepene wisere a'i le ma'e au te'eye. Lu tere'e tamo apou eieye, “Ahowa, nomo pesiyei no'u erasi a'i wanuwe.” ³⁰ Sosu Jisas itiya'u eieye, “Peri no'u fene wanuwe ape, ane ma'e te'e ta'ame. Ahowa, Owane Sitewi lai marepi fene lo au kairefiyeyei ne totesiya. Serai fene Owane Sitewi lai ane, ariariyeye ape, siye so'oruweyei. ³¹ Nowe ape se Owane Sitewi lai lu taune werese lo yo seni au heseyei. Serai Owane Sitewi lai awei lo meni owane tutawe a'i au ani sasari fusawirowa. ³² Sosu lowe ane awei hire ma'e hene

ani wiyei su, lowe me tape'i ereti lowe ano ni'ari se aine tawesi tawererowa. Sosu ane temeniyeyei su, ane lai lu taune werese ane ma'e ei ta'uwe aniyei.” [Jo 3:14] ³³ Sosu Jisas peri ape au te'eye su, marepi si lo apou a'i toteye, le lu taune werese ma'e temeniyete lo ne au te'e fiyariye. [Jo 19:6] ³⁴ Sosu lu taune werese le ma'e itiya'u te'e toweriye, “Nomo Owane Sitewi lo yo peri leseye ape, apou wanuwe, ‘Krais mi mi pasi pasi tei ironamirowa.’ Serai ne apou eiye, ‘Meni eite omo hire ma'e fai ape, lowe le me tape'i sahe hire ma'e ani sine wiyei.’ Eiwerai meni ape omo hire ma'e fai awere? Nomo so'oru ta'ama.” [Sng 110:4; Ais 9:7; Dan 7:14] ³⁵ Serai Jisas lowe ma'e itiya'u eiye, “Nowe oso a'i iroteyei su, ane a'i lai mi erasi a'i ne. Ane mi erasi a'i su, fene yo seni ano fa uweite. Fene yo seni ano umasiyei su, yo seni luwaru a'i werese fene ma'e napeturowata. Pasi aiwawe a'i ne. Lu tamo pasi a'i uweiyei su, lowe yo sahe siye uweirowata. [Jo 8:12] ³⁶ Sosu ane mi erasi a'i su, fene ane ne marepi fa tote tawesire. Fene ane ne marepi tote tawesiyei su, ane fene aiwawe nomo werese sato irorowa. Fene lu taune mi erasi a'i ironamitorowa ape, heneraiyei.” [Ef 5:8]

Lu taune tomu ne'ese Jisas ne tote tawesiteye.

Sosu a'i pe Jisas peri eite au te'e tepa'asiye su, le eresene a'i aru fareyare natiyewe fi. ³⁷ Jisas wiyawi pefine tomu ne'ese au te'e atuatu areiyeye. Ahowa, lu taune tomu ne'ese le ne marepi tote tawesinamirowata. ³⁸ Tu naifa weriyei meni ta iyape Aisaia, Owane Sitewi lo au te'e siye meni, le lu ape mo ne apou leseteye,

“Meni Owane Pefine, eiwerai peri nomo lo wanu tote tawesiyeye awere? Ne wiyawi erasi a'i irowe su, lowe wiyawi no siyeye. Ahowa, lowe ne ne marepi tote tawesiyeye ta'ama.” *Ais 53:1*

Peri eite ne wiyeme a'i ne. ³⁹ Meni Aisaia apou leseye, serai lu taune Jisas ne marepi tote tawesiwata. Sosu meni Aisaia le ne apou tame leseye.

⁴⁰ “Owane Sitewi lai lu taune tamo nihe pokoweyei tawesi irowe. Le marepi lowe lo tawesi irowe. Serai lowe nihe se siyerowa, lowe siye so'oruwerowata. Aiwawe a'i lowe marepi se toteyei. Sosu lowe marepi sitewi siye so'oruwerowata. Lowe Owane Sitewi lo marepi umasiyei su, Owane Sitewi lai lowe au fara'uweyei. Ahowa, lowe Owane Sitewi lo marepi umasi ta'ame. Serai Owane Sitewi lai lowe au fara'uwerowata.”

Ais 6:1

⁴¹ Sosu meni Aisaia peri eite au leseye su, Owane Sitewi Jisas lo kairefityeyei le ma'e au atuatuwe. Le a'i lai Jisas ne au te'eye. ⁴² Ahowa, lu taune tomu ne'ese Jisas lo peri wanu tote tawesinamiteye. Aiwawe Juda lo lu owane tamo peri lo wanu tote tawesi umasiteyei. Juda lo lu owane, Jisas umasiteye ape, Jisas ne au te'erowata. Ahowa, lowe lu Farisi taweiru a'i ne. Lowe Jisas ne au te'eyei su, lu Farisi lai lowe ta'uweyei wesi nowe ma'e ani fusawiyei. [*Jo 9:22*]

⁴³ Lu owane ape lo marepi apou a'i toteye. Nomo lu werese iyape nomo lo ei ani aroweyei ne toteteye. Owane Sitewi lai iyape nomo lo ei ani arowe ta'ame. [*Jo 5:44*]

Jisas lo peri ape lu taune lo yo seni au hese ereirowa.

⁴⁴ Sosu a'i pe Jisas peri erasi uteye, “Wanure! Lu taune ta ane ne marepi tote tawesiyei su, lowe ane ne tote tawesiyei su, lowe ane ne tote tawesiyei ta'ama. Ahowa, lowe Owane Sitewi Tai Pefine a'i ano aiwawe a'i, ane hi awei ma'e eimawe arosai ape, lowe le ne marepi tote tawesi umasiyei. ⁴⁵ Lu taune ta ane siyeyei su, le Owane Sitewi Tai Pefine a'i ano aiwawe a'i, ane hi awei ma'e eimawe arosai ape, siyeyei. [*Jo 14:9*] ⁴⁶ Ane, omo hire ma'e itorai ape, mi erasi pefine a'i aiwawe a'i itorairowa. Lu

taune werese ane ne marepi tote tawesiyei su, lowe pasi a'i ironamirowata. ⁴⁷ Lu taune peri ano wanuwei su, sosu peri ano umasiyei ta'ama. Ane yo seni lowe lo au heseyei ta'ama. Ahowa, ane lu taune werese lo yo seni au heseyei ne fai ta'ama. Ane lu taune werese ma'e marepi hepene he'i a'i auwei ne fai. [Jo 3:17] ⁴⁸ Lu taune ta ane ne me'iyeni ma'e atati aruwei. Sosu peri ano wanu aniyei ta'ama su, nowe ye'ewi se peri ano lai yo seni lowe lo ma'e au heserowa. ⁴⁹ Ane fene ma'e au te'eye su, ane marepi ano umasi ta'ame. Ahowa, ane peri au te'eye su, ane Owane Sitewi Tai Pefine a'i ano lo marepi pefine a'i au te'eye. Le a'i lai ane hi awei ma'e eimawe arosai. Sosu le peri lo ane ma'e au te'eye. Serai ane Tai Pefine a'i ano lo peri wanuwe su, ane fene ma'e peri lo au te'e areiyeye. ⁵⁰ Lu taune tamo Owane Sitewi lo peri wanu tawesiyei su, Owane Sitewi lai lowe ma'e marepi hepene he'i a'i mi mi pasi pasi ironamiteyei ape aurowa. Serai ane fene ma'e au te'eyei su, peri ano ane au te'esiya ape, Owane Sitewi Tai Pefine a'i ano ane ma'e auwe.”

13

Jisas lai lu disaipel lo lowe sa'i au huwe.

¹ Juda lo ta'uwe hereiyei tutawe, iyape Pasova, atahe a'i heneraiyei. Sosu Jisas, temeniyete lo atahe a'i heneraiyei ape, so'oruweye. Le awei eite arunatiyei, sosu Owane Sitewi Tai Pefine a'i lo omo hire ma'e wiyei. Lu taune werese Jisas lo yo umasiye ape, lowe awei ma'e ironamiteye. Le lowe werese arunatiyei. Le lowe werese ne marepi erasi a'i tote wawesiyenamiteye. Sosu aiwawe le lowe werese mi mi pasi pasi marepi erasi a'i tote wawesiyenamirowa.

² Sosu a'i pe Jisas lu disaipel lo aiwawe a'i lowe wesi papu ene ayei ne ta'uwerai. Sepei luwaru Satan meni

Judas Iskariot lo marepi au luwaruwe tepa'asiye. Marepi lo apou a'i toteye, "Ane Jisas au heseyei lu owane ma'e aine tera'eyei ne henetiyei." Judas Iskariot, Saimon lo meni eime ne. [Lu 22:3; Jo 13:27]³ Jisas etiri eite so'oruweye. Owane Sitewi Tai Pefine a'i lo kairefityeyei werese ereti lo se auwe. Sosu le Owane Sitewi ma'e fai, sosu Owane Sitewi ma'e si tame ta'ane norohuwe hene ani sineyei. [Jo 3:35; 16:28]⁴ Sosu le lu disaipel lo ma'e wiyawi ta au atuatuwei ne toteye. Serai le metei sineye su, le ipari tahe lo ani erau fuwe. Sosu le ipari tahe tere'e pite a'i ani asiyewe, ponei sahe ti tawesiye. ⁵ Sosu le sa'i pa'are sahe ani terosowe. Sosu le lu feni ta'i ta'i a'i lowe lowe lo sa'i au huwe. Sosu sa'i au hu tepa'asiye su, le ipari tahe ta lire ponei yoseti ape, lowe lowe lo sahe ani teine foro'oweteye. ⁶ Sosu le Saimon Pita lo lowe sa'i au huwei ne toteye. Sosu Pita le ma'e ei toweriye, "Owane ne lowe ano au huwei awere?" ⁷ Sosu Jisas le ma'e itiya'u eiyeye, "Ane lowe no au huwei su, ne marepi si so'oru ta'ama. Ahowa, me'iye su, ne siye so'oruwerowa." ⁸ Sosu Pita le ma'e itiya'u eiyeye. "Ahowa, ne lowe ano mi mi werese sa'i au hurowata." Sosu Jisas itiya'u le ma'e eiyeye, "Ane lowe no sa'i au hurowata su, ne ane mase wiyawi ano ta'anerowata." ⁹ Sosu Saimon Pita Jisas ma'e eiyeye, "Ahowa, ne lowe ano fara'u sa'i au hure! Sosu aiwawe a'i ne mato, ereti hesi a'i ano sa'i fu au hure! Tahe pa'are werese sa'i fa au hure." ¹⁰ Sosu Jisas le ma'e eiyeye, "Lu taune ta tahe werese sa'i huwei su, nowe me'iye su le lowe a'i lo sa'i fa hure. Lu taune tamo peri ano wanu tote tawesi umasiyei su, ane yo seni luwaru a'i lowe lo au ani sasariyei. Serai marepi lowe lo aseyaro wara'i irosiya. Fene lai marepi aseyaro irosiya. Ahowa, meni ta yo seni luwaru a'i ya'orenamisiya." [Jo 15:3; Jo 6:64,70-71]¹¹ Jisas peri eite apou au te'eye su, "Meni ta yo seni luwaru a'i ya'orenamisiya." Jisas meni ape lo marepi so'oruweye.

Meni ape Jisas ne Owane Sitewi lo wesi owane ma'e aine tera'eyei ne henetiyei. Serai le apou eiye, "Meni ta yo seni luwaru a'i ne."

¹² Sosu a'i pe Jisas lu feni werese lo lowe au hu tepa'asiye su, le ipari tahe lo ani asiye. Sosu le metei sahe tame ayei ne onuri. Sosu le lowe ma'e apou eiye, "Ane wiyawi ta fene ma'e au ta'aneye. Ne marepi si so'oruwesiya awere?"

¹³ Fene iyape ta ane ma'e auwe, iyape atuatu siye meni. Sosu aiwawe fene ane ma'e meni owane au eiye. Peri fene lo wiyeme a'i tene! Ane lai fene ma'e au te'e atuatusiya. Ane meni owane fene lo ne. ¹⁴ Serai ane meni owane fene lo ne. Sosu ane fene ma'e au te'e atuatusiya. Ane lowe fene lo sa'i au huwe su, sosu fene aiwawe a'i fene lowe werese fene lo sa'i pei au hu tiyatiyei. [Mt 20:28; Lu 22:27]

¹⁵ Ane lowe fene lo sa'i au huwe su, ane yo seni ta fene ma'e au atuatuwe. Fene yo seni ano, ane ta'aneye ape, siyeye su, fene yo seni ape aiwawe a'i pei ta'aneyei. [Fl 2:5; Kl 3:13; 1 Pi 2:21] ¹⁶ Peri ano wiyeme a'i ne. Wanure! Ane fene ma'e au te'esiya. Wiyawi yahowa'i siye meni ta lai wiyawi meni owane lo hi ani araro ta'ame. Meni ta meni tere'e wiyawi ta'aneyei ne eimawesawiyeyi su, meni tere'e ape, meni owane lo hi ani araro ta'ame. [Mt 10:24] ¹⁷ Fene peri ano wanu tote tawesi umasiyei su, Owane Sitewi lai fene ma'e au te'e wisereyeyei. ¹⁸ Peri eite ano, ane fene ma'e au te'eye ape, meni ta wanu umasi ta'ame. Ane lu taune werese, ane ariariyeye ape, so'oruwesiya. Tu naifa weriyei meni ta Owane Sitewi lo peri apou leseye,

'Lu tamo ta ane mase ene ayei ape, lowe ai marepi ane ma'e totenamisiya. Serai le ane aine tera'eyei ne totesiya.'

Sng 41:9

Oso a'i su peri eite wiyeme a'i heneraiyei. ¹⁹ Etiri ape mo, ane fene ma'e au te'esiya ape, henerai ta'ame. Fene etiri ape siyeyeyi su, fene ane ne marepi tote tawesiyei. Ane

lai meni ape ne Owane Sitewi lo peri sahe leseteye ape. [Jo 14:29; 16:4] ²⁰ Peri ano wiyeme a'i. Wanure! Ane fene ma'e te'esiya. Ane lai lu taune tamo peri ano au te'eyei ne eimawesawiyei. Sosu lu taune tamo lowe ma'e wesi lowe lo sahe hene wiyei su, lowe ane aiwawe a'i wesi lowe lo hene wiyei. Sosu lowe Owane Sitewi Tai Pefine a'i ano aiwawe a'i, ane hi awei ma'e eimawe arosai ape, wesi lowe lo sahe le ma'e hene wiyei." [Mt 10:40]

Judas lai Jisas airame lo ma'e heneti.

(Matyu 26:20-25; Mak 14:17-21; Luk 22:21-23)

²¹ Sosu a'i pe Jisas peri ape te'e tepa'asiye su, le hepene orese a'i teriteye. Le lowe ma'e au te'e fiyariye, "Peri ano wanure! Meni ta, fene mase irosiya ape, le ane ne au heseyei lu owane ma'e aine tera'eyei ne henetiyei."
²² Sosu lu disaipel lo peri eite wanuwe su, lowe siye tiyatiteye. Lowe werese ta'u ei toweriye, "Eiwerai awere? Nomo so'oru ta'ama."
²³ Nomo ene ateye su, ane, Jon, Jisas ane marepi erasi a'i tote wawesiyenamiye. Ane Jisas atahe a'i iroteye. ²⁴ Sosu Saimon Pita ane ereti se aiya'o aniye, sosu ei toweriye, "Ne Jisas apou ei towerire, 'Ne nomo meni eite ne au te'ere. Eiwerai awere?' "
²⁵ Sosu ane Jisas mase si tame onuri. Sosu ane mato ano Jisas lo metete sahe fuwe. Sosu le ma'e ei toweriye, "Meni Owane Pefine a'i, meni ape eiwerai awere?"
²⁶ Sosu Jisas itiya'u eiye, "Meni ape ne, ane au te'eye ape, ane le ma'e nau ta'ase tewi a'i aniyewe, ane sa'i sahe ausi au ayei." Sosu le nau ta'ase tewi a'i sa'i sahe ausi aniyewe, sosu meni Judas ma'e au aye. Saimon Iskariot lo meni eime ne. ²⁷ Sosu Judas nau ta'ase tewi a'i ani aye su, sepei luwaru a'i Satan marepi hepene lo sahe papu wiye. Serai Jisas le ma'e eiye, "Ne etiri ta irowei su, ne witane a'i irore." [Jo 13:2] ²⁸ Sosu Jisas Judas ma'e au te'eye su, lu feni werese lo metei onuwe ape, lowe marepi si so'oru ta'ama. ²⁹ Lu tamo marepi lowe lo

apou a'i toteye, Judas ma'aru pa'are au noweinowe ape, le ta'uwe hereiyei lo etiri eteyei ne iyei. Marepi tere'e apou a'i toteye. Judas lu taune ta ma'aru ariye ape, le ma'aru ta lowe ma'e auwei ne toteyei. ³⁰ Sosu Judas nau ta'ase tewi a'i ani a tepa'asiye su, le pereye a'i wesi nowe ma'e pasi a'i se heneti.

Jisas yo peri he'i a'i lu disaipel lo ma'e auwe.

³¹ Sosu a'i pe Judas wesi nowe ma'e fi su, Jisas lu disaipel lo ma'e apou eiye, “Pereye Owane Sitewi lai iyape ano ei ani arowesiya. Sosu aiwawe ane temeniyeye su, ane Owane Sitewi lo iyape aiwawe ei ani aroweyei. [Jo 12:23] ³² Ane Owane Sitewi lo iyape ei ani aroweyei, Owane Sitewi lai iyape ano aiwawe a'i ei ani aroweyei. Sosu le pereye a'i iyape ano ei ani aroweyei. [Jo 17:5] ³³ Eimane werese ano, ane nowe oso a'i su, fene mase iroteyeyi. Fene ane ne siye nehinamiyeyi. Tu naifa ane lu Juda werese au te'e tepa'asiye, fene ane siye ta'ame. Sosu ane fene ma'e aiwawe a'i au te'esiya. Omo ape, ane iyei ape, fene ane mo'o umasirowata. [Jo 7:33-34] ³⁴ Ane fene ma'e peri he'i a'i ta au te'esiya. Serai fene peri he'i a'i ape ano fa wanu umasire. Ane fene ma'e apou au te'esiya. Fene ta'u ta'i ta'i a'i ne marepi erasi a'i tote wawesiye tiyatinamite. Ane fene ne marepi erasi a'i tote wawesiyenamisiya aiwawe a'i ne. Serai fene ta'u ne aiwawe a'i marepi erasi a'i tote wawesiyenamite. [Jo 15:12,17; 1 Jo 3:23; 2 Jo 5] ³⁵ Fene ta'i ta'i marepi erasi a'i tote wawesiye tiyatinamiteyeyi su, lu taune werese fene ne lu feni ano siye so'oruwerowa.”

Pita lai Jisas ne me'iyeni ma'e atati arunatirowa.

(Matyu 26:31-35; Mak 14:27-31; Luk 22:31-34)

³⁶ Sosu a'i pe Saimon Pita le ma'e eiye, “Owane, eiwerou ma'e iyei awere?” Sosu Jisas itiya'u eiye, “Ane omo ta iyei, fene pereye a'i mo'o umasirowata. Ahowa, me'iyeyi su,

fene ane mo'o umasiyei.” ³⁷ Sosu Pita le ma'e ei toweriye, “Owane, pereye a'i ne omo ma'e iyei su, piyene ane ne umasirowata awere? Ane ne ne au temeniyeyei.” ³⁸ Sosu Jisas le ma'e itiya'u eiye, “Ne ane ne au temeniyeyei awere? Peri eite ano wiyeme a'i ne. Wanure! Ane ne ma'e au te'esiya. Ne ane ne me'iyeni ma'e nowe hesi heta atati arunatirowa. Sosu fene irowe kakaruk ta uteyei wanuwe.”

14

Jisas lu disaipel lo ma'e marepi fetane a'i au te'eye.

¹ “Fene marepi orese a'i owe totere. Fene Owane Sitewi Pefine a'i ne marepi tote tawesinamisiya su, fene ane ne aiwawe a'i marepi tote tawesire. ² Tu naifa ane fene ma'e au te'eye. Ane omo hire ma'e wiyei su, ane fene ne wesi tomu ne'ese au ta'aneyei. Owane Sitewi lo omo sahe wesi tomu ne'ese irosiya. Ane peri wiyeme a'i fene ma'e au te'esiya. Ane fene ma'e peri wawero au te'erowata. ³ Sosu ane hire ma'e wesi fene ne au ta'aneyei ne iyei su, ane hi awei ma'e si tame itorai. Ane fene ane ma'e hene wiyei. Fene mi mi pasi pasi weriyei ane mase ironamiyei. [Jo 12:26] ⁴ Sosu aiwawe a'i fene yo ano so'oruwe tepa'asiye. Sosu fene omo ma'e ane iyei ape so'oruwe tepa'asiye.”

Tomas lai Jisas ma'e peri ta ei toweriye.

⁵ Sosu meni ta'i iyape Tomas apou ei toweriye, “Meni Owane, nomo omo ne iyei ape so'oru ta'ama. Sosu aiwawe a'i yo eite ne umasiyei ape, nomo so'oru ta'ama. Ne fara'u nomo ma'e yo no ape au te'e areiyere.” ⁶ Sosu Jisas le ma'e itiya'u eiye, “Ane a'i lai yo eite ne. Sosu ane a'i lai peri wiyeme a'i lo sitewi ne. Sosu ane a'i lai marepi hepene wiyeme a'i ne. Lu taune ta Owane Sitewi omo hire ma'e wireme su, le a'i lai yo wiyeme a'i ano fa umasire. Owane Sitewi ma'e wiyei su, yo tere'e ariye. [Jo 11:25; Ro

5:1-2]⁷ Fene ane ne siye so'oruweyei su, fene Owane Sitewi Tai Pefine a'i ano ne aiwawe a'i siye so'oruwe tepa'asiyei. Pereye a'i fene le ne so'oruwe tepa'asiye. Sosu fene le siye tepa'asiye.” [Jo 8:19]

⁸ Sosu Filip le ma'e ei toweriye, “Meni Owane, ne Tai Pefine a'i no ne nomo ma'e au te'e atuatu areiyere! Serai nomo fara'u a'i ironamisiya.” ⁹ Sosu Jisas le ma'e eiye, “Filip, ne ane ne siye so'oru ta'ama awere? Ne ane siye tepa'asiye su, ne Owane Sitewi Tai Pefine a'i ano ne siye so'oruwe tepa'asiye. Ane ne mase nowe pitase a'i ironamiteye. Ne piye marepi totesiya awere? Ne nomo ma'e Tai Pefine a'i no ne au te'e atuatu areiyere! [Jo 12:45; Kl 1:15; Hi 1:3] ¹⁰ Ane fene ma'e tu naifa au te'e areiyeye. Ane Owane Sitewi Tai Pefine a'i ano papu ironamisiya. Sosu aiwawe Tai Pefine a'i ano ane papu ironamisiya. Fene marepi eite tote tawesisiya awere? Ane fene ma'e au te'esiya su, ane marepi ano umasi ta'ame. Ahowa, ane Tai Pefine a'i ano lo marepi wanu umasisiya. Serai ane fene ma'e Owane Sitewi lo marepi au te'esiya. Tai Pefine a'i ano ane papu ironamisiya su, le a'i lai wiyawi lo ane se au ta'anesiya. [Jo 12:49] ¹¹ Fene ane ne apou fa tote tawesire. Ane Owane Sitewi Tai Pefine a'i ano papu ironamisiya. Sosu aiwawe a'i Tai Pefine a'i ano ane papu ironamisiya. Fene peri eite marepi tote tawesi ta'ame su, fene Owane Sitewi Tai Pefine a'i ano lo wiyawi siyeyei su, fene ane ne marepi fa tote tawesire. [Jo 10:38] ¹² Peri ano wiyeme a'i ne. Wanure! Ane fene ma'e au te'esiya. Ane Owane Sitewi Tai Pefine a'i ano ma'e wiyei. Ane Tai Pefine a'i ano wiyei su, ane fene ma'e kairefiyeyei lo auwei. Lu taune tamo ane ne marepi tote tawesiyeyei su, lowe wiyawi erasi pefine a'i, ane ta'aneye ape, lowe aiwawe a'i ta'aneyei. Ei, le wiyawi erasi pefine a'i ta'aneyei. Wiyawi lo, wiyawi ano hi ani ararowei. Piyene awere? Ane Tai Pefine a'i ano ma'e

kairefiyeyei lo fene ma'e ausaiyei ne wiyei. [Mk 16:19-20]
¹³ Fene etiri ta iyape ano se ane ma'e te'e toweriyei su, ane etiri ape fene ma'e auwei. Serai ane lai Owane Sitewi Tai Pefine a'i ano lo iyape ei ani aroweyei. [Mt 7:7; Jo 15:16]
¹⁴ Fene etiri ta iyape ano se ane ma'e te'e toweriyei su, ane lai etiri ape fene ma'e aurowa.

Hepene Wara'i a'i fene ma'e itorairowa.

¹⁵ Fene ane ne marepi erasi a'i tote wawesiyenamisiya su, fene peri ano wanu umasiyei. [Jo 15:10; 1 Jo 5:3] ¹⁶ Sosu ane Owane Sitewi Tai Pefine a'i ano ma'e fene ne ei toweriyei. Serai le a'i lai Hepene Wara'i lo fene ma'e hi awei ma'e eimawe itoraiyei. Le fene ma'e ani pati aniyei ne itoraiyei. Le itoraiyei su, le fene mase mi mi pasi pasi weriyei ironamirowa. [Jo 14:26; 15:26; Jo 16:7] ¹⁷ Le lai peri werese werese wiyeme a'i ne. Lu taune werese, awei lo yo peri umasisiya ape, lowe Owane Sitewi lo Hepene Wara'i a'i aniwata. Serai lowe le ma'e siye aniwata. Ahowa, le fene papu ironamisiya. Serai fene le ne siye so'oruwesiya tene! [Jo 16:13]

¹⁸ Ane fene arunatiyei su, fene atauwe aiwawe a'i henerairowata. Ane fene ma'e si tame aiyei. ¹⁹ Nowe me'iyeye oso a'i su, ane fene arunatiyei. Serai lu taune awei lo yo umasiye ape, lowe ane ne si tame siyerowata. Ahowa, fene ane siyenamiyei. Ane temeniyeyei su, Owane Sitewi lai ane ne si tame ta'ane norohuwe hene ani sineyei. Serai ane mi mi pasi pasi hepene se ironamiyei. Sosu aiwawe a'i fene hepene se mi mi pasi pasi weriyei ironamirowa. ²⁰ Nowe ape sahe fene apou ani so'oruweyei, ane a'i lai Owane Sitewi Tai Pefine a'i ano papu ironamisiya. Fene lai ane papu ironamiyei. Sosu aiwawe a'i ane fene papu ironamiyei. [Jo 17:21-23] ²¹ Lu taune ta peri werese ano wanu umasiyei su, le ane ne marepi erasi a'i tote wawesiyenamisiya. Lu taune ta ane ne marepi erasi a'i

tote wawesiyenamisiya su, Owane Sitewi Tai Pefine a'i ano le ne marepi erasi a'i tote wawesiyenamisiya. Serai ane lai le ne marepi erasi a'i tote wawesiyenamisiya. Sosu ane le ma'e marepi ano au te'e atuatuwei." ²² Sosu meni tere'e Judas, meni ape Judas Iskariot ta'ame, le ma'e ei toweriye, "Owane ne peri no nomo ma'e amerame a'i au te'e atuatuwei. Sosu nomo ne siyeyei. Lu taune, awei lo yo umasiye ape, ne piyene ne lowe ma'e amerame a'i au te'e atuatu ta'ame awere?" ²³ Sosu Jisas le ma'e itiya'u eiye, "Lu taune ta ane ne marepi erasi a'i tote wawesiyenamisiya su, lowe peri werese ano wanu umasiyeyei. Sosu Owane Sitewi Tai Pefine a'i ano lowe ne marepi erasi a'i tote wawesiyenamiyeyei. Notosi lowe ma'e aiyeeyei su, notosi lowe mase ironamiteyeyei. ²⁴ Lu taune ane ne me'iyeni ma'e atati arunatiyeyei su, le peri ano ape umasi ta'ame. Peri ano eite fene wanusiya su, peri ano ape se ta'ame. Ahowa, Owane Sitewi Tai Pefine a'i ano, ane hi awei ma'e eimawe arosai ape, peri lo ape ne. [Jo 7:16]

²⁵ Ane fene mase irosiya su, ane peri eite fene ma'e au te'esiya. Nowe me'iye su, ane fene arunatirowawe, omo hire ma'e wiyei. ²⁶ Owane Sitewi lo au pati ta'ane siye meni, Owane Sitewi lo Hepene Wara'i, Owane Sitewi lai iyape ano se hi awei ma'e eimawe arosaiyeyei. Fene ma'e itoraiyeyei su, le fene ma'e etiri werese au te'e atuatuwei. Peri werese, ane fene ma'e au te'eye ape, le marepi fene lo ma'e si tame au te'erowa. Serai fene peri werese ano marepi tote tawesiyeyei. ²⁷ Ane hire ma'e wiyei su, peri ano, ane fene ma'e au te'eteye ape, lowe fene ma'e marepi fetane a'i auwei. Marepi fetane a'i ano he'i a'i ne. Awei lo lu werese marepi fetane a'i areare au te'eteyeyei. Ane fene ma'e marepi fetane wawero a'i auwei wou ta'ame. Fene marepi orese a'i owe ape totere! Sosu aiwawe a'i fene marepi owe ape atoweyere. ²⁸ Ane fene ma'e apou

au te'eye su, 'Ane feni yaro iyei, sosu ane si tame aiyeyei,' Fene peri ano wanuwe. Fene ane ne marepi erasi a'i tote wawesiyeyei su, fene marepi apou a'i totesiya. 'Le Owane Sitewi Tai Pefine a'i lo hire ma'e wiyei.' Fene marepi apou a'i totesiya su, fene marepi se au te'e nine'isiya. Fene etiri eite mo siye so'oruwesiya. Owane Sitewi Tai Pefine a'i ano erasi a'i ne. Ane kairefi erasi lo unahi irosiya. [Jo 20:17] ²⁹ Peri ape ane fene ma'e au te'esiya ape, peri ape henerai ta'ama. Nowe me'iyeye su peri ape wiyeme a'i heneraiyeyei su, fene peri ape marepi wanu tote tawesiyeyei. [Jo 13:19] ³⁰ Nowe ano atahe a'i heneraiyeyei, awei meni owane pefine a'i, iyape sepei Satan, aiyesiya. Serai ane fene ma'e peri tomu ne'ese au te'erowata. Awei meni owane pefine a'i ane ma'e ai marepi totenamisiya, sosu ane ma'e aine tera'eyei ne toteyei. Le lai etiri ta marepi lo se ane ma'e irorowata. ³¹ Ahowa, ane Owane Sitewi Tai Pefine a'i ano lo marepi wiyeme a'i fa umasiyeyei. Tai Pefine a'i ano ane ma'e peri ta au te'eye. Serai ane peri lo wanu umasiyeyei. Ane peri lo umasiyeyei su, ane Tai Pefine a'i ano ne marepi erasi a'i tote wawesiyenamisiya ape, lu taune werese ma'e au te'e atuatuwei. Serai lowe werese siye so'oruweyeyei. Ane lai Tai Pefine a'i ano ne marepi erasi a'i tote wawesiyenamisiya. Sinere! Nomo iyei ne."

15

Jisas wafei wou a'i ne, nomo wafei nei wou a'i ne.

¹ * Jisas lu disaipel lo ma'e apou te'eye, "Ane wain sa'i wafei wiyeme a'i ne. Owane Sitewi Tai Pefine a'i ano wain sa'i wafei au noweinowesiya. ² Wafei nei werese so ta'esiya su, Owane Sitewi Tai Pefine a'i ano tewi a'i

---

* 15:1: 1 Jisas lo nowe se, Lu taune werese wain sa'i anamiteye. Lowe wafei lo so pere'e a'i aine towesiye. Sosu sa'i ape ani ateye.

touwei. Le wafei nei aine touwei su, wafei nei he'i a'i so tomu ne'ese ta'eyei. Sosu aiwawe wafei nei werese so ta'eyei ta'ama su, Owane Sitewi Tai Pefine a'i ano wafei nei aine tou aniyei yehe ma'e fu arowei. [Mt 3:10] ³ Ane peri anowe lo marepi si apou a'i au tote te'esiya. Fene wafei nei wou a'i ne. Fene peri ano wanu umasiyei su, fene marepi hepene amerame a'i heneraiyei. Owane Sitewi lai yo seni luwaru a'i fene lo aine tou fusawiyei. ⁴ Fene ane papu fa irore. Sosu ane fene papu irosiya. Wafei nei a'i lai so ta'erowata. Ahowa, wafei nei wafei si meni ti nate tawesiyei. Wafei nei wafei si meni ti nate tawesiyei su, wafei nei so fara'u ta'eyei. Fene wou a'i ne. Fene ane ma'e ti nate tawesiyei ta'ama su, fene kairefi a'i tei ta'ame. Sosu wiyawi ano ta'anerowata. ⁵ Ane wafei si meni ne. Fene wafei nei ne. Lu taune ta ane papu irowei. Sosu ane le papu irowei su, le wiyawi erasi ano irowei. Fene ane ma'e ti nate tawesiyei ta'ama su, fene wiyawi ano ta'anerowata. ⁶ Lu taune ta ane papu iro ta'ame su, Owane Sitewi lai le ma'e ani fusawiyei. Wafei nei ariye wou a'i ne. Wafei nei ariye a'i aine tou ani lotowei. Sosu wafei nei foro'oweyei su, le yehe ti leiyei. Serai lowe yehe ti sero'o tepa'asiyei. [Mt 7:19; 13:42] ⁷ Fene ane papu irosiya su, sosu peri ano marepi fene lo papu ironamisiya su, fene Owane Sitewi ma'e marepi fene lo ne au ei toweriyei. Sosu le peri fene lo wanuwe. Sosu marepi fene lo au irowei. ⁸ Fene ane sahe nate tawesinamiyei su, fene Owane Sitewi Tai Pefine a'i ano lo iyape ei ani aroweyei. Lu taune yo seni fene lo siyeyei su, lowe apou toteyei. 'Lu taune eite mo lowe Jisas lo lu feni ne.' [Mt 5:16] ⁹ Owane Sitewi Tai Pefine a'i ano ane ne marepi erasi a'i tote wawesiyenamisiya. Ane fene ne aiwawe a'i marepi erasi a'i tote wawesiyenamisiya. Sosu ane fene ne mi mi pasi pasi weriyei marepi erasi a'i tote wawesiyenamirowa.

Fene marepi ano se ironamire. ¹⁰ Ane Owane Sitewi Tai Pefine a'i ano lo peri wanu umasisiya su, ane Owane Sitewi Tai Pefine a'i ano lo marepi se ironamisiya. Sosu aiwawe fene peri ano wanu umasiyei su fene marepi ano se ironamiyei. [Jo 14:15; 1 Jo 2:5] ¹¹ Ane peri eite ano, ane fene ma'e au te'e tepa'asiye ape, marepi wisere a'i ano fene papu ironamisiya. Serai marepi wisere a'i fene lo erasi a'i heneraiyei."

Fene lu feni ano tote wawesiye tiyatite.

¹² "Peri ano ape ane fene ma'e au te'esiya. Wanu umasire! Ane fene ne marepi erasi a'i totenamisiya su, serai fene ta'i ta'i marepi erasi a'i fa tote wawesiyenamite! [Jo 13:34] ¹³ Fene meni ta marepi erasi a'i tote wawesiyeyei su, yo seni fene lo ape wisere a'i ne. Meni ta marepi toteyei su, ane kaiyemo mo ano ne temeniyeyei. Yo seni ape wisere pefine a'i tene! [Jo 10:11; 1 Jo 3:16] ¹⁴ Fene peri ano wanu umasiyei su, fene kaiyemo mo wiyeme a'i ano ne. [Mt 12:50] ¹⁵ Ane fene ma'e wiyawi yahowa'i siye lu iyape fene lo ei te'e ta'ame. Wiyawi yahowa'i siye meni le wiyawi owane lo marepi tote so'oru ta'ama. Ahowa, ane fene ma'e iyape apou eiye, 'Kaiyemo mo.' Owane Sitewi Tai Pefine a'i ano lai peri werese lo ane ma'e au te'esiya. Sosu ane Tai Pefine a'i ano lo peri wanuwe su, ane peri lo fene ma'e au te'e areiyeye. ¹⁶ Fene ane ma'e fai su, fene marepi towafi fene lo umasi ta'ame. Ahowa, ane fene yo ano umasiyei ne ariariyeye. Fene yo ano umasiye su, ane wiyawi ano irowei ne ei aniye. Fene lu taune werese ma'e peri ano fa au te'e fiyarire. Lowe yo ano umasiyei su, lowe kairefi a'i mi mi pasi pasi weriyei tei ironamitorowa. Fene wiyawi ano ironamiyei su, fene Owane Sitewi Tai Pefine a'i ano ma'e marepi fene lo ne au te'e toweriyei. Fene iyape ano se au te'e toweriyei. Fene iyape ano se au te'e

toweriyei su, Tai Pefine a'i ano lai etiri ape, marepi fene lo ne auwei. ¹⁷ Ane fene ma'e au te'esiya. Fene peri ano fa wanu umasite. Fene lai lu feni ta'i ta'i a'i marepi erasi a'i fa tote wawesiye tiyatinamite.” [Jo 13:34]

Lu taune ne'ese Krai lo lu feni ne ai marepi totesiya.

¹⁸ “Lu taune werese awei sahe irosiya ape, lowe ai marepi erasi a'i fene ma'e totenamisiya su, peri ape wiyeme a'i ne. Lowe tu ane ma'e ai marepi erasi a'i totenamiye. ¹⁹ Fene awei lo yo umasiyei su, lu taune werese, awei irosiya ape, fene ma'e marepi erasi a'i tote wawesiyenamiyei. Fene yo ano umasisiya su, awei lo lu taune werese fene ne ai marepi erasi a'i tote wawesiyenamisiya. Piyene awere? Fene awei lo yo seni werese arunatiyewe, yo ano umasinamisiya. [Jo 17:14] ²⁰ Lu tamo ane ma'e au luwaruweyi su, lowe fene ma'e aiwawe a'i au luwaruweyi. Lu taune tamo peri ano wanu umasiyei su, lowe peri fene lo aiwawe a'i wanu umasiyei. Peri ano tote tawesinamite. Tu ane fene ma'e apou au te'eye. Wiyawi yahowa'i siye meni lai wiyawi owane lo marepi unahi irosiya. [Jo 13:16] ²¹ Ahowa, lowe Owane Sitewi Tai Pefine a'i ano ane ne, hi awei ma'e eimawesai ape, so'oru ta'ama Serai lowe fene ma'e au luwaruwesiya. Lowe apou totesiya. Nomo Jisas lo lu feni ma'e au luwaruweyi su, nomo Jisas ma'e au luwaruweyi. ²² Sosu ane peri ano lowe ma'e au te'eye ta'ame su, lowe yo seni luwaru a'i lo marepi tote tawesi ta'ame. Ahowa, ane lowe ma'e faiyewe, peri ano au te'e fiyariye su, lowe peri ano wanu umasi ta'ame. Lu taune eite ne lowe yo seni luwaru a'i irowei su, serai lowe peri ape wou te'erowata. ‘Meni ape nomo ma'e yo seni luwaru a'i nomo lo ne au te'e fiyariyei ta'ama. Aiwawe a'i, meni ape nomo ma'e yo wisere a'i au atuatuwe ta'ama. Ahowa, ane lai lowe ma'e peri ano au

te'e areiyeye. Sosu lowe ane me'iyeni ma'e atati aruwei.
²³ Lu taune tamo ane ma'e ai marepi erasi a'i totenamisiya su, lowe Owane Sitewi Tai Pefine a'i ano ma'e aiwawe a'i ai marepi erasi a'i totenamisiya. [Lu 10:16] ²⁴ Ane fai su, ane wiyawi erasi pefine a'i ta'ane. Lu werese wiyawi erasi a'i irowe wou ta'ame. Lowe werese wiyawi ano siyeye. Ahowa, lowe yo seni luwaru a'i ironamisiya. Ahowa, lowe ane siye tepa'asiye. Aiwawe a'i lowe wiyawi ano siye tepa'asiye. Sosu lowe peri ano wanu umasi ta'ame. Serai lowe ane ma'e ai marepi erasi a'i totenamisiya. Lowe Owane Sitewi Tai Pefine a'i ano ma'e aiwawe a'i ai marepi erasi a'i totenamisiya. ²⁵ Ai marepi lo yo seni lowe totenamisiya ape, meni ta'i Owane Sitewi lo peri tu naifa au leseye. Owane Sitewi lo peri ape apou a'i leseye, 'Lowe ane ma'e ai marepi erasi a'i totenamisiya. Marepi sitewi se ta'ame.' ”
Sng 35:19; 69:4

Hepene Wara'i a'i hi awei ma'e itorairowa.

²⁶ “Ane Owane Sitewi lo Hepene Wara'i, Owane Sitewi Tai Pefine a'i ano ma'e fai ape, fene ma'e eimawesaiyei. Le peri wiyeme a'i hepene ne. Le fene ma'e aiyeyei su, le fene ma'e au pati aniyei. Le lu taune werese ma'e ane ne au te'e fiyariyei. [Jo 14:26] ²⁷ Sosu ane wiyawi ano ani ta'ane su, fene ane mase mi mi werese ironamiteye. Serai fene ane ne lu taune werese ma'e fa au te'e fiyarite!”

16

¹ “Pereye ane peri werese ano fene ma'e au te'esiya su, serai fene marepi kairefi a'i teinamiyei. Lu tamo fene ma'e au luwaruwesiya. Serai nomo Jisas lo yo arunatiyei. Ahowa, fene marepi eite owe ape totere! Fene kairefiyeyei ano se yo werese ano fa umasite. ² Fene ane umasiyei su, Juda lo lu owane fene ma'e Owane Sitewi lo wesi nowe ma'e ani fusawiyeyei. Lowe lu feni ano ma'e aine tera'eyei

su, lowe marepi apou a'i toteyei, 'Nomo lu taune ape mo aine tera'eyei su, nomo Owane Sitewi lo wiyawi au irowei.' Wawero a'i tene! [Mt 24:9; Lu 6:22; Jo 9:22] ³ Lowe lai Owane Sitewi Tai Pefine a'i ano notosi so'oruwe ta'ame su, lowe lu feni ano ma'e au luwaruweyei. [Jo 15:21] ⁴ Ane fene mase ironamisiya su, ane peri ape mo fene ma'e au te'esiya. Nowe oso a'i su, ane fene arunatiyei. Serai ane peri ape fene ma'e fu au te'eyei. Sosu lowe etiri luwaru a'i fene ma'e au irowei su, fene peri ano marepi tote tawesiyei."

Owane Sitewi lo Hepene Wara'i a'i lo wiyawi.

⁵ "Tu naifa Owane Sitewi Tai Pefine a'i ano, ane hi awei ma'e eimawesai. Sosu nowe oso a'i su ane Tai Pefine a'i ano ma'e si tame wiyei. Serai fene werese ane ma'e apou te'e toweri ta'ama. 'Ne eiwerou ma'e iyei awere?' ⁶ Ane fene ma'e peri ape au te'eye su, fene peri ano wanuwe. Fene wanuwe su, marepi fene lo orese a'i tote napetu tawesisiya. ⁷ Ane peri wiyeme a'i fene ma'e au te'esiya. Ane fene ma'e arunatiyei su, fene ne au wisereyeyei. Ane Owane Sitewi Tai Pefine a'i ano ma'e iyei su, ane fene ma'e Owane Sitewi lo Hepene Wara'i hi ma'e eimawesaiyei. Ane wi ta'ame su, Owane Sitewi lo Hepene Wara'i a'i fene ma'e itorairowata. [Jo 14:16] ⁸ Sosu le hi awei ma'e itoraiyei su, le lu taune werese ma'e yo seni luwaru a'i lowe lo au atuatuwei. Le lowe ma'e yo seni wara'i a'i au atuatuwei. Le lowe ma'e Owane Sitewi yo seni lowe lo au heseyei ape au atuatuwei. ⁹ Le yo seni luwaru a'i ne au atuatu fiyariyei. Lu taune tamo ane ne tote tawesi ta'ame su, Owane Sitewi lo Hepene Wara'i a'i yo seni luwaru a'i lowe lo au atuatu areiyerowa. ¹⁰ Le yo seni wara'i lowe ma'e au atuatuwei. Le lowe ma'e apou eiye, 'Jisas me tape'i sahe temeniyeyei su, le yo seni wisere a'i irowei. Le Owane Sitewi Tai Pefine a'i lo si tame iyei su, lu taune werese Jisas lo yo seni wisere a'i siyeyei. Sosu Jisas si tame iyei su,

lu taune werese le ma'e siyeyei ta'ama.' ¹¹ Le au heseyei lo seni lowe ma'e au atuatuwei. Hepene wara'i a'i lowe ma'e apou au te'eye. 'Lu taune tamo Jisas aine tera'eyei su, Owane Sitewi lai awei owane wiyeme, Satan, ma'e au heseyei. Serai sepei Satan, omo yehe ma'e mi mi pasi pasi weriyei ironamitorowa.' [Jo 12:31] ¹² Ane peri tomu ne'ese fene ma'e pei au te'eyei. Ahowa, marepi fene lo tote aniterowata. [1 Ko 3:1-2] ¹³ Sosu peri wiyeme siye Hepene aiyeyei su, le peri wiyeme werese a'i fene ma'e au te'e atuatuwei. Le fene ma'e au te'eyei su, le marepi lo umasiyeyi ta'ama. Ahowa, Owane Sitewi Tai Pefine a'i ano peri lo le ma'e au te'esiya. Tai Pefine a'i ano lo peri ape, Hepene Wara'i a'i lo wanunamisiya ape, le fene ma'e au te'eyei. Etiri tomu ne'ese awei sahe henerai ta'ama. Hepene Wara'i a'i itoraiyeyi su, le etiri eite mo fene ma'e au te'e atuatuwei. ¹⁴ Le peri werese ano fene ma'e au te'e fiyariyeyi su, wiyawi ape se le iyape ano ei ani aroweyei. ¹⁵ Owane Sitewi Tai Pefine a'i ano lo etiri werese ane ma'e auwe. Serai ane Owane Sitewi Tai Pefine a'i ano lo marepi werese a'i wanu so'oruwu tepa'asiye. Ne Hepene Wara'i a'i ma'e etiri ano eite mo au te'eyei su, le lai fene ma'e peri ano au te'e areiyeyei.

¹⁶ Nowe oso a'i su, fene ane siyerowata. Sosu me'iyeye oso a'i su, fene ane tame siyeyei." [Jo 14:19]

Nowe me'iyeye su, lu disaipele lo nine'inamirowa.

¹⁷ Lu feni tamo lowe ta'u apou te'e tiyatiye. "Le piye peri te'eye awere? 'Nowe oso a'i su, fene ane siyeyei ta'ama. Sosu me'iyeye oso a'i su, fene ane tame siyeyei.' Le peri tere'e apou eiyeye, 'Ane Owane Sitewi Tai Pefine a'i ano ma'e iyeyi.' Le piye peri te'esiya awere?" ¹⁸ Sosu lowe ta'u te'e tiyatinamiteye, "Piye peri lo au te'esiya awere? 'Nowe oso a'i su.' Marepi si lo piye awere? Nomo marepi si lo so'oru ta'ama." ¹⁹ Sosu Jisas marepi lowe lo

ani so'oruwe tepa'asiye. Lowe peri lo ne le ma'e apou te'e toweriyei ne toteye. Sosu Jisas lowe ma'e ei toweriye, "Ane tu fene ma'e au te'eye su, 'Nowe oso a'i su fene ane siyerowata. Sosu nowe me'iyeye oso a'i su fene ane si tame siyerowa.' Fene peri ano lo marepi si so'oru ta'ama awere? ²⁰ Peri ano wiyeme a'i. Wanure! Ane fene ma'e au te'eyei. Ane temeniyeyei su, awei lu taune werese marepi wisere a'i irowei. Fene temeniyeyei ano ne erasi a'i ewiteyei. Fene ane ne marepi orese a'i teriteyei. Ahowa, weiyal! Nowe me'iyeye su marepi orese a'i fene lo marepi nine'i a'i heneraiyei. ²¹ Menitani eimane auteiyei su, le fofowei erasi a'i teriteyei. Menitani ape fofowei erasi teriteyei su, le marepi orese a'i irowei. Sosu menitani eimane autei tepa'asiyei su, le fofowei erasi a'i ne marepi tote i'aneyei. Sosu le marepi wisere a'i irowei. Piyene awere? Le meni eime topo lo autei tepa'asiyei. ²² Serai ane fene ma'e te'eyei. Pereye fene marepi orese a'i teritesiya. Ahowa, ane fene tame siyeyei. Fene ane siyeyei su, marepi fene lo tote nine'i teriteyei. Lu taune werese marepi wisere a'i fene lo tote ani fusawirowata. ²³ Nowe ape se le itoraiyei su, fene ane ma'e peri ta te'e toweriyei ta'ama. Piyene awere? Ane sato ariye. Peri ano wiyeme a'i ne. Wanure! Ane fene ma'e au te'eyei. Fene Owane Sitewi Tai Pefine a'i ano ma'e iyape ano se marepi fene lo te'e toweriyei su, le a'i lai fene ma'e iyape ano se marepi fene lo auwei. [Mt 7:7] ²⁴ Tu fene iyape ano se Owane Sitewi Tai Pefine a'i ano ma'e etiri ta te'e toweriye ta'ama. Fene le ma'e iyape ano se te'e towerire! Sosu fene marepi fene lo aniyeyei. Owane Sitewi Tai Pefine a'i ano fene ma'e marepi wisere erasi a'i se auwei ne totesiya.

Jisas lai awei lo kairefi ani ararowe.

²⁵ Ane fene ma'e au te'esiya su, ane peri anowe au te'esiya. Nowe henerai tepa'asiye su, ane peri anowe werese a'i au te'erowata. Ahowa, ane Owane Sitewi Tai Pefine a'i ano ne fene ma'e au te'e areiyeyei. ²⁶⁻²⁷ Nowe ape se fene etiri ta iyape ano se te'e toweriyei. Fene Owane Sitewi Tai Pefine a'i ano ma'e te'e toweriyei. Le fene ne marepi erasi a'i totenamisiya. Sosu le fene ma'e marepi fene lo auwei. Ane apou au te'e ta'ame. Fene ane ma'e te'e toweriyei. Sosu ane Tai Pefine a'i ano ma'e marepi fene lo ne au ei toweriyei. Ahowa, fene lai Tai Pefine a'i ano ma'e te'e towerire. [Jo 14:21,23] ²⁸ Ane Owane Sitewi Tai Pefine a'i ano ma'e fai. Le a'i lai ane hi awei ma'e eimawe arosai. Nowe me'iyeye su, ane awei eite tame arunatiyei. Sosu ane Tai Pefine a'i ano ma'e si tame wiyeyei." ²⁹ Sosu lu disaipel lo le ma'e eiye, "Wanure! Pereye ne peri werese au te'e areiyesiya. Ne peri anowe au te'e ta'ame. ³⁰ Ne etiri werese so'oruwe tepa'asiye. Nomo peri ape so'oruwesiya. Nomo werese ne ma'e peri werese a'i au te'e toweri ta'ame. Nomo peri no wanuwe su, nomo ne lai, Owane Sitewi Tai Pefine a'i no ma'e fai ape, wiyeme a'i so'oruwesiya." ³¹ Sosu Jisas lowe ma'e itiya'u ei toweriye, "Fene ane ne marepi tote tawesisiya awere? ³² Wanure! Nowe ta ataheyewa. Ahowa, nowe ape henerai tepa'asiye. Fene werese wesi fene lo ma'e fiyaritiyei. Fene ane ma'e arunatiyei. Ane woto a'i irowei. Ahowa, ane woto a'i iro ta'ame. Owane Sitewi Tai Pefine a'i ano ane mase ironamiyei. [Mt 26:31,56] ³³ Peri werese ape ano ane fene ma'e au te'eye. Fene yo ano umasiyei su, fene marepi fetane a'i ani ironamiyei. Fene awei sato ironamisiya su, lowe fene ma'e au luwaruwayei. Fene marepi kairefi a'i totere. Ane lai awei lo yo seni werese a'i hi ani araro tepa'asiye." [Jo 14:27; Ro 5:1; 1 Jo 5:4]

17

Jisas topo le ne Owane Sitewi ma'e ei toweriteye.

¹ Peri ape Jisas lai Owane Sitewi ma'e au te'eteye. Sosu Jisas nihe hire aute siyeyewe, le apou eiye, “Owane Sitewi Tai Pefine a'i ano, nowe ano henerai tepa'asiye. Ne meni eime no ei ani arowete. Sosu ane, meni eime no iyape no ei ani arowenamiyei. ² Ne ane ma'e kairefi pefine a'i no auwe. Serai ane lu taune werese au noweinoweiyei. Lu taune werese, ne ane ma'e ariariye auwe ape, ane lowe werese ma'e marepi hepene he'i a'i aurowa. Sosu lowe mi mi pasi pasi weriyei tei ironamirowa. ³ Mi mi pasi pasi weriyei tei ironamirowa. Peri sitewi apou a'i te'esiya. Lu taune werese marepi no pei so'oruwete. Sosu aiwawe a'i lowe ane Jisas Krai, ne, ne meni eite hi awei ma'e eimawe arosai ape, ane ne pei siye so'oruwete. Serai lowe werese marepi notosi lo umasiyei su, notosi lowe ma'e marepi hepene he'i aurowa. Serai lowe mi mi pasi pasi weriyei tei ironamirowa. [1 Jo 5:20] ⁴ Ane awei sato ironamiteye su, ane iyape no ei ani arowenamiteye. Ne ane ma'e wiyawi no auwe. Serai ane wiyawi werese no ta'ane tepa'asiye. [Jo 4:34] ⁵ Sosu serai ane ne ma'e au ei toweriyei, Owane Sitewi Tai Pefine a'i ano, tu naifa weriyei, nowe awei werese iro ta'ame su, ne ane ma'e iyape erasi pefine a'i auwe. Serai ne iyape erasi pefine a'i eite ane ma'e si tame fa aure. Sosu ne aiwawe a'i iyape no fu ei ani arowere.” [Jo 1:1]

Jisas lu feni lo ne Owane Sitewi ma'e au te'e toweriye.

⁶ “Lu taune werese, awei sahe iroteye ape, ne ane ma'e ariariye auwe ape, ane lowe ma'e iyape no ne au te'e areiyeye. Lu taune werese ape mo lowe werese no no ne. Serai ne lowe werese ane ma'e auwe. Lu taune werese ape mo, lowe peri werese no tote tawesi umasinamiteye. ⁷ Serai lu taune werese peri ape apou wanu so'oruwe

tepa'asiye. Etiri werese ne, ane ma'e auwe ape, etiri ape mo ne ma'e fai tene! ⁸ Peri no ne, ane ma'e au te'eteये ape, ane peri ape no lowe ma'e au te'e areiyenamiteye. Sosu lowe peri no wanu so'oruweye su, lowe ane ne wanu so'oruweye. Ane a'i lai ne ma'e fai. Sosu lowe peri ape apou tote tawesiye, ne ane hi awei ma'e eimawe arosai. ⁹ Serai ane lowe ne, ne ma'e au ei towerisiya. Ane lu taune werese werese ne ne ma'e au ei towerirowata. Ahowa, ane lowe ne, ane ma'e ariariye auwe ape, ane lowe ne, ne ma'e ei towerisiya. Lowe werese ape mo nono ne. ¹⁰ Lu taune werese ano ape ne nono ne. Etiri werese no, ano ne. Sosu aiwawe a'i etiri werese ano, nono ne. Lowe peri ano umasiye su, lowe iyape ano ei ani aroweye. ¹¹ Nowe ataheyewa, ane awei sahe arunati wiyei. Ane ne ma'e omo hire ma'e wiyei. Lowe ape mo awei sahe ironamiyei. Owane Sitewi Tai Pefine a'i Wara'i a'i ano, ne lu taune werese iyape no sahe fa tote tawesire. Iyape no ape ne ane ma'e auwe. Serai lowe iyape no aniyei su, lowe marepi ta'i a'i tote ironamiyei. Notosi aiwawe a'i marepi ta'i a'i ironamisiya. ¹² Ane lowe mase ironamiteye su, ane lowe iyape no se anite tawesinamiteye. Iyape no ape ne ane ma'e auwe. Ane lowe werese tote tawesiyewe, au noweinoweiyeye. Lu taune werese ape mo mi mi pasi pasi kairefi a'i teiteye. Ahowa, meni ta'i le a'i lai omo yehe ma'e iyei. Le omo yehe iyei su, peri no tu naifa weriyei au te'e areiyeteये ape, peri ape wiyeme a'i heneraiyei. [Jo 6:39; 13:18]

¹³ Sosu a'i pe ane ne ma'e hire wiyei. Sosu peri ape ano, ane lu taune werese awei sahe iroteye ape, au te'e areiyeye. Lowe peri ano wanu umasiyei su, marepi wisere a'i ano lowe lire papu iro teme'eriyenamirowa. ¹⁴ Ane lowe ma'e peri wiyeme a'i no auwe. Sosu lu taune werese awei lo marepi umasiye ape, lowe lu disaipel notosi lo ma'e ai marepi totenamisiya. Lowe peri no wanu umasiye

su, lowe awei lo marepi tote umasiye ta'ama. Ane aiwawe a'i, ane awei lo marepi tote umasi ta'ame. ¹⁵ Ane ne ma'e apou ei towerisiya ta'ama. Lu taune werese, awei irosiya ape, ne lowe werese fa hene aitire. Ahowa, ane ne ma'e apou ei towerisiya, ne lowe werese fa au noweinoweite. Serai sepei luwaru Satan, le marepi hepene lowe lo au luwaruwerowata. [Mt 6:13; 2 Te 3:3] ¹⁶ Lowe awei lo marepi umasiye ta'ama. Ahowa, ane aiwawe a'i, ane awei lo marepi tote umasisiya ta'ame. ¹⁷ Peri no wiyeme a'i ne. Serai peri wiyeme a'i no se, ne marepi hepene lowe lo aseparo a'i fa au irore. ¹⁸ Ne ane hi awei ma'e eimawe arosai su, ane lowe aiwawe a'i lu taune werese ma'e peri no au te'eyei ne eimawesawi. [Jo 20:21] ¹⁹ Sosu ane take pa'are ano ne ma'e au heseyei. Serai lu feni ano peri wiyeme a'i wanu so'oruweyei. Lowe peri wiyeme a'i wanu so'oruweyei. Lowe peri wiyeme a'i wanu so'oruweyei su, ne marepi hepene lowe lo aseparo wara'i au irowei.”

Jisas lu feni werese lo Tai lo ma'e te'e toweriteye.

²⁰ “Ane ne ma'e lowe ne au ei toweriyei. Ei, lowe peri no au te'e fiyariyei su, lu taune tamo peri no wanu umasiyei. Serai ane lu feni ape mo ne, ne ma'e au ei toweriyei. ²¹ Lu feni ape mo lowe notosi lo marepi ta'i a'i umasiyei. Notosi aiwawe a'i ne. Ne Owane Sitewi Tai Pefine a'i ano ane papu ironamisiya. Sosu ane ne papu ironamisiya. Sosu aiwawe a'i, lowe notosi papu ironamisiya. Lu taune werese awei irosiya ape, lowe lu disaipel notosi lo yo seni lowe lo siyeyei su, lowe etiri ta apou ani so'oruweyei. Ne a'i lai ane hi awei ma'e eimawe arosai. ²² Sosu ne ane ma'e iyape erasi a'i auwe su, ane lowe ma'e aiwawe a'i iyape no auwei. Sosu lowe iyape no aniyei su, lowe werese marepi ta'i a'i toteyei. Notosi aiwawe a'i marepi ta'i a'i totenamisiya. [Ap 4:32] ²³ Ane

lowe papu ironamiyei. Sosu ne ane papu ironamiteye. Lowe notosi papu ironamisiya su, lowe marepi hepene lowe lo aseparo pefine a'i heneraiyei. Sosu lu taune werese, awei lo marepi umasiye ape, lu disaipel notosi lo siyeyei su, lowe marepi apou a'i toteyei, 'Owane Sitewi lai meni ape hi awei ma'e eimawe arosai.' Sosu ne marepi erasi a'i ane ma'e tote wawesiyenamisiya. Sosu aiwawe, ne lowe werese ma'e marepi erasi a'i totenamisiya.

²⁴ Owane Sitewi Tai Pefine a'i ano, marepi ano ane ne ma'e au te'eyei. Lu taune werese, ne ane ma'e auwe ape, lu taune ape mo ane mase pei ironamite. Lowe ane mase irotreyei su, lowe fara'u mi erasi ano siyeyei. Ne a'i lai mi erasi ape ane ma'e auwe. Tu naifa weriyeyi awei werese henerai se ta'ama su, ne a'i lai marepi erasi a'i ane ma'e totenamiteye. ²⁵ Sosu Owane Sitewi Tai Pefine a'i wara'i a'i ano, ne yo seni werese pefine a'i ironamiyei. Lu taune werese awei lo marepi umasinamiteye ape, lowe ne so'oru ta'ama. Ahowa, ane ne ne pefine a'i so'oruwenamisiya. Lu feni ano lowe etiri ape apou so'oruweye. Ne a'i lai ane hi awei ma'e eimawe arosai. ²⁶ Sosu ane iyape no lowe ma'e au te'e areiyeye. Sosu ane mi mi werese iyape no au te'e areiyenamiyeyi. Ne a'i lai ane marepi erasi a'i totenamiteye. Marepi erasi no ape lire papu lowe lo ironamirowa. Serai lowe lu taune ma'e marepi erasi a'i tote wawesiye tiyatnamiteyei. Sosu lowe ane aiwawe a'i, marepi ta'i a'i heneraiyei. Serai ane ne ne lowe ma'e au atuatumamiteyei."

18

Judas lai Jisas ai atu siye lu ma'e areare heneti.

(Matyu 26:47-56; Mak 14:43-50; Luk 22:47-53)

¹ Sosu a'i pe Jisas Owane Sitewi lo ma'e au te'e tepa'asiye su, le lu disaipel lo aiwawe a'i, lowe sa'i nepesi,

iyape Kidron, feni eire ma'e fi. Sa'i nepesi toneri su, lowe awei ta'i ma'e fi. Jisas lu disaipel lo aiwawe awei ape papu wiye. ² Sosu a'i pe meni Judas, Jisas ma'e au areareyei ape, le awei ape so'oruweye. Nowe tomu ne'ese Jisas lu feni mase awei ape sahe onu fetaneyenariteye. ³ Sosu Judas Rom lo ai atu siye lu tomu ne'ese, awei ape henetai. Au heseyei lu owane tamo, lu Farisi tamo, lowe wiyawi siye lu tamo ai atu siye lu mase eimawesawi. Lowe ipari mene'e, eine, tiye, yehe erei aiwawe a'i awei ma'e aitari. Lowe werese awei ma'e henerai. ⁴ Serai Jisas etiri werese, le ne heneraiyei ape siye, so'oruwe tepa'asiye. Le lowe werese ma'e fi. Le apou ei toweriye, "Fene eiwerai nehisiya awere?" ⁵ Sosu lowe le ma'e itiya'u eiye, "Nomo meni Jisas omo Nasaret ma'e fai ape nehisiya." Sosu le itiya'u eiye, "Ane lai ne." Sosu meni Judas, Jisas ma'e au areareyei ape, lowe mase teiteye. ⁶ Serai Jisas lowe ma'e eiye su, "Ane lai ne." Lowe peri ape wanuwe. Lowe hepene se su'ariyewe me'iyeni ma'e awei sahe winetaiye. ⁷ Sosu Jisas lowe ma'e tame ei toweriye, "Fene eiwerai nehisiya awere?" Sosu lowe itiya'u eiye, "Nomo meni Jisas omo Nasaret ma'e fai ape, nehisiya." ⁸ Jisas itiya'u eiye, "Ane fene ma'e au te'e tepa'asiye. Ane lai ne. Fene ane nehisiya su, fene lu feni ano arosawire." ⁹ Peri ape Jisas lai tu au te'eye ape, lu tamo ape ne, ane ma'e auwe ape, ane lowe werese au noweinoweinamiye. Sosu lowe werese mi mi pasi pasi wisere a'i ironamiyei. [Jo 17:12] ¹⁰ Sosu Saimon Pita lu werese siyeye su, le ipari mene'e pite a'i ereti se aniyewe, meni ta lo apaniye eyate feni sahe aine tou la'eye. Meni ape au heseyei meni owane pefine lo wiyawi siye meni ma'e aine tou la'eye. Meni eite lo iyape Malkus. ¹¹ Serai Jisas Pita ma'e eiye, "Ipari mene'e pite a'i no seni papu fure. Wiyawi ape Owane Sitewi Tai Pefine a'i ano lai, ane ma'e auwe ape, ane pei umasite." [Mt 26:39]

Ai lu tamo lai Jisas meni owane Anas ma'e heneti.

¹² Sosu a'i pe Rom lo ai atu siye lu werese, lowe Jisas ereti wafei se ti tawesiye. ¹³ Lowe Jisas ereti wafei se ti tawesiye su, lowe meni ta iyape Anas ma'e heneti. Meni ape au heseyei meni owane wiyeme a'i lo aite pape. Aite pape lo iyape Kaiafas. Le Owane Sitewi lo wesi meni owane wiyeme a'i nowe ape se onuwe. ¹⁴ Tu naifa meni ape Kaiafas apou eiye, “Nomo meni ta aine tera'eyei su, serai Rom ai atu siye lu tamo nomo werese aine tera'e ta'ame.” [Jo 11:49-51]

Pita Jisas ne me'iyeni ma'e atati arunati.

(Matyu 26:69-70; Mak 14:66-68; Luk 22:55-57)

¹⁵ Sosu a'i pe Saimon Pita, meni tere'e mase Jisas mo'o iteye. Meni tere'e ape meni owane Kaiafas so'oruweteye. Serai ai atu siye lu Jisas Kaiafas lo wesi nepawe ma'e heneti su, meni ape, Jisas lo yo umasiye ape, le Jisas mase wesi nepawe papu wiye. ¹⁶ Ahowa, Pita wesi nowe yo ma'e teiteye. Sosu meni tere'e ape, meni owane Kaiafas so'oruweye ape, le yo noweinowei siye menitani ma'e ei toweriyei ne fi, “Pita fara'u wesi papu wiyei awere?” Sosu meni tere'e ape, Pita wesi papu hene wiye. ¹⁷ Serai menitani ape, yo au noweinoweiteye ape, le Pita ma'e ei toweriye, “Ne Jisas lo yo umasisiya awere? Piyete awere?” Sosu Pita itiya'u eiye, “Ahowa, ane lai Jisas lo yo umasisiya ta'ama.” ¹⁸ Sosu wiyawi yahowa'i ani siye lu tamo, Owane Sitewi lo wesi lo wiyawi ani siye lu tamo, lowe tahe naretei a'i irotete. Serai lowe yehe arineye. Sosu lowe yehe atahe a'i teiteye su, lowe tahe lowe lo yehe heteye. Sosu Pita aiwawe a'i ereti yehe heteye.

Au heseyei meni Owane lai Jisas etiyeye.

(Matyu 26:59-66; Mak 14:55-64; Luk 22:66-71)

¹⁹ Sosu a'i pe au heseyei meni owane Jisas ma'e ei toweriteye, "Lu disaipel no eiwerai awere? Peri no werese lo sitewi piye te'esiya awere?" ²⁰ Sosu Jisas le ma'e itiya'u eiye, "Ane lu taune werese ma'e nepawe amerame a'i ma'e au te'e fiyariteye. Ane mi mi werese Owane Sitewi lo wesi sahe peri ano au te'e atuatuteye. Sosu aiwawe a'i ane Owane Sitewi lo wesi erasi pefine a'i sahe lu taune ma'e au te'e atuatu fiyariteye. Juda lo lu taune werese wesi sahe ta'uwerai su, ane lowe ma'e peri eresene a'i au te'e ta'ame. ²¹ Ne piyene ane ma'e ei towerisiya awere? Ne lu taune werese ma'e, peri ano wanuwe ape, ei towerire. Wanure! Lu taune ape mo lowe peri sitewi ano so'oruwesiya." ²² Sosu meni ta Jisas lo peri ape wanuwe su, le Jisas lo mato ereti se aineye. Le Jisas ma'e eiye, "Ne Owane Sitewi lo wesi meni owane ma'e itiya'u apou wou a'i owe ape au te'ere." ²³ Sosu Jisas le ma'e itiya'u eiye, "Ane peri wawero a'i au te'eye su, ne fara'u peri wawero a'i ape au te'e fiyariyei. Sosu ane peri wiyeme a'i au te'eye su, ne piyene mato ano aineye awere?" ²⁴ Serai meni Anas Jisas lo peri wanuwe su, le Jisas ereti wafei se ti tawesiye ape au heseyei meni owane pefine a'i, aite pape, Kaiafas ma'e eimawesawi.

Pita Jisas ne me'iyeni ma'e atati aruwe.

(Matyu 26:71-75; Mak 14:69-72; Luk 22:58-62)

²⁵ Sosu a'i pe Saimon Pita tahe lo yehe sahe yehe heteye. Sosu lu tamo le ma'e eiye, "Ne meni Jisas lo yo umasisiya awere?" Sosu Pita apou eiye, "Ahowa, ane lai meni ape Jisas lo yo umasi ta'ame." ²⁶ Au heseyei meni owane lo wiyawi yahowa'i siye meni, le tahe lo yehe sahe heteye. Le Pita wiyawi siye meni lo apaniye aine tou la'eye siyeye. Meni ape wiyawi siye meni lo lu tewi ne. Meni ape Pita apou eiye, "Ne meni Jisas mase awei sahe iroteye. Ane lai ne siyeye." ²⁷ Serai Pita apou eiye, "Wawero a'i ne! Ane

meni ape mase iroteye ta'ama.” Sosu Pita peri eite te'eye su, irowe kakaruk lai uteye. [*Jo 13:38*]

Lu owane tamo lai Jisas Pailat ma'e heneti.
(*Matyu 27:1-2,11-14; Mak 15:1-5; Luk 23:1-5*)

²⁸ Sosu nowe mitaiyeye su, Kaiafas Jisas ne ei toweri tepa'asiye su, Juda lo lu tamo Jisas meni owane Kaiafas arunatiyewe, lowe Jisas Rom lo meni owane lo wesi ma'e heneti. Juda lo lu tewi Rom lo meni owane lo wesi papu wi ta'ame. Lowe meni owane ape lo wesi papu wiye su, lowe marepi hepene lowe lo unou a'i heneraiyei. Serai lowe ta'uwe hereiyei ene arowata. ²⁹ Sosu lowe meni owane lo wesi henerai su, meni owane eite iyape Pailat, le lowe ma'e fi. Sosu le wesi nowe ma'e lowe ma'e eiye, “Meni ape piye yo seni luwaru a'i iroteye awere?” ³⁰ Sosu lowe le ma'e itiya'u eiye, “Meni ape yo seni luwaru a'i iro ta'ame su, nomo ne ma'e henetairowata. Sosu meni ape yo seni luwaru a'i ironamiteye. Serai nomo meni ape ne ma'e henetai.” ³¹ Serai Pailat lowe ma'e eiye, “Fene ta'u le yo seni fene lo se au hese etire.” Sosu Juda lo lu tamo le ma'e itiya'u eiye, “Rom lo meni owane tutawe le nomo einamisiya. Serai nomo meni ta aine tera'erowata. Eite amou ne!” [*Jo 19:6-7*] ³² Tu naifa Jisas lu disaipel lo ma'e au te'eye, “Lowe ane ni'ari se me tape'i sahe aine tawere tawesiyei.” Serai Juda lo lu apou au te'eyei su, peri ape wiyeme a'i henerai. [*Jo 3:14; 12:33*]

³³ Sosu a'i pe meni owane Pailat wesi lo si tame wiye. Le Jisas ei aniye. Le apou ei toweriye, “Ne Juda lo meni owane tutawe a'i awere? Piyete awere?” ³⁴ Sosu Jisas le ma'e itiya'u eiye, “Peri ape no ne, marepi no a'i totesiya awere? Meni tere'e ta marepi lo ne ma'e au te'eye awere?” ³⁵ Sosu Pailat itiya'u eiye, “Ane Juda lo meni ta'ama. Serai Juda lo lu werese no, lowe lai ne ane ma'e henetai. Sosu

au heseyei lu owane aiwawe a'i ne ane ma'e henetai. Ne piye yo seni luwaru a'i iroteye awere?" [Jo 1:11] ³⁶ Sosu Jisas itiya'u eiye, "Ane awei ape lo meni owane tutawe heneraiyei su, lu feni werese ano ane ne ai atunamiyei. Lowe ane ne ai atunamiyei su, Juda lo lu tewi ane ne ma'e henetairowata. Ahowa, ane lu taune werese, peri wiyeme a'i umasiye ape, au noweinoweisiya." ³⁷ Serai Pailat Jisas lo peri wanuwe su, le Jisas ma'e eiye, "Sosu ne meni owane tutawe tene!" Sosu Jisas itiya'u eiye, "Ei, peri no wiyeme a'i tene! Ane meni owane tutawe tene! Mai ano ane auteiye su, Owane Sitewi lai meni owane tutawe ane ma'e ariariye. Wiyawi ano lo marepi sitewi apou a'i toteye, 'Ane lu taune werese ma'e peri wiyeme a'i au te'e fiyarinamiyei. Lu taune werese peri wiyeme a'i umasiyei su, lowe peri no'u ano wanu ani so'oruweyei.'" ³⁸ Sosu Pailat le ma'e eiye, "Peri wiyeme a'i ne, eite piye awere?"

Pailat Jisas me tape'i sahe eimawesawi.

(Matyu 27:15-31; Mak 15:6-20; Luk 23:13-25)

Sosu a'i pe Pailat peri ape te'e tepa'asiye su, le Juda lo lu tamo ma'e si tame fi. Sosu le lowe ma'e eiye, "Meni ape lo yo seni aseyaro a'i ne. ³⁹ Sosu ne yo ta irosiya. Yo ape apou a'i te'eye, nowe ta'uwe hereiyei heneraiyei su, ane meni ta'i kalabus wesi sahe nowe ma'e hene arunatiyei. Marepi ano apou a'i totesiya. Ane meni ape fene ma'e hene au arunatiyei. Le meni owane tutawe Juda lo ne." ⁴⁰ Serai lowe peri lo wanuwe su, lowe peri erasi hare uteye, "Ahowa, ne meni ape kalabus wesi ma'e ani fu arosawire. Ne meni ta iyape Barabas kalabus wesi sahe nowe ma'e fa hene arunatiyei." Meni ape Barabas ta'arei meni a'i ne.

19

¹ Sosu meni Pailat lu taune werese lo peri wanuwe su, le Jisas wesi papu hene wiye. Le ai atu siye lu tamo ma'e

eiye, “Fene wafei tepi tewi ta aiseri. Wafei aniyei su, fene meni ape Jisas lo me'iyeni ma'e ainere.” ² Ai atu siye lu tamo Jisas wesi lowe lo ma'e heneti. Lowe wafei tepi tewi se Jisas lo me'iyeni ma'e aineye. Me'iyeni ma'e aineye su, lowe Jisas ipari tahe werese ani arauwewe, sosu ipari tahe lo'u a'i ani asiye. Lowe wafei tohu ni'ari ape se Jisas lo mato sahe au ti atati asi arowe.* [Lu 23:11] ³ Sosu lowe Jisas ponei sahe au teiteye. Lowe Jisas ma'e te'e naruwe. Lowe lowe uporo ape'i onuwewe, le ma'e eiye, “Siyere! Juda lo meni owane pefine a'i tene!” Lowe ereti se nihari lo sahe aineteye. ⁴ Sosu meni owane Pailat Jisas lu taune werese ma'e heneti. Le lowe ma'e eiye, “Siyere! Ane meni eite fene ma'e heneti. Ane marepi ano fene ma'e au te'eyei. Fene marepi ano fa so'oruwere. Ane a'i lai Jisas lo yo seni aseparo a'i ironamiteye ape, siyesiya.” ⁵ Pailat peri tepa'asiye su, le Jisas ma'e ei aniye. Sosu Jisas fai. Serai Jisas lo mato sahe wafei tohu ni'ari se irotete. Le ipari tahe lo'u a'i ani asinamiteye. Jisas fai su, meni owane Pailat lu taune werese ma'e eiye, “Siyere! Meni eite lai ne.” ⁶ Sosu au heseyei lu owane werese, lu tere'e meni owane Jisas siyeye su, lowe peri erasi hare uteye, “Meni eite me tape'i sahe aine tera'ere. Me tape'i sahe aine tera'ere!” Sosu Pailat lowe ma'e eiye, “Ane le papu yo seni luwaru a'i siye ta'ame. Serai ane me tape'i sahe aine tera'erowata. Fene ta'u meni ape aine tera'eyei ne henetire.” ⁷ Sosu Juda lo lu owane le ma'e itiya'u eiye, “Yo nomo lo ta'i irosiya. Jisas tu naifa apou eiye, ‘Ane a'i lai Owane Sitewi lo meni eime ne.’ Serai le peri ape au te'eye su, yo nomo lo apou a'i te'esiya, ‘Fene meni ape fa aine tera'ere.’” ⁸ Sosu meni owane Pailat peri ape

---

* 19:2: 2 Lu owane tutawe werese ipari tahe lo'u a'i ani asinamiteye. Aiwawe a'i lowe etiri ta mato lowe lo ani asinamiteye.

wanuwe su, le marepi erasi a'i tote atoweyeye. ⁹ Le wesi lo si tame wiye su, le Jisas ma'e ei toweriye, “Ne eiwerou ma'e fai awere?” Ahowa, Jisas le ma'e peri itiya'u te'e se ta'ame. [Mt 27:12] ¹⁰ Serai Pailat le ma'e eiye, “Ne piyene ane ma'e itiya'u au te'e ta'ame awere? Ane meni erasi tene! Ane kairefi erasi a'i irosiya. Ane lowe ma'e au te'eyei su, fara'u meni ape ani fu arosawire. Sosu aiwawe ane fara'u ne me tape'i sahe aine tera'eyei. Etiri ape ne lai fa ani so'oruwere.” ¹¹ Sosu Jisas le ma'e itiya'u eiye, “Owane Sitewi lai awei lo lu owane werese kairefiyeyei auwe. Owane Sitewi lai ne meni owane heneraiyei ne ariariye ta'ama su, ne yo ape umasirowata. Serai ne ane aine tera'eyei su, ne seni luwaru a'i irowei. Ahowa, meni ape lai ane ne ma'e henetai ape, le yo seni luwaru erasi a'i irowe.” [Jo 10:18; Ap 2:23; Ro 13:1] ¹² Sosu meni owane Pailat Jisas lo peri wanuwe su, le Jisas marepi erasi a'i se arosawiyeyi ne toteye. Ahowa, Juda lo lu werese peri erasi hare uteye, “Ne meni ape arosawiyeyi su, meni owane Sisar ne ma'e ai marepi toteyei. Aiwawe a'i ne meni Sisar lo marepi umasiyeyi ta'ama. Meni ta meni owane tutawe heneraiyei ne totesiya su, le owane Sisar ma'e ai atuwei.” [Lu 23:2; Ap 17:7]

¹³ Serai meni owane Pailat peri lowe lo wanuwe su, le Jisas lowe ma'e henetai. Le me to'u lo, yo seni au heseyei ape, onuteye. Me to'u ape sahe tapiye potu erasi a'i iroteye. Hibru lo peri apou a'i te'esiya, “Gabata.” ¹⁴ Poweiye ape se lu taune werese ta'uwe hereiyeyi lo etiri au ta'uwerai. Nowe poweiye ponei a'i. Sosu Pailat Juda lo lu werese ma'e eiye, “Siyere! Meni owane tutawe fene lo ne!” ¹⁵ Lu werese peri wanuwe su, lowe peri erasi hare uteye, “Meni eite henetire. Ne le me tape'i sahe aine tera'ere. Meni eite henetire!” Sosu Pailat lowe ma'e eiye, “Ane meni owane tutawe fene lo me tape'i sahe aine

tera'eyei awere?” Sosu au heseyei lu owane werese le ma'e itiya'u eiye, “Ahowa, meni owane tutawe nomo lo Sisar a'i tene!”¹⁶ Serai meni owane Pailat peri lowe lo wanuwe su, le Jisas lowe ma'e au heneti. Serai lowe Jisas me tape'i sahe aine tera'eyei ne toteye.

Jisas me tape'i sahe aine tera'e temeniyeye.

(Matyu 27:32-44; Mak 15:21-32; Luk 23:26-43)

¹⁷ Serai lowe Jisas hene aniye su, lowe omo Jerusalem nowe ma'e heneti. Lowe me tape'i Jisas lo iyo'o sahe fuwe. Serai Jisas me tape'i lo omo nowe ma'e suteti. Le me tape'i lo omo ta hire ma'e, iyape, Mato Pa'are lo Omo, suteti. Hibru lo peri apou a'i te'esiya, Golgota.¹⁸ Jisas omo tu pa'are heneri su, lowe ipari tahe werese ani arauwe. Sosu lowe Jisas me tape'i sahe ni'ari se ereti lowe aine tawere tawesiye. Lowe lai lu hesi tere'e mase me tape'i sahe aine tawere towesi tera'eye. Meni ta'i ai feni ma'e ti tawere tawesiye. Meni ta'i opi feni ma'e me tape'i sahe aine tawere tawesi tera'eye. Jisas ponei a'i me tape'i sahe aine tawere tawesiye.¹⁹ Sosu Pailat peri tamo one towe sahe leseye. Peri ape apou a'i leseye,
 JISAS, NASARET LO MENI, JUDA LO MENI OWANE TUTAWE
 Le lese tepa'asiye su, le one towe ape me tape'i sahe aine tawere tawesiye.²⁰ Serai Pailat peri ape leseye su, Juda lo lu taune tomu ne'ese peri ape siye te'eteye. Omo ape Jisas me tape'i sahe aine tera'eye ape, omo Jerusalem ataha a'i ne. Serai lu taune tomu ne'ese omo ape sewiyeyei ne fi. Peri ape, Pailat leseye ape, peri Hibru, Rom lo peri, Grik lo peri sahe leseye.²¹ Sosu au heseyei meni owane tutawe a'i peri ape siyeye su, lowe Pailat ma'e eiye, “Ne owe ape lesere, ‘Juda lo meni owane tutawe a'i ne.’ Ahowa, ne apou a'i fa lesere, ‘Le apou eiye, ane lai Juda lo meni owane tutawe ne.’”²² Pailat lowe ma'e eiye, “Peri ano, ane leseye ape, ane lese tepa'asiye.”

²³ Sosu a'i pe ai atu siye lu Jisas me tape'i sahe aine tera'eye su, lowe Jisas lo ipari tahe werese ani erauwiye. Tewi hesiyo hesiyo ani erauwiye. Sosu lowe ai atu siye lu hesiyo hesiyo ani nonetiye. Sosu Jisas lo ipari tahe tere'e, unahi iroteye ape, ipari tahe wisere a'i ne. Ipari tahe lo hetene ite tiyati ta'ame. Ipari tahe werese ape ta'i a'i tiye.

²⁴ Serai lowe ta'u te'e tiyatiye, “Nomo ipari tahe eite ani erauwiyei ta'ama. Nomo tapiye oso ani fu arowei. Nomo tapiye oso a'i fu arowei su, meni ta lo nihari siyeye su, ipari tahe lo meni ape lai aniyei.” Tu naifa Owane Sitewi lo au te'e siye meni ta'i apou leseye,

“Lowe ipari tahe ano lowe ta'u au nonetiye. Sosu ipari tahe tere'e unahi irosiya ape, lowe tapiye fusawi aniyei.” *Sng 22:18*

Serai ai atu siye lu tapiye fusawi su, peri ape wiyeme a'i henerai. ²⁵ Serai ai atu siye lu tapiye fusawi su, taune tamo me tape'i atahe a'i teiteye. Lowe Jisas me tape'i sahe siyeyei ne fai. Jisas lo mai, mai lo einei, Maria, Klopas lo tani, sosu Maria, omo Makdala ma'e fai ape, lowe Jisas atahe a'i teiteye. [*Mt 27:55-56*]²⁶ Sosu Jisas lai mai lo, lu feni ta, iyape Jon, lowesi aiwawe a'i siyeye. Meni ape, Jisas lai marepi erasi a'i tote wawesiyenamiteye ape, Jisas lowesi siyeye su, le mai lo ma'e eiye, “Menitani, meni eime no siyere!” [*Jo 13:23*]²⁷ Sosu le meni disaipel lo, Jon, ma'e eiye, “Ne Siyere! Ne mai ano au noweinoweite!” Serai meni ape Jon Jisas lo mai wesi lo heneti. Sosu le Jisas lo mai au noweinoweinamiteye.

Jisas temeniyeye.

(Matyu 27:45-56; Mak 15:33-41; Luk 23:44-49)

²⁸ Sosu Jisas peri lo ape te'e tepa'asiye su, Jisas apou toteye, “Wiyawi werese ano tepa'asiye.” Peri werese, Owane Sitewi lo au te'e siye lu werese leseye ape, wiyeme a'i henerai tepa'asiye. Serai Jisas apou eiye, “Ane sa'i

wawe teriteye.” [Sng 22:15] ²⁹ Sosu Jisas peri ape te'eye su, sa'i pa'are wain sa'i uwaseye ape, iroteye. Meni ta'i ipari tahe tewi a'i sa'i pa'are papu fuwe. Wain sa'i ipari tahe ape sahe nate aniye. Sosu le me nei, iyape hisop, hire ma'e tiye. Ti tepa'asiye su, le Jisas lo ahi ma'e fuwe. [Sng 69:21] ³⁰ Jisas wain sa'i uwaseye ape, aye su, le apou eiye, “Etiri werese tepa'asiye.” Sosu le mato epe'e ararowewe, hepene lo fi.

Ai lu ta Jisas lo watipi feni ma'e ti se tewiye.

³¹ Sosu a'i pe Juda lo lu owane, meni owane Pailat ma'e ei toweriye, “Nowe ape se nomo ta'uwe hereiyei lo etiri werese ta'uwerai. Serai pereye nomo lu lo tahe pa'are werese me tape'i sahe fu hene ani itorai. Lu tahe pa'are lowe lo aperi nowe amou me tape'i sahe irorowata. Eite amou ne. Serai ne lowe lo lowe aine towesire. Ne lowe lowe lo aine towesiyei su, lowe witane a'i temeniyeyei. Lowe werese temeniyeye su, nomo fara'u ani itoraiyewe, fisiye yo ani fuwei.” [Lo 21:22-23] ³² Serai meni owane Pailat ai atu siye lu tamo me tape'i ma'e eimawesawi. Lowe henerai su, lowe meni ai feni lo lowe aine towesiyeye. Sosu lowe meni opi feni lo lowe aine towesiyeye. Lu hesi ape Jisas mase me tape'i sahe temeniyeye. ³³ Lowe Jisas ma'e henerai su, lowe Jisas hepene fi ape siye tepa'asiye. Serai lowe Jisas lo lowe aine towesiyeye ta'ama. ³⁴ Ahowa, ai atu siye meni ta'i ti se Jisas lo tahe feni ma'e ereti se tewiye. Le ti ni'ari aniye su, sa'i wara'i, fisa'i aiwawe a'i nowe ma'e henerai. ³⁵ Ane lai Jon etiri werese ape mo siyeyewe, lu taune werese ma'e au te'e fiyariye. Peri ape ano ane fene ma'e au te'eyei ape, wiyeme a'i tene! Peri ano wawero a'i ta'ama. Ane siye so'orowe tepa'asiye. Lu taune tamo peri ano wanuwei su, lowe fara'u Jisas ne tote tawesi umasiyeyei.

[Jo 21:24] ³⁶ Tu naifa weriyei Owane Sitewi lo au te'e siye meni ta one towe sahe apou leseye,
 “Lowe pa'are werese lo aine towesi ta'ame.” *Sng 34:20*
 Serai lowe Jisas me tape'i sahe aine tera'eye su, ai atu siye lu Jisas lo pa'are aine towesi ta'ame. Serai peri ape tu naifa weriyei leseye ape wiyeme a'i henerai. [Kis 12:46; Nam 9:12] ³⁷ Sosu aiwawe a'i Owane Sitewi lo peri tere'e tu naifa weriyei leseye ape, apou a'i te'esiya,
 “Lowe meni ape lowe lai ti eine se tewiyei ape siyeyei.” *Sek 12:10*
 Peri ape aiwawe a'i wiyeme a'i henerai tepa'asiye. [KTH 1:7]

Lowe Jisas lo tahe pa'are fisiye yo papu funari.

(Matyu 27:57-61; Mak 15:42-47; Luk 23:50-56)

³⁸ Mo'o su, meni ta, iyape Josep, omo Arimatea ma'e fai ape, le ereseni a'i Jisas lo peri wanu umasinamiye. Le Juda lo lu owane werese marepi atoweyeteye. Sosu le meni owane Pailat ma'e ei toweriyei ne fi. Le apou ei toweriye, “Ane Jisas lo tahe pa'are hene aitiyei ne totesiya. Tapiye fisiye yo ma'e fuwei.” Pailat le ma'e itiya'u eiyee, “Ei, fara'u Jisas lo tahe pa'are aiti.” Serai meni ape Jisas lo tahe pa'are aiti. ³⁹ Meni tere'e iyape Nikodemus aiwawe a'i fai. Le tu naifa pasi a'i Jisas ma'e ei toweriyei ne fai. Le sa'i heneri wisere a'i Jisas lo tahe pa'are sahe ani teineyei ne fai. Sa'i heneri wisere a'i orese a'i tene (30 kilogram aiwawe a'i ne). [Jo 3:1-2] ⁴⁰ Sosu lowesi Jisas lo tahe pa'are ipari tahe ani noweri fuwe. Lowe etiri tamo heneri wisere a'i Jisas lo tahe pa'are sahe teineye. Juda lo lu tahe pa'are fisiye fuwei su, lowe yo seni ape mi mi werese a'i ironamiteye. ⁴¹ Omo ape sahe, Jisas temeniyeye ape, awei ta'i saro iroteye. Sosu awei sahe tapiye fisiye yo iroteye. Tapiye fisiye yo he'i a'i, lu tamo he'i a'i horuseye. Tu lowe tahe pa'are ta tapiye fisiye sahe fu ta'ame. ⁴² Tapiye fisiye

yo ape atahē a'i iroteye. Serai lowesi witane a'i Jisas lo tahe pa'are tapiye fisiye yo fuwei ne toteye. Nowe ta'uwe hereiyēi atahēyewa. Serai lowe etiri werese ta'uwerai. Nowe ape se lowesi tahe pa'are fisiye fuwei ne amouweye.

20

Jisas si tame norohuwe sineye.

(Matyu 28:1-8; Mak 16:1-8; Luk 24:1-12)

¹ Lowesi Jisas lo tahe pa'are fisiye sahe fuwe su, nowe Fraide. Sosu pasi hesi a'i i tepa'asiye su, nowe Sande henerai. Nowe mitaiyeye su, menitani ta iyape Maria omo Makdala ma'e fai ape, le tapiye fisiye yo siyeyei ne fai. Le tapiye fisiye yo henerai su, tapiye fisiye yo ariye a'i siyeye. Tapiye nowerisawi. ² Le tapiye ariye a'i siyeye su, le meni Saimon Pita ma'e itero ti. Ane, Jon, Jisas marepi erasi a'i tote wawesiyenamiteye ape, Saimon Pita aiwawe a'i iroteye. Sosu Maria notosi ma'e henerai su, le apou eiyē, "Lowe Jisas lo tahe pa'are ta'arei aiti. Tapiye fisiye yo ariye. Nomo tahe pa'are lo eiwerou ma'e fu aiti awere? Nomo so'oru ta'ama." ³ Sosu Pita peri ape wanuwe su, le tapiye fisiye yo ma'e itero ti. Ane, Jon, aiwawe a'i iteroti. ⁴ Sosu notosi fisiye yo ma'e iteroti su, ane tu tapiye fisiye yo ma'e henerai. ⁵ Ane tu fisiye yo ma'e henerai su, ane me'iyeni ape'i arowe. Fisiye yo papu siyeye. Ane ipari tahe tu lowesi noweri fuwe ape siyeye. Ane fisiye yo papu wi ta'ame. ⁶ Sosu Saimon Pita mo'o fai. Fisiye yo henerai su, le fisiye yo papu wiye le ipari tahe werese a'i lo siyeye. ⁷ Sosu ipari tahe, lowe Jisas lo nihari napetuwe ape, le ipari tahe eite feni tere'e siyeye. Ipari tahe ape ani ape'i atati fuwe. Ipari tahe ape tahe pa'are werese ani noweri fuwe ape, feni tere'e ma'e ape'i fuwe siyeye. ⁸ Saimon Pita fisiye yo papu wiye su, ane, Jon, tu fisiye yo ma'e fai ape, fisiye yo papu mo'o wiye. Ane ipari tahe werese siyeye su,

ane Maria lo peri tote tawesiye. ⁹ Notosi aiwawe a'i apou toteye, “Lu tamo Jisas lo tahe pa'are ta'arei aiti.” Notosi Owane Sitewi lo peri marepi i'aniye. Tu Jisas nomo ma'e au te'eye, “Ane temeniyeyei su, ane si tame sineyei.” [Ap 2:24-32; 1 Ko 15:4] ¹⁰ Serai notosi wesi towafi notosi lo si tame fi.

*Menitani Maria Magdala Jisas siyeye.
(Matyu 28:9-10; Mak 16:9-11)*

¹¹ Lowesi wesi towafi lowesi lo si tame fi su, menitani ta iyape Maria fisiye yo nowe sahe luteye. Luteye su, le me'iyeni ape'i arowe. Fisiye yo papu siyeye. ¹² Fisiye yo papu siyeye su, le Owane Sitewi lo ipari wisere hesi a'i siyeye. Lowesi ipari tahe wapo a'i ani asiteye. Lowesi wari Jisas howeiteye ape, saro onuteye. Ta'i pihatu ma'e onuteye, ta'i sitewi ma'e onuteye. ¹³ Sosu lowesi le ma'e te'e toweriye, “Menitani, ne piyene lusiya awere? Ne eiwerai siye nehisiya awere?” Menitani lowesi ma'e itiya'u eiye, “Lowe meni owane ano lo tahe pa'are ta'arei aiti. Lowe eiwerou ma'e fuwe awere? Ane so'oru ta'ama.” ¹⁴ Sosu menitani peri ape au te'e tepa'asiye su, le atati awetoti. Le meni Jisas siyeye. Le meni ape so'oru ta'ama. [Lu 24:16; Jo 21:4] ¹⁵ Sosu Jisas le ma'e ei toweriye, “Menitani ne piyene lusiya awere? Ne eiwerai siye nehisiya awere?” Menitani lo marepi apou a'i toteye, “Meni eite awei pani au noweinowei siye meni ne.” Serai le meni ape apou ei toweriye, “Kaiyemo, ne tahe pa'are ani aiti su, eiwerou ma'e fuwe awere? Ane fara'u tahe pa'are lo ani aiti.” ¹⁶ Sosu Jisas le ma'e eiye, “Maria!” Menitani iyape lo wanuwe su, le atati awetoti. Le ma'e eiye, “Atuatu siye meni!” Hibu lo peri apou a'i te'esiya, “Rabonai .” ¹⁷ Le peri “Rabonai ” au te'eye su, le Jisas ma'e ereti se ya'oreiye. Sosu Jisas le ma'e eiye, “Ne ane owe ape ya'orere! Ane Owane Sitewi Tai Pefine a'i ano hire ma'e wi ta'ame.

Weiya. Ne lu feni ano ma'e au te'eri. Ane Tai Pefine a'i ano, Tai Pefine a'i fene lo aiwawe hire ma'e wiyei. Ane Owane Sitewi ano, Owane Sitewi fene lo aiwawe a'i ma'e wiyei.” [Ro 8:29; Hi 2:11-12] ¹⁸ Serai Maria omo Makdala ma'e fai ape, le Jisas lo lu disaipel ma'e au te'eyei ne fi. Le lowe ma'e eiye, “Ane Meni Owane nomo lo siyeye.” Le peri ape mo ane ma'e au te'eteye.

Lu disaipel lo ape mo Jisas siyeye.

(Matyu 28:16-20; Mak 16:14-18; Luk 24:36-49)

¹⁹ Nowe Sande pasi su, Jisas lo lu disaipel werese wesi papu onuteye. Wesi lo yo werese ti tawesiye. Lowe Juda lo lu werese atoweiye, serai lowe wesi lo yo werese ti tawesiye. Lowe onuteye su, meni Jisas ponei sahe teiteye. Le lowe ma'e eiye, “Fene marepi fetane a'i irote.” ²⁰ Sosu le peri ape te'e tepa'asiye su, le lowe ma'e ereti tahe feni lo au atuatuteye. Lu disaipel lo siyeye su, lowe marepi wisere erasi a'i nine'iteye. Lowe Meni Owane Pefine a'i lowe lo siyeteye. [Jo 16:22; 1 Jo 1:1] ²¹ Serai Jisas lowe ma'e tame eiye, “Fene marepi fetane a'i irote! Owane Sitewi Tai Pefine a'i ano lai ane hi awei ma'e eimawesai. Serai aiwawe a'i, ane lai fene lu taune werese ma'e omo werese sahe eimawesawiyei.” ²² Le peri te'e tepa'asiye su, le ahi honoruwe lowe ma'e fateye. Sosu le lowe ma'e eiye, “Fene Owane Sitewi lo Hepene Wara'i a'i anire. ²³ Fene lu taune werese lo yo seni luwaru a'i ani sasari pamoweyei su, yo seni luwaru a'i lowe lo au sasari tepa'asiyei. Sosu fene lu taune werese lo yo seni luwaru a'i ani pamoweyei ta'ama su, yo seni luwaru a'i lowe lo lire papu ironamiyei.” Peri ape te'e tepa'asiye su, Jisas wesi nowe ma'e fi. [Mt 16:19]

Tomas lai Jisas siyeye.

²⁴ Jisas ponei teirai su, meni disaipel lo ta'i a'i iyape Tomas, iyape tere'e Didimus, le wesi ape papu iro ta'ame.

²⁵ Sosu Tomas wesi ma'e henerai su, Jisas lo lu disaipel werese Tomas ma'e au te'eteye, "Nomo Meni Owane Pefine a'i nomo lo siyeye." Ahowa, Tomas lowe ma'e itiya'u eiye, "Ane ni'ari yaru ereti lo se siye ta'ame su, ane peri fene lo wanu tote tawesirowata. Aiwawe a'i ane tu ereti ano se tahe feni lo hetesiyeyei su, sosu mo'o ane fara'u peri fene lo wanu tote tawesiyei."

²⁶ Sosu a'i pe poweiye ereti feni werese feni hesi heta (8) i tepa'asiye su, Jisas lo lu disaipel werese wesi ape papu iroteye. Tomas aiwawe a'i iroteye. Wesi lo yo werese ti tawesi tepa'asiye. Sosu Jisas lowe ma'e ponei teirai. Lowe ma'e eiye, "Fene marepi fetane a'i irote." ²⁷ Le Tomas ma'e atati awetoti, apou eiye, "Ne ereti no ni'ari yaru ano siye hetesiyere. Ereti no feni ano papu fure, ti eine yaru ani hetesiyere teritere. Ne peri ano owe ape wanu arisire. Ne peri werese ano wanu tote tawesi umasire." ²⁸ Tomas Jisas lo peri wanuwe su, le apou eiye, "Meni Owane ano, ne Owane Sitewi wiyeme a'i ano tene!" ²⁹ Sosu Jisas le ma'e eiye, "Ne ni'ari yaru siyeye, sosu ne peri ano wiyeme a'i wanu tote tawesi umasiye. Wanure! Lu taune tomu ne'ese ni'ari yaru ano siye ta'ame. Lowe peri werese ano wanu tote tawesi umasiye su, Owane Sitewi ano lowe ma'e marepi wisere a'i auwei." [1 Pi 1:8]

One towe eite lo peri sitewi.

³⁰ Jisas wiyawi pefine a'i tomu ne'ese ironamiteye. Lu feni werese lo wiyawi erasi pefine a'i ape lo siyeye. Ane lai Jisas lo wiyawi werese a'i one towe ape sahe lese ta'ame. ³¹ Ahowa, ane wiyawi pefine a'i tamo lo one towe sahe leseteye. Fene wiyawi ape lo one towe eite sahe siye te'eyei su, fene Jisas ne siye so'oruweyei. Jisas lai Krais tene! Le Owane Sitewi lo meni eime. Fene Jisas lo peri wanu tote tawesi umasiyei su, Owane Sitewi lai fene ma'e

marepi hepene he'i a'i aurowa. Serai fene mi mi pasi pasi weriyei tei ironamirowa. [Jo 3:15; Ro 1:17; 1 Jo 5:13]

21

Jisas disaipel lo ma'e sa'i Taiberias sahe henerai.

¹ Nowe mo'o ta se, Jisas lu disaipel lo ma'e hare ite sahe, iyape Taiberias, henerai. Le lowe ma'e apou a'i henerai. ² Lu feni tamo hare ite ape ta'uwerai. Saimon Pita, Tomas, iyape tere'e Didimus, Nataniel, omo Kana pani Galili sahe ma'e fai ape, Sebedi lo eimane hesi a'i, lu feni hesi a'i tere'e. Lowe werese hare ite ma'e ta'uwerai. ³ Sosu Saimon Pita lowe ma'e eiye, "Ane hare honaiye ani fu arowei." Lowe le ma'e itiya'u eiye, "Nomo aiwawe a'i ne mase aiyeyei." Sosu lowe hare honaiye wai papu ani asiye. Wai sa'i ma'e tewi ite arosawi. Nowe pasi werese lowe hare honaiye ani fu aronamiteye. Hare werese ariye. ⁴ Ahowa, nowe mitaiyeye se, Jisas sa'i eneri tewiye sahe teiteye. Lu feni Jisas siye so'oru ta'ame. ⁵ Serai Jisas lowe ma'e ei toweriye, "Eimane, fene hare tamo anisiya aware?" Lowe le ma'e itiya'u eiye, "Ahowa, nomo hare werese ariye." ⁶ Sosu le lowe ma'e eiye, "Fene hare honaiye wai ai feni ma'e ani fu arore. Fene peri ano wanu umasiyei su, fene hare tomu ne'ese aniyei." Serai lowe hare honaiye wai eyate feni ma'e ani fu arowe. Sawi Amou! Hare tomu ne'ese hare honaiye lai ti tawesiye. Lowe hare honaiye hare mase werese ni'ariye anirowata. Hare tomu ne'ese, orese a'i ne. Serai lowe ni'ariye anirowata. [Lu 5:4-7] ⁷ Serai ane, Jon, Jisas marepi erasi tote wawesiyenamiteye ape, ane Pita ma'e eiye, "Weiya! Meni ape Meni Owane nomo lo ne!" Pita peri ano wanuwe su, le ipari tahe uperi lo ani asiye. Hare honaiye ani fu arowe su, le ipari tahe uperi lo ani arauwe. Serai le ipari tahe uperi lo ani asiyewe, sa'i papu ye'i arowe. [Jo 13:23; Mt 14:29]

⁸ Pita Jisas ma'e sa'i feiye. Lu feni werese, wai papu iroteye ape, mo'o iyatutaiteye. Wai sa'i tewiye atahe a'i ne. Lowe hare honaiye hare werese mase iyatu ni'aritaiteye. ⁹ Lowe wai sa'i tewiye ma'e furi. Lowe wai arunati, Jisas ma'e fi. Lowe henerai su, Jisas yehe arineye, hare tamo nau mase ta'aseye. ¹⁰ Sosu Jisas lowe ma'e eiye, "Fene hare tamo, aniye ape, aita." ¹¹ Saimon Pita peri wanuwe su, le sa'i tewiye ma'e hare honaiye ni'ari aniye. Lowe hare werese nauwiteye, apou a'i (153 hare aniye). Hare tomu ne'ese orese a'i. Ahowa, hare honaiye tou erau ta'ame. [Lu 5:6] ¹² Mo'o su, Jisas lowe ma'e eiye, "Fene hare ene ara." Nomo werese le ma'e apou ei toweri ta'ame, "Ne eiwerai awere?" Nomo werese so'oruweye. Meni ape Meni Owane nomo lo tene! ¹³ Hare ta'ase tepa'asiye su, Jisas hare, nau ta'ase aiwawe a'i ani erauwiye, lowe ma'e noneti au aye. ¹⁴ Jisas fisiye yo sahe si tame norohuwe sineye su, le nowe hesi heta lu disaipel lo ma'e henerai. Nowe ape se nowe hesi heta henerai. [Jo 20:19,26]

Jisas Pita ma'e au te'e tiyatiteye.

¹⁵ Sosu lowe ene a tepa'asiye su, Jisas Pita ma'e ei toweriye, "Saimon, Jon lo meni eime, Ne ane ne marepi tote wawesiyesiya awere? Ne lu feni ano tere'e fu ani ararosiya awere?" Pita itiya'u eiye, "Ei, owane, Ne marepi ano siye so'oruwe tepa'asiye. Ane ne marepi erasi a'i totesiya." Serai Jisas le ma'e itiya'u eiye, "Ne fe sipsip yene ano au ene are." ¹⁶ Sosu Jisas Pita ma'e tame ei toweriye, "Saimon, Jon lo meni eime, Ne ane ne marepi erasi a'i tote wawesiyesiya awere? Ne lu feni werese ano hi ararosiya awere?" Pita le ma'e itiya'u si tame eiye, "Ei, Meni Owane Pefine a'i, ne marepi ano ne so'oruwesiyal! Ane ne ne marepi erasi a'i totesiya." Jisas le ma'e eiye, "Ne fe sipsip werese ano au noweinoweite." [Ap 20:28] ¹⁷ Jisas

nowe hesi heta Pita ma'e tame ei toweriye, "Saimon, Jon lo meni eime, ne ane ne marepi erasi totesiya awere?" Serai Pita marepi orese a'i teriteye. Jisas piyene nowe hesi heta apou ei toweriye awere? "Ne ane ne marepi erasi a'i totesiya awere?" Serai le Jisas ma'e itiya'u eiye, "Meni Owane, Ne etiri werese siye so'oruwe tepa'asiye. Ne marepi ano siye so'oruwesiya tene! Ane lai ne marepi erasi a'i totesiya." Jisas le ma'e eiye, "Ne fe sipsip werese ano au are. ¹⁸ Peri ano wiyeme a'i ne. Wanure! Ane ne ma'e au te'eye, 'Ne meni yo'orei iroteye su, ne ipari tahe werese no ani asinamiteye. Ne omo ma'e marepi no uweiyei ne toteye. Sosu ne ya'ariyei heneraiyei su, ne ereti no fu fareraiyei. Meni tere'e ipari tahe no ne ma'e au ani asiyei. Lowe ne ma'e omo tere'e tere'e ma'e henetirowa. Marepi no a'i lai ta'ama.' " ¹⁹ Jisas peri ape Pita ma'e au te'eye su, le peri lo sitewi apou a'i te'esiya. Pita Owane Sitewi lo wiyawi ta'anerowa. Serai lu tamo le ma'e aine tera'eyei ne toterowa. Le lu taune werese ma'e au te'e fiyarirowa su, le kairefi a'i se teirowa. Lowe le kalabus wesi ma'e henetirowa. Sosu mo'o, lowe le ma'e aine tera'erowa. Lowe Pita aine tera'eyei su, le Owane Sitewi lo iyape ei ani aroweyei. Serai Jisas Pita ma'e au te'e so'oruweye. Sosu Jisas Pita ma'e au te'e tepa'asiye su, le le ma'e apou eiye, "Ne yo ano umasire!" [Mt 16:24-25; 2 Pi 1:14]

²⁰ Sosu Pita atati teiyewe, le ane ma'e Jon, Jisas marepi erasi totenamisiya ape, siyeteye. Ane lowesi mo'o uweit-eye. Nowe nomo ta'uwe hereiyei ene ateye su, ane mato ano Jisas lo iyo'o ma'e futeye. Sosu ane Jisas apou ei toweriteye, "Owane eiwerai ne ai lu ma'e au areare henetiyei awere?" [Jo 13:23-25] ²¹ Serai Pita ane ma'e siyeteye su, le Jisas ma'e ei toweriye, "Meni Owane Pefine a'i, meni eite, lowe lai le ne piye irowei awere?" ²² Jisas le

ma'e itiya'u eiye, “Ane le ma'e eiyei su, ne mi mi werese teinamirowa. Sosu ane si tame itorairowa. Marepi ano ne. Ne le ne marepi owe ape totere. Ane ne ma'e eisiya, Ne yo ano umasire!” ²³ Jisas peri ape au te'eye su, peri ape lu taune ma'e Jisas lo yo umasiye ape, apou a'i toteye, “Meni eite Jon, le mi mi werese hepene se ironamirowa.” Ahowa, Jisas peri apou a'i te'e ta'ame. Le apou eiye, “Ane le ma'e eisiya su, ‘Ne mi mi werese teinamirowa. Sosu ane si tame itorairowa. Marepi ano a'i ne. Ne le ne marepi owe ape totere.’”

²⁴ Ane, Jon, Jisas lo meni disaipel, etiri werese Jisas iroteye ape, ane lai siyeteye. Ane lu taune werese ma'e omo werese sahe Jisas lo wiyawi werese au te'e fiyarisija. Ane etiri werese ape mo one towe sahe leseteye. Nomo peri ape, ane leseye ape, wiyeme a'i so'oruwesiya tenel! Nomo Jisas lo wiyawi werese siyeteye. [Jo 19:35] ²⁵ Jisas wiyawi tomu ne'ese ironamiteye. Ane wiyawi werese lo lese ta'ame. Lu tamo Jisas lo wiyawi werese one towe sahe leseyei su, one towe werese ape mo omo omo werese sahe lese teme'eriyeyei. One towe tere'e lowe eiwerou ma'e fuwei awere? [Jo 20:30]

Owane Sitewi lo Peri Te'e Naneiyei He'i
The New Testament in the Saniyo-Hiyewe Language of Papua New
Guinea

Nupela Testamen long tokples Saniyo-Hiyewe long Niugini
copyright © 2004 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Saniyo-Hiyewe

Translation by: Wycliffe Bible Translators

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2012-10-23

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 27 Sep 2019 from source files dated 26 Sep 2019

6e446661-7563-5fdd-b0a1-f674b9c2fd56